

Kortlægning og analyse af efter- og videre- uddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge

Bilag 1: Kortlægning af viden og evidens

Indholdsfortegnelse

1. Formål og grundlag	3
1.1. Formål	3
1.2. Metodisk tilgang	4
2. Tematisering af kortlægning	7
2.1. Uddannelsernes form	8
2.2. Uddannelsernes indhold	9
2.3. Overblik over tematisering	9
3. Uddannelsernes form	10
3.1. Betydningen af uddannelsernes form	10
3.2. Arbejdspladsens betydning	12
3.3. Individets betydning	13
3.4. Opsamling på uddannelsernes form	14
4. Uddannelsernes indhold	16
4.1. Konkrete metoder og redskaber	17
4.2. Teori og generel viden	21
4.3. Opsamling på uddannelsernes indhold	23
5. Tabeloversigt over indsamlet viden	25
5.1. Uddannelsernes form	25
5.1.1. Form: Uddannelserne	25
5.1.2. Form: Arbejdspladsens betydning	27
5.1.3. Form: Individets betydning	28
5.2. Uddannelsernes indhold	29
5.2.1. Indhold: Redskaber og metoder	29
5.2.2. Indhold: Teori og generel viden	37
5.2.3. Indhold: Evalueringer	41

1. Formål og grundlag

Denne bilagsrapport indgår i en samlet kortlægning af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. I denne bilagsrapport kortlægges den eksisterende viden og evidens på området.

Kortlægningen og analysen har til formål at bidrage med viden om, hvorvidt den eksisterende vifte af efter- og videreuddannelses tilbud på børne- og ungeområdet i Social- og Integrationsministeriets regi matcher de politiske intentioner med efter- og videreuddannelsesudbuddet og de kommunale behov for efter- og videreuddannelse. Herudover skal kortlægningen give input til, hvordan et fremtidigt udbud af efter- og videreuddannelses tilbud kan tilrettelægges optimalt i forhold til at understøtte kommunernes efter- og videreuddannelse og omsætte erhvervet viden og kompetencer i det daglige arbejde.

Kortlægningen og analysen skal danne afsæt for det videre arbejde med målretningen af de eksisterende efter- og videreuddannelses tilbud i Social- og Integrationsministeriets regi.

Kortlægningen gennemføres af Deloitte for Socialstyrelsen i perioden april til oktober 2013. I forbindelse med gennemførelsen af kortlægningen udarbejdes tre bilagsrapporter:

1. Bilag 1: Kortlægning af eksisterende viden og evidens på området for udsatte børn og unge.
2. Bilag 2: Kortlægning af udbuddet af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.
3. Bilag 3: Kortlægning af anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Resultaterne fra denne bilagsrapport indgår endvidere som en væsentlig del af de øvrige delanalyser, der har til formål at kortlægge udbuddet af, behovet for og efterspørgslen efter efter- og videreuddannelse.

1.1. Formål

Denne bilagsrapport er den første af tre og har til formål at kortlægge evidens på området for udsatte børn og unge. I rapporten kortlægges den eksisterende forskning og viden om, hvordan efter- og videreuddannelses tilbud bedst tilrettelægges og gennemføres, så den viden og de kompetencer, der erhver-

ves på uddannelserne, kan omsættes i praksis. Udover forskningen inddrages viden fra evalueringer og analyser.

Formålet med denne bilagsrapport er at kortlægge den evidensbaserede viden, der eksisterer på området for udsatte børn og unge, med henblik på at kunne analysere det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelse på området.

Derudover skal kortlægningen bidrage til at danne grundlag for at vurdere, i hvilken udstrækning det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelse (delopgave b) matcher den evidensbaserede viden om, hvad der giver størst mulig effekt på arbejdspladsen. Endelig skal disse to bilagsrapporter indgå i grundlaget for en analyse af behovet for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge (delopgave c).

Kortlægningen omhandler to væsentlige perspektiver på tilrettelæggelsen af efter- og videreuddannelserne, jf. tilbuddet:

- Hvilken *form* efter- og videreuddannelserne skal have. Det drejer sig om både tilrettelæggelsen og den indholdsmæssige form, herunder pædagogisk tilgang, involvering, inddragelse af praksis mv. Herudover kortlægges, hvilke forudsætninger der skal være til stede, for at efter- og videreuddannelserne skaber de tilsigtede forandringer, og mulige barrierer identificeres.
- Hvad *indholdet* i efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge bør være, så udførere, sagsbehandlere, mellemledere og chefer får størst mulig gavn af efter- og videreuddannelsen i praksis, herunder hvordan kurserne tilpasses for eksempel forskning og ny viden om, hvordan overgreb opdages på et tidligere tidspunkt og forebygges.

Kortlægningens genstandsfelt er således som udgangspunkt den eksisterende forskning og den evidensbaserede viden om, hvordan efter- og videreuddannelse bedst forankres på arbejdspladsen, og hvilke pædagogiske kompetencer, metoder og tiltag der har en positiv effekt på arbejdet med udsatte børn og unge.

En stor del af forskningen på området handler om effekter af indsatser rettet mod målgruppen. Disse studier indgår i denne kortlægning med henblik på at identificere de indsatser, som uddannelserne skal rettes mod.

1.2. Metodisk tilgang

For at gennemføre en systematisk og effektiv kortlægning har Deloitte indledningsvist gennemført interview med en række centrale forskere og eksperter på området for udsatte børn og unge med henblik på at få udpeget forskningsresultater og forskningslitteratur med relevans for kortlægningen og identificere andre forskere, der er relevante at inddrage.

Derefter er de udpegede forskningsresultater og den udpegede forskningslitteratur systematisk gennemgået og dokumenteret. Dette har igen dannet

grundlag for at identificere andre forskningsresultater og anden forskningslitteratur osv.

Studierne er blevet systematisk kategoriseret, jf. oversigten nedenfor.

Tabel 1. Struktureret oversigt over kortlagte forskningsartikler

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?, forsknings-syntese, metodeudvikling mv.	Voksne, børn, ledere, udførere m.fl.	Før- og eftermåling, cross-sectionalt, longitudinalt, case- og kohortestudie mv.	Spørgeskema, interview, kliniske test mv.	Vurdering af evidens i forhold til evidensstigen	Beskrivelse af studiets hovedkonklusion	Angivelse af kildehenvisning

Som led i tilgangen er der samtidig foretaget søgninger i nogle af de største databaser på området for uddannelsesforskning, herunder Education Resources Information Center (ERIC) og Evidensbasen (baseret på Statsbibliotekets søgemaskine Education Research Complete). Desuden er Socialstyrelsens videnportal om udsatte børn og unge, SFI's udgivelser og Google blevet anvendt i litteratursøgningen.

På denne baggrund er der gennemgået cirka 130 studier af et samlet omfang på cirka 4.300 sider.

Boks 1. Oversigt over anvendte søgeord

adult learning, transfer of training, transfer of learning, skill maintenance, vocational training, implementation, employee learning, child abuse, child neglect, exposed children, neglect prevention, adverse childhood experiences (ACE), socially endangered children, pedagogical competence, evidence, effect, efter- og videreuddannelse, udsatte børn og unge, misbrug, vanrøgt, vold, mental retardering, psykisk sygdom, tidligt forældreskab, unge mødre, evidens, effekt

Med henblik på at vurdere forskningsresultaterne har Deloitte gennemgået og indplaceret dem på SFI Campbells evidensstige. Evidensstigen har en graduering fra 1 til 5, hvor 1 udtrykker den laveste evidens, for eksempel eftermålinger, og 5 udtrykker det højeste niveau af evidens, for eksempel RCT eller metaanalyser.

Blandt de 130 gennemgåede studier indgår 102 af undersøgelse, svarende til knap 80 procent, som datagrundlag i rapporten. De resterende godt 20 procent er fravalgt på baggrund af indholdsmæssig relevans og placering på evidensstigen.

Ud af de gennemgåede studier placerer 27 (27 procent) sig på evidenstrappens øverste trin (metastudier og lignende), jf. oversigten nedenfor, 18 studier (18 procent) placerer sig på evidenstrappens næsthøjeste trin (eksperimenter og visse kvasieksemperimenter), 17 studier (17 procent) placerer sig på evidensstigenes tredjeøverste trin (studier, der aktivt kontrollerer for

3. variable), og de resterende 37 procent (37) af studierne placerer sig på de to nederste trin.

Tabel 2. Oversigt over antal artikler og evidensniveau

Evidensniveau	Antal gennemgåede artikler	Procentvis fordeling
5. Metaanalyser	27	27 %
4. Eksperimenter/kvasiek eksperimenter	18	18 %
3. Studier, der aktivt kontrollerer for 3. variable	17	17 %
2. Før- og eftermåling	30	30 %
1. Eftermålinger	7	7 %

N=99. Herudover indgår tre undersøgelser, der ikke kan indplaceres på evidensstigen.

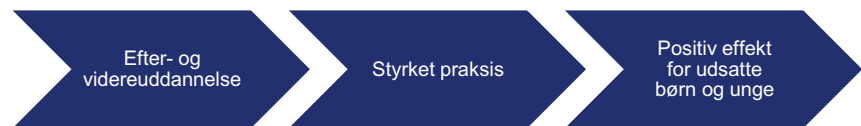
Ud af disse 102 studier udgør forskningsbaserede undersøgelser 85 studier (83 procent). Herudover har Deloitte gennemgået en række evalueringer, der bidrager med supplerende empirisk viden om, hvilke tiltag der kan styrke området for udsatte børn og unge. Deloitte har gennemgået 17 rapporter, der behandler forskellige strategiske tiltag og indsatser på udsatteområdet i Danmark. 14 af rapporterne vedrører specifikt området for udsatte børn og unge, og tre retter sig mod voksenområdet eller udsatteområdet mere generelt. Disse tre rapporter er inddraget, da de rummer relevante erfaringer, der forventes at være gyldige på tværs af målgrupperne. Fælles for undersøgelserne er, at de alle på nær én er gennemført efter ikrafttrædelse af Anbringelsesreformen i 2006 og for størstedelens vedkommende også efter Barnets Reform i 2011. Således er tidlig indsats, forebyggelse, systematik, barnets tarv og faglighed i sagsbehandlingen gennemgående temaer i de fleste af evalueringerne.

Deloitte vurderer, at vi på denne måde sikrer en afdækning af viden og evidens, der både bredde- og dybdemæssigt er hensigtsmæssig i forhold til analysens formål, og som kan bidrage med væsentlig viden i den videre udvikling af området for udsatte børn og unge.

2. Tematisering af kortlægning

I forbindelse med analysen anvendes en tematisering med henblik på at sikre en anvendelig og meningsfuld struktur for selve kortlægningen.

Efter- og videreuddannelse af relevante faggrupper betragtes som en central del af løsningen for at styrke indsatsen på området for udsatte børn og unge.¹ Heri indgår en forventning om, at efter- og videreuddannelse kvalificerer medarbejdernes praksis således, at den medfører en positiv effekt for udsatte børn og unge, jf. figuren nedenfor.

Denne forståelsesramme fremgår også af Socialstyrelsens programmer med fokus på evidens, der blandt andet antager, at (efter)uddannelse i evidensbaserede metoder medfører en bedre praksis, der igen medfører en positiv effekt for udsatte børn og unge.²

Det er således forventningen, at en positiv effekt for udsatte børn og unge skabes gennem en bedre daglig praksis overfor målgruppen. Dette gælder de medarbejdere, der udelukkende beskæftiger sig med målgruppen (fx sagsbehandlere og medarbejdere på særlige institutioner), og det gælder også praksis blandt de medarbejdere, der arbejder med målgruppen som del af deres daglige virke (fx lærere og pædagoger på skoler og i dagtilbud).

Det er antagelsen, at et væsentligt element i at sikre denne bedre praksis består i en bedre efter- og videreuddannelsesindsats for de relevante medarbejdere. Der eksisterer dog to væsentlige forudsætninger for, at medarbejdernes praksis bliver bedre som følge af efter- og videreuddannelse.

For det første skal medarbejderne kunne anvende viden og kompetencer fra efter- og videreuddannelsen i praksis. Det er dog ikke en naturlig selvfølge,

¹ Socialstyrelsen 2012: *Ekspertpanelet om overgreb mod børn* og Socialstyrelsen og Karin Kildedal i Politiken 27. oktober 2012: Ekspert: *Vi, der uddanner socialrådgivere, ved jo, at de ikke er tilstrækkeligt kvalificerede.*

² Se Socialstyrelsens hjemmeside <http://www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/programmer-med-evidens>.

at medarbejderne kan omsætte deres tillærte viden og kompetencer til deres daglige arbejde. Det kan for eksempel skyldes, at medarbejderne ikke kan anvende en tillært teori, eller at medarbejderne ikke kan genkende de i uddannelsen anvendte eksempler i egen praksis. Det er derfor afgørende, at uddannelsens *form* sikrer, at efter- og videreuddannelserne kan omsættes til praksis.

For det andet skal det tillærte i efter- og videreuddannelsen have et relevant indhold, der i sidste ende kan medvirke til en positiv effekt for udsatte børn og unge. Hvis de tillærte metoder og kompetencer medfører en praksis, der ikke har en positiv effekt, vil indholdet i efter- og videreuddannelsen selvsagt være uhensigtsmæssigt. Det er derfor afgørende, at uddannelsernes faglige *indhold* sikrer, at efter- og videreuddannelserne kan omsættes til en positiv effekt for udsatte børn og unge.

Disse to elementer om *form* og *indhold* anvendes som de overliggende termer for kortlægningen. For begge elementer gælder det, at uddannelsen skal understøtte, at den tillærte viden kan omsættes til den daglige praksis – det, der i uddannelsesforskningen kaldes *transfer* (se fx Wahlgren 2009).

2.1. Uddannelsernes form

Formen omfatter her både strukturen og anvendelsen af undervisningsmetoder, men også de vilkår, deltagerne har, når de skal anvende deres viden på arbejdspladsen, og deres mere personlige forudsætninger. Derfor skelnes der i kortlægningen mellem forskellige faktorerers betydning for udbyttet af uddannelsen³, herunder:

- Uddannelsen
- Arbejdspladsen
- Individet (deltageren).

Uddannelsen handler blandt andet om, hvorvidt deltagerne har modtaget ny viden på en måde, der betyder, at de efterfølgende kan anvende den i praksis. Dette kan for eksempel handle om omfanget af inddragelse af teori og praksis samt omfanget af forelæsninger.

Arbejdspladsen handler blandt andet om, hvorvidt arbejdspladsen understøtter, at det tillærte kan anvendes i praksis. Dette kan for eksempel være understøttende strukturer på arbejdspladsen, der sikrer, at det lærte anvendes i praksis.

Individet handler om deltageren som person, hvilket har betydning for, om det tillærte anvendes i praksis. Dette kan for eksempel handle om deltagerens motivation eller selvtillid.

³ Se for eksempel Wahlgren 2009.

Disse temaer vil blive anvendt til at strukturere den gennemgåede forskning i forhold til uddannelsens form.

2.2. Uddannelsernes indhold

Det andet overliggende tema – *indhold* – handler om det faglige indhold i efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge. Indholdet kan relatere sig til myndighedsvaretagelse, for eksempel god sagsbehandling, men kan også relatere sig til udførerdelen, for eksempel nye pædagogiske metoder. Herudover kan indholdet være konkret med henblik på at formidle specifikke metoder og tilgange, eller det kan have en mere generel karakter med fokus på at styrke deltagerens evne til refleksion og kritisk stillingtagen til egen praksis.

Som eksempler på konkrete redskaber og metoder kan nævnes kurser i god sagsbehandling, konflikthåndtering eller evidensbaserede pædagogiske metoder. Som eksempler på kurser med mere abstrakt teoretisk og generel viden kan nævnes mere teoretiske uddannelser som master- og diplomuddannelserne.

Da formålet med kortlægningen blandt andet er at vurdere det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelsesstilbud, skelnes der i analysen mellem *konkrete redskaber/metoder* og *teori/generel viden*.

2.3. Overblik over tematisering

På baggrund af ovenstående struktureres den gennemgåede forskning i temaer, som det ses i oversigtsform i tabellen nedenfor.

Tablet 3. Overblik over tematiseringen af forskningen

Form	Indhold
Uddannelsen	Konkrete redskaber/metoder
Arbejdspladsen	Teori/generel viden
Individet (deltageren)	

Temaerne danner rammen for strukturen i de næste afsnit.

3. Uddannelsernes form

I dette kapitel præsenteres den kortlagte viden i relation til, hvordan efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge bedst tilrettelægges med henblik på at sikre, at det tillærte efterfølgende anvendes i praksis.

Kortlægningen viser, at uddannelsernes form har stor betydning for deres effekt i praksis. Der er eksempelvis evidens for, at nogle uddannelser i højere grad end andre medfører, at de tillærte kompetencer overføres til praksis.

I det følgende opsummeres hovedkonklusionerne fra de gennemgåede forskningsresultater om uddannelsernes form. Opsummeringen følger den tematisering, der blev fastlagt og beskrevet i kapitel 1. En oversigt over forskningsresultaterne fremgår af kapitel 5.

I gennemgangen af resultaterne i kapitel 3 anvendes betegnelsen deltageren i bred forstand og dækker i denne rapport således alle personer, der modtager efter- og videreuddannelse – uanset om der er tale om kortere kurser eller længere formaliserede studier.

3.1. Betydningen af uddannelsernes form

Deloitte har gennemgået 10 studier, der har fokus på, hvilke elementer i tilrettelæggelsen af uddannelserne der har betydning for deltageres evne til at overføre det lærte til arbejdspladsen – det, der med et enkelt begreb kaldes *transfer* i forskningen. Nedenfor findes en beskrivelse af resultaterne fra studierne, og i tabel 5.1.1 findes en skematisk oversigt.

Kortlægningen viser først og fremmest, at det jobmæssige formål og den jobmæssige nytte af uddannelserne bør fremgå klart og tydeligt for deltagerne, se eventuelt Russ-Eft et al. (2002). Det skyldes, at læring, som deltagerne kan se et formål med, og som de føler et behov for at mestre, i højere grad efterfølgende anvendes i arbejdet. Jobnyttens, forstået som den jobmæssige nytte af uddannelserne, kan eksempelvis øges ved at lade deltagerne indgå aktivt i valget af indhold, eller ved at underviserne har indsigt i deltageres arbejds kontekst og tydeliggør anvendeligheden af uddannelsen.

Et andet forhold, der bidrager til at øge transfer, er anvendelsen af eksempler og termer, der relaterer sig til deltageres arbejdssituationer. Dette kan for eksempel foregå i form af hands-on-erfaring eller konkrete opgaver, der knytter sig til praksis. Bransford et al. (2000) har vist, at sådanne typer undervis-

ning generelt overføres bedre end tilegnelse af mere abstrakt viden som memorering af facts og procedurer gennem tekstbøger eller forelæsninger. Ved at sætte uddannelsen i en praksisnær kontekst øges deltageres referencer til det nye stof, hvilket gør det lettere for dem at bringe deres forhåndsviden i spil og indplacere det nye stof i en kendt kontekst. Bransford et al. (2000) har for eksempel dokumenteret, at mængden af forhåndsviden er en kritisk determinant for transfer.

Der ligger således en opgave hos underviserne i at målrette og præcisere termer og eksempler mest muligt mod deltageres eksisterende viden, kompetencer og referenceramme. Desuden er inkluderende undervisning, der inddrager deltagerne, generelt mere effektiv. I forlængelse heraf har blandt andet et studie af Deelstra et al. (2003) dokumenteret, at understøttende og mulighedsorienteret undervisning har en positiv effekt på transfer.

Et tredje forhold, der har vist sig at have en væsentlig betydning for graden af transfer, er deltageres målsætninger for uddannelsen. Forskning af blandt andre Chaloner et al. (2006) og Richman-Hirsch (2001) viser således, at det har positive effekter, når deltagerne har fokus på deres personlige målsætning for uddannelsen og dermed, hvad de gerne vil have med hjem fra uddannelsen. Dette kan for eksempel understøttes af en journal, hvor deltagerne noterer deres mål og fremgang og reflekterer over læringsprocessen, men det kan også blot indgå som et narrativt element i uddannelserne.

Forskningen viser desuden, at overlæring forstået som repetition udover første succesfulde forsøg ligeledes er vigtigt for evnen til at kunne genkalde sig det lærte efterfølgende i en arbejdskontekst (fx Machin og Fagarty (2003)). Selvom det kan forekomme banalt, er mestring af stoffet ikke nødvendigvis en naturlig prioritet i alle uddannelser, da det kræver en vis tidsmæssig investering enten i uddannelsesforløbet eller af deltagerne selv efterfølgende. Ikke desto mindre er det nødvendigt, at deltagerne opnår et tilstrækkeligt kendskab til det lærte, for at det kan anvendes i en arbejdskontekst. I denne forbindelse peger andre studier på, at viljen og modet til at anvende ny viden stiger i takt med den fortrolighed, deltagerne har med stoffet, hvilket igen øger vigtigheden af overlæring.

Endelig viser de gennemgåede forskningsresultater, at feedback i uddannelsen er en vigtig faktor for forståelsen af det lærte og dermed også for anvendelsen heraf. I denne sammenhæng kan feedback komme fra underviserne, men feedback kan også fås i forbindelse med drøftelser af det lærte i gruppearbejde. Et studie af Daffron og North (2006) indikerer desuden, at muligheden for efterfølgende at tage kontakt til underviserne har en positiv effekt på overførslen af det lærte til arbejdspladsen.

Samlet set peger forskningen på, at de væsentligste elementer i relation til tilrettelæggelsen af uddannelsen er, at formål og jobrelateret nytte fremgår klart og tydeligt for deltagerne, og at det er en fordel at anvende eksempler og termer i undervisningen, der ligger tæt op ad deltageres dagligdag og referenceramme, da dette gør det lettere for deltagerne at relatere til det nye

stof og anvende det i praksis. Herudover viser forskningen, at det er vigtigt at arbejde med deltagernes målsætninger for efter- og videreuddannelsesforløbet. Denne form for aktivering af deltagerne betyder, at deltagerne i højere grad anvender det lærte i praksis.

3.2. Arbejdspladsens betydning

I dette afsnit beskrives de studier, der relaterer sig til arbejdspladsens betydning for transfer – overførslen af viden fra uddannelse til arbejdsplads. I tabel 5.1.2. findes en oversigt over studierne.

Et af de væsentligste arbejdspladsrelaterede forhold i relation til transfer er et understøttende miljø i form af chefens og kollegernes tilskyndelse til at anvende den nye viden samt den generelle kultur på arbejdspladsen, se for eksempel Russ-Eft et al. (2002). Hvis ikke de nærmeste arbejdsrelationer tilskynder til eller tager positivt mod anvendelsen af ny viden, så har det stærkt hæmmende effekter på anvendelsen heraf. Et understøttende arbejdsmiljø kan således i nogen grad ses som en forudsætning for transfer. Dette understøttes også af flere danske evalueringer af efter- og videreuddannelser. For eksempel fremgår det af to evalueringer, der ser på henholdsvis diplomuddannelser og masteruddannelser, at de primære barrierer for overførsel af den tilegnede viden til praksis netop er en arbejdspladskultur, der ikke giver plads til at anvende den nye viden, samt manglende opbakning fra kolleger og ledere (Danmarks Evalueringsinstitut, 2012).

En anden væsentlig faktor for graden af transfer er desuden muligheden for at kunne anvende det lærte i direkte forlængelse af uddannelsen. Hvis ikke den tilegnede viden sættes i spil umiddelbart efter læringssituationens afslutning, viser erfaringerne fra blandt andre Lim og Johnson (2002), at risikoen for, at det lærte aldrig anvendes, stiger markant.

Anvendelsen af det lærte kan således fremmes, ved at der forud for uddannelsesforløbet udarbejdes en plan og opstilles systematiske mål for arbejdet, der inddrager den nye viden. Incitamentsstrukturer, der belønner eller stiller krav om ny viden, kan ligeledes fremme anvendelsen, for eksempel i forbindelse med forfremmelser eller mulighederne herfor.

Cromwell og Kolb (2004) og Russ-Eft (2002) peger desuden på, at en rimelig arbejdsbelastning, der giver plads til indførelse af ny viden, har stor betydning. I den henseende er udfordringen, at den nye viden ofte bliver fortrængt af det daglige arbejde og eksisterende opgaver, når deltagerne vender tilbage til arbejdspladsen. Arbejdspladsen bør derfor forud for uddannelsesforløbet gøre sig klart, at implementering af ny viden tager tid i opstartsfasen og kræver en prioritering, hvis den skal lykkes.

Endelig viser forskningen, at sociale fællesskaber, hvor der kan diskuteres og reflekteres over den nye viden, er et væsentligt element i overførslen af viden fra uddannelse til arbejdsplads. Sociale fællesskaber giver en vis korpsånd eller fælles ejerskab over det lærte. Muligheden for at diskutere det lærte på

arbejdspladsen kan samtidig både bidrage til at øge den enkeltes forståelse af og fortrolighed med det lærte og fungere som en metode til at sikre en mere ensartet begrebsanvendelse på tværs af medarbejderne. Sociale fællesskaber kan for eksempel dannes, ved at flere medarbejdere fra samme afdeling eller team deltager i det samme kursus.

Samlet set peger resultaterne i relation til arbejdspladsen på, at det er vigtigt, at der skabes en sund og modtagelig arbejdspladskultur med kollegial opbakning. Herudover er det vigtigt, at arbejdspladsen sørger for, at der er mulighed for at anvende det lærte i umiddelbar forlængelse af uddannelseskonteksten, og skaber den nødvendige tid og plads til, at deltagerne kan bringe den nye viden i spil.

3.3. Individets betydning

I dette afsnit beskrives de studier, der relaterer sig til deltageres mere personlige betydning for transfer. I tabel 5.1.3. findes en samlet oversigt over studierne.

Forskningen viser, at deltageres motivation er en af de primære faktorer for evnen til at overføre den tilegnede viden til arbejdsregi, se for eksempel Pedersen et al. (2009) og Burke og Hutchins (2007). Deltageres motivation har stor betydning for, hvor lang tid de er villige til at bruge på at tilegne sig den nye viden, og hvor meget energi de investerer i læringsprocessen. Motivationen kan blandt andet fremmes gennem støttende, koblende og udfordrende undervisningsmetoder og ved at fremhæve anvendeligheden af det lærte i forhold til arbejds konteksten.

Et andet afgørende element for transforniveauet er individets tro på egne evner før, under og efter uddannelsesforløbet. Bandura (1991), Burke og Hutchins (2007) og Washington (2000) viser, at der er stærk sammenhæng mellem troen på egne evner og overførslen af viden til arbejdspladsen. Tro på egne evner har betydning for mange forskellige dele af selve læringsprocessen, herunder deltageres interesse, motivation og personlige målsætninger for uddannelsesforløbet, men er blandt andet også vigtig i relation til arbejdspladsen, da det ofte kræver et vist mod at turde anvende det lærte i praksis. Det skyldes, at det kræver selvtillid at turde afvige fra arbejdspladsens vante procedurer og bringe det tillærte i spil overfor kolleger. Troen på egne evner kan blandt andet øges gennem hyppig feedback fra underviserne og understøttende undervisningsformer.

Evnen til selvstændigt at arbejde med målsætninger er ifølge Washington (2000) og Locke et al. (1981) et tredje element, der har væsentlig betydning for, om det lærte overføres til arbejds konteksten. Hvis deltagerne formår at arbejde selvstændigt med den tilegnede viden, er forudsætningerne for at udvide omfanget af viden bedre. Evnen til at arbejde selvstændigt med målsætninger øger desuden forudsætningerne for at opretholde læringsniveauet og generalisere den tilegnede viden til arbejds konteksten. Denne evne kan fremmes ved at sætte fokus på de specifikke formål og målsætninger med

uddannelserne. Ved at opstille specificerede arbejdsnære mål gøres det lettere at arbejde konkret med målsætningerne for deltagerne. I den sammenhæng bør målsætningerne være udfordrende og ambitiøse, men stadig realistiske i forhold til deltageres niveau og ambitioner.

Egan et al. (2004) og Locke et al. (1981) peger desuden på, at der er en positiv sammenhæng mellem individets jobtilfredshed og transfer. Således er det ikke kun anvendeligheden af det lærte som beskrevet i relation til jobnytte, der har betydning for overførslen af viden, men også deltageres interesse for de arbejdsopgaver, de løser. Derfor er det relevant at arbejde med deltageres tilfredshed med de eksisterende arbejdsopgaver forud for et uddannelsesforløb eller at anvende uddannelsesforløbet til at motivere medarbejderne, for eksempel ved at anvende uddannelse til at udvide medarbejdernes opgaveportefølje.

Endelig peger Burke og Hutchins (2007) på, at åbenhed overfor ny viden ligeledes er en vigtig parameter for overførslen af viden mellem uddannelse og arbejdsplads. Åbenhed kan blandt andet fremmes gennem et åbent og frit lærings- og arbejdsmiljø.

Samlet set peger forskningen omkring individets betydning for transfer på, at de forhold, der har størst betydning for deltageres evne til at overføre viden til praksis, er motivation, troen på egne evner, jobtilfredshed og evnen til at arbejde selvstændigt med målsætninger.

3.4. Opsamling på uddannelsernes form

Formålet med dette afsnit om uddannelsernes form har været at afdække, hvilke forhold der spiller en rolle, når tilegnet viden skal omsættes til kompetencer i praksis – det, der med en fagterm betegnes *transfer*.

Forskningen på området fokuserer på tre dimensioner, der har betydning for transfer: uddannelsen, arbejdspladsen og individet. Samlet set peger resultaterne på, at det er særlig vigtigt at fremhæve uddannelsernes formål og den konkrete jobrelaterede nytte af forløbet, så begge dele fremstår klart og tydeligt for deltagerne.

Herudover viser resultaterne, at det er vigtigt, at underviserne anvender eksempler og termer, der ligger tæt op ad deltageres dagligdag og faglige referenceramme, da dette gør det lettere for deltagerne at relatere til det nye stof og efterfølgende anvende det i praksis.

Endelig viser forskningen, at det er væsentligt at arbejde med og inddrage deltageres målsætninger med deltagelsen i efter- og videreuddannelsesforløbet, da denne form for aktivering af deltagerne betyder, at de i højere grad anvender det lærte i praksis.

I relation til arbejdspladsens betydning for transfer peger forskning og erfaringer fra praksis på, at de vigtigste elementer er en sund arbejdspladskultur, hvor der er opbakning til at anvende ny viden, og hvor der skabes det nødvendige rum til, at den nye viden kan sættes i spil og anvendes i umiddelbar forlængelse af uddannelsesforløbet. Både forskning og evalueringer viser, at det har afgørende betydning for anvendelsen af ny viden, at arbejdsmiljøet er modtageligt overfor denne. Derfor er det vigtigt, at der skabes en sund og modtagelig arbejdspladskultur, hvor der er støtte og opbakning fra kollegerne og i særlig grad ledelsen i forhold til at anvende ny viden.

Endvidere er det vigtigt, at arbejdspladsen sørger for, at det er muligt at anvende det lærte i umiddelbar forlængelse af uddannelsen, så det sikres, at det lærte ikke glemmes. Endelig peger resultaterne på, at det er væsentligt, at arbejdspladsen aktivt går ind og skaber den nødvendige tid og mulighed for, at deltagerne kan bringe deres nye viden i spil.

De forskningsresultater, der knytter sig til individets betydning for transfer, peger på, at det er særlig vigtigt at arbejde med deltageres motivation, tro på egne evner og evne til at arbejde selvstændigt med målsætninger. Deltageres motivation har afgørende betydning for transforniveauet og kan blandt andet styrkes gennem undervisningsformer, der giver faglig støtte, kobler læring til kendte kontekster og udfordrer deltagerne på et afpasset niveau, hvor nysgerrigheden bibeholdes, men ikke knægtes. Motivationen for læring fremmes desuden ved at gøre formålet med og anvendeligheden af den nye viden klart.

I relation til troen på egne evner viser resultaterne, at det blandt andet er væsentligt, at deltagerne i løbet af og efter uddannelsen modtager feedback og har mulighed for at afprøve deres forståelse af den tilegnede viden. Denne feedback fra undervisere, øvrige deltagere, kolleger og chefer bidrager til at sikre fortrolighed med den nye viden, hvorved modet til at anvende den også øges. Herudover viser resultaterne, at det er vigtigt at understøtte deltageres evne til at arbejde med målsætninger. Dette kan gøres ved som del af uddannelsen at inddrage og stille spørgsmål til deltagernes målsætning med kursusforløbet, men det er samtidig væsentligt, at fokuseringen på målsætninger i løbet af og efter uddannelsen understøttes af strukturerede tiltag og værktøjer. Disse kan for eksempel være konkrete arbejdsnære mål eller en journal, der hjælper med at holde fokus på målsætningerne.

Uddannelsen, arbejdspladsen og individet udgør således tre forskellige dimensioner, der alle uafhængigt af hinanden påvirker graden af transfer, men som samtidig også har et komplekst samspil.

4. Uddannelsernes indhold

I dette kapitel præsenteres den kortlagte viden i relation til efter- og videreuddannelsernes faglige indhold på området for udsatte børn og unge. Her præsenteres en opsamling af hovedkonklusionerne for de enkelte undertemaer.

Formålet med denne bilagsrapport er som nævnt at afdække den eksisterende viden om, hvordan efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge tilrettelægges, så der er størst mulig overførsel af den rigtige og den relevante viden fra uddannelse til praksis. Herunder er det faglige indhold i efter- og videreuddannelserne naturligvis også centralt.

Uddannelserne kan som tidligere nævnt have fokus på konkrete redskaber og metoder, der for eksempel kan understøtte sagsbehandlingen eller den pædagogiske praksis. Uddannelserne kan også have fokus på mere generel anvendelighed, teori og viden med henblik på at styrke deltagernes mere abstrakte evner til at analysere og evaluere og forholde sig kritisk og reflekterende til arbejdet, som det for eksempel er tilfældet i diplom- og masteruddannelserne.

Hvor de konkrete metoder og redskaber oftest relaterer sig til enten myndighed eller udfører, er de generelle kompetencer typisk mere tværgående.

Kortlægningen af viden om uddannelsernes indhold viser, at der er begrænset forskning i forhold til effekterne af det faglige indhold i uddannelserne, hvor sammenhængen mellem indholdet i konkrete uddannelsesforløb og dets betydning for arbejdet på udsatteområdet afdækkes. Til gengæld er der en række analyser og evalueringer af anvendelsen af konkrete metoder og redskaber og deres virkning i praksis. Disse resultater anvendes i kortlægningen til at belyse, hvordan det faglige indhold i uddannelserne bedst muligt kan tilgodese udviklingen af praksis på området.

I det følgende opsummeres hovedkonklusionerne fra de gennemgåede analyser. Opsummeringen følger den tematisering, der blev fastlagt og beskrevet i kapitel 1. Herunder kortlægges således virkningerne af efter- og videreuddannelse i henholdsvis *konkrete redskaber og metoder* og *teori og viden af mere generel karakter* for arbejdet med udsatte børn og unge.

I kapitel 5 præsenteres en detaljeret gennemgang af de enkelte studier, der er blevet kortlagt i forbindelse med udarbejdelsen af denne bilagsrapport. Der foreligger en kort beskrivelse af hovedkonklusionen for hvert af de 85 studier og 17 evalueringer samt en evidensvurdering jævnfør SFI Campbells evidensstige.

4.1. Konkrete metoder og redskaber

I dette afsnit afdækkes de konkrete metoder og redskaber, som det med henblik på at styrke området for udsatte børn og unge er relevant at inddrage i det faglige indhold i efter- og videreuddannelserne. Afsnittet er delt i to. Først gennemgås metoder og redskaber målrettet sagsbehandlere og dernæst metoder og redskaber målrettet udførere.

I dette afsnit fremhæves en række metoder og redskaber. Det er dog ikke ensbetydende med, at det udelukkende er relevant at udbyde efter- og videreuddannelse i de aktuelt evidensbaserede metoder og redskaber. Der vil forventeligt være metoder og redskaber, som det er relevant at lade indgå i efter- og videreuddannelser, men som der blot ikke findes forskningsmæssig evidens for på nuværende tidspunkt. Herudover er området jo i stadig udvikling i forhold til både målgrupper og indsatser. Det faglige indhold i uddannelserne bør således afspejle den aktuelle situation på området for udsatte børn og unge.

Afsnittet kan således bidrage med viden om, hvorvidt uddannelserne generelt bør beskæftige sig med konkrete metoder og redskaber, og hvorvidt der blandt de eksisterende metoder er nogle, det er særlig relevant at inddrage i efter- og videreuddannelserne.

Metoder og redskaber målrettet myndighedsniveauet

Der findes i dag begrænset forskning, der specifikt undersøger, hvilke metoder og redskaber der fører til bedre praksis i sagsbehandlingen. De forskningsresultater, der foreligger, peger dog på, at målrettet uddannelse kan have en konkret og målbar effekt på sagsbehandlingsarbejdet. Som følge af den begrænsede forskning på området trækker dette afsnit også på eksisterende viden fra evalueringsrapporter og analyser.

I forhold til seksuelle overgreb specifikt viser Mehlbye og Hammershøj (2006), at der er behov for, at sagsbehandlere undervises i, hvilke muligheder der indenfor tavshedspligtens rammer eksisterer for samarbejde med barnets nærmeste daglige omsorgspersoner. Tavshedspligten kan nemlig opfattes som en barriere for samarbejdet.

Erfaringerne viser endvidere, at det er vigtigt, at sagsbehandlerne bevarer og fastholder barneperspektivet i overgrebssager, da der her ofte foregår et komplekst tværsektorielt samarbejde med mange forskellige fagpersoner. I forbindelse med det tværgående samarbejde kan fokus på barnets tarv til tider gå tabt i kontakten mellem de mange forskellige faggrupper. Ved at

sagsbehandlerne er fagligt forberedt til at holde fast i barneperspektivet som omdrejningspunkt i sagsforløbet, sikres det, at barnets behov og rettigheder kommer til at fungere både som mål og som retningsgivende metode i hele sagsforløbet. Derfor kan der med fordel tilgodeses efter- og videreuddannelse i metoder og redskaber, der styrker sagsbehandlerne tværgående samarbejdsevner og har barnets perspektiv som udgangspunkt for sagsbehandlingen. I relation hertil har SISO blandt andet udviklet en række konkrete redskaber til blandt andre socialrådgivere, der kan være med til at forebygge og håndtere seksuelle overgreb mod børn og unge.

I forhold til sagsbehandlingen i Danmark på området for udsatte børn og unge viser de evalueringer, Deloitte har gennemgået, at en række metoder og redskaber kan bidrage til kvaliteten i arbejdet. Evalueringerne kan ikke sidestilles med forskningsmæssig evidens, men de giver en vigtig praksisbaseret indsigt i området. De to mest udbredte metoder rettet mod sagsbehandlingen på området for udsatte børn og unge er Integrated Children's System (ICS) og Signs of Safety (SoS), der dog i nogen grad også retter sig mod udførerne.

Evalueringen af ICS viser blandt andet, at uddannelse af superbrugere har stor betydning for, at målsætningerne med ICS realiseres. Uddannelse af superbrugere anbefales desuden i arbejdet med Voksenudredningsmetoden (DHUV/VUM), og begge evalueringer peger på, at superbrugerne fungerer som et vigtigt fagligt anker på arbejdspladsen, der bidrager til at løfte og sikre det faglige niveau, når der indføres nye metoder og redskaber. Således er uddannelsen af faglige ressourcepersoner et væsentligt instrument, der kan understøtte anvendelsen af det lærte.

Anvendelsen af konkrete redskaber/værktøjer og skabeloner/blanketter kan ligeledes styrke sagsbehandlingen og herunder fastholdelsen af det faglige fokus og systematikken i arbejdet. Metoder, redskaber og blanketter kan således, i det omfang de er udformet hensigtsmæssigt, fungere som en systematisk ramme i sagsbehandlingen, der giver mere ensartethed og struktur i arbejdet.

Dette understøttes af erfaringerne fra flere tiltag på området, herunder arbejdet med eksempelvis implementeringen af værktøjer til udredning og handleplan på børnehandicapområdet, Integrated Children's System, Voksenudredningsmetoden, Faglige kvalitetsoplysninger og Signs of Safety. Eksempler på elementer, der går igen i flere af værktøjerne, er beskrivelser af de forskellige sagstrin, der giver overblik over forløbet, processkemaer, der sikrer, at de forvaltningsretlige krav overholdes og skaber flow i sagsbehandlingen, og vejledninger, der understøtter sagsbehandlerne i deres daglige arbejde.

Erfaringerne med for eksempel anvendelsen af ICS viser, at det er vigtigt, at medarbejderne på området uddannes dels i den enkelte metodes indhold, dels i, hvordan metoden hænger sammen med relevante teorier og understøtter formelle krav på området. Desuden er det vigtigt, at der opnås en

overordnet forståelse af, hvilken værdi anvendelsen af redskaber og systematik kan bidrage med i sagsbehandlingsarbejdet og for målgruppen.

I forhold til seksuelle overgreb specifikt fremhæves det, at der er behov for uddannelse, der understøtter fastholdelse af barnets perspektiv i sagsbehandlingen og har fokus på, hvordan det tværgående samarbejde kan styrkes indenfor tavshedspligtens rammer.

I forhold til målsætningen om at opnå større inddragelse af borgerne viser erfaringerne fra både forskning, evalueringer og praksis, at bestemte metoder og redskaber kan bidrage til at forbedre indsatsen på området. En af de mere afgrænsede metoder, der har vist sig at have positiv effekt for både overholdelsen af målet om at inddrage familien og kvaliteten i den leverede ydelse, er familierådslagning. Effekten er blandt andet dokumenteret i to amerikanske studier, se for eksempel Wang et al. (2012).

I en dansk kontekst er metoden blandt andet anvendt i Socialstyrelsens projekt Inddrag Nu, hvor et af projektets elementer er familierådslagning. For at understøtte arbejdet med familierådslagning har man i projektet udarbejdet en række skemaer og tjeklister, der understøtter arbejdet med metoden. Erfaringerne fra projektet er positive og peger således på, at det specifikt i forhold til medarbejdere, der beskæftiger sig med anbringelsessager, kan være relevant at uddanne i familierådslagning. Mere konkret peger resultaterne på, at arbejdsgangsbeskrivelser og evalueringsskemaer, tjeklister og flowcharts kan bidrage til at strukturere og skabe retning i arbejdet med inddragelse af familien.

Flere metoder, redskaber og skabeloner understøttes af it-systemer såsom DUBU. I den kontekst viser evalueringerne samlet set, at forståelse, funktionalitet og driftssikkerhed er vigtigt for både anvendelsen af de enkelte it-systemer og for de metoder og redskaber, som systemerne understøtter. Derfor er det væsentligt, at de medarbejdere, der anvender it-systemer i sagsbehandlingen, uddannes heri.

Forskningen og erfaringerne fra praksis peger således samlet set på, at der findes en række metoder og redskaber af mere konkret karakter, der kan bidrage til at styrke sagsbehandlingen på området for udsatte børn og unge og dermed med fordel kan inddrages i efter- og videreuddannelserne.

Metoder og redskaber målrettet udførerne

Det foreligger i dag begrænset viden om, hvordan indholdet i efter- og videreuddannelserne konkret skal tilrettelægges med henblik på at sikre en effektiv og hensigtsmæssig udvikling af indsatsen på området for udsatte børn og unge.

Der findes dog en række danske og internationale undersøgelser af konkrete metoder og redskaber og deres effekt i arbejdet med udsatte børn og unge. Kortlægningen trækker derfor på resultaterne fra disse undersøgelser.

Beskrivelsen af de analyserede forskningsresultater og analyser vedrørende konkrete metoder og redskaber i indsatsen for udsatte børn og unge såsom DUÅ, MST og MTFC findes i kapitel 5.

I relation til arbejdet med seksuelle overgreb peger en dansk undersøgelse fra 2010 på, at der er behov for øget uddannelse og efter- og videreuddannelse af udførere på almenområdet for at sikre, at børn og unge opnår tilstrækkelig viden om seksualitet, grænsesætning og risikofaktorer for seksuelle overgreb, se Helweg-Larsen et al. (2010). Dette behov understreges desuden af, at danske og internationale studier har vist, at uddannelse af børn og unge i at genkende potentielt truende situationer har en effekt i forhold til at reducere antallet af overgreb, se for eksempel Butchart et al. (2006) og SFI Campbell (2007).

Af Mehlbye og Hammershøi (2006) fremgår det ligeledes, at udførerne har behov for et kompetenceløft både fagligt og personligt. Herunder peges der på behovet for generel viden om seksuelle overgreb og skadevirkninger på børn og viden om forebyggelse og håndtering af anmeldelser og mistanker om seksuelle overgreb. I forhold til den personlige oprustning peges der på, at udførerne bør undervises i de vanskelige sider, der kan knytte sig til det at være nærmeste omsorgsperson for et barn, der har været eller risikerer at blive udsat for seksuelle overgreb.

I forhold til uddannelse i mere generelle metoder og redskaber er en af de metoder, der i den internationale forskning har vist sig at have en væsentlig positiv effekt i det brede arbejde med udsatte børn og unge, hjemmebesøg og arbejdsmetoder, der tager udgangspunkt i hjemmet, se for eksempel Caldera et al. (2007) og Krugman et al. (2007). Hjemmebesøgene kan for eksempel omfatte undervisning i forældrekompetencer, og effekten ses typisk i forhold til en styrkelse af forældre-barn-relationen eller barnets udvikling. Det kan således i efter- og videreuddannelserne være hensigtsmæssigt at have fokus på metoder og redskaber, der tilrettelægger dele af arbejdet med familien i hjemmet.

En beslægtet metode, der ligeledes med fordel vil kunne inddrages i uddannelserne, er anvendelsen af forældregrupper. Flere internationale studier viser, at man gennem arbejdet med forældregrupper kan påvirke forældrenes syn på børneopdragelse, så anvendelsen af uhensigtsmæssige opdragelsesformer og -midler mindskes. Samtidig kan graden af forståelse og empati for barnet øges. Dette har i flere tilfælde vist sig at have en positiv effekt i forhold til at undgå omsorgssvigt og mishandling, se for eksempel Rodrigo et al. (2006) og Gershalter-Molko (2003).

Tilsvarende uddannelsen af superbrugere som beskrevet i relation til myndighedsområdet viser undersøgelser på udførerområdet, at uddannelse af ressourcepersoner med indsigt i evidensbaserede metoder kan bidrage til at styrke arbejdet med udsatte børn og unge. Dette kan blandt andet foregå ved, at ressourcepersonerne bedre kan identificere de mest effektive indsatser og gennem sparring og feedback kan bidrage til at løfte det faglige niveau

og sikre en fælles forståelse og anvendelse af begreber, redskaber og metoder, Barton et al. (2011).

I forhold til de konkrete redskaber viser danske og internationale undersøgelser, at anvendelsen heraf i indsatsen for udsatte børn og unge generelt kan bidrage til at fastholde det faglige fokus og understøtte systematik i såvel det forebyggende arbejde som udredningsarbejdet og behandlingsarbejdet. Eksempler på redskaber, der har vist positive effekter, er Child Behaviour Checklist (CBCL) og trivselsskemaer i forbindelse med arbejdet omkring opsporingsmodellen. CBCL er ét blandt flere psykometriske instrumenter, der generelt har vist sig at have en god effekt i arbejdet med identificering af kriminalitetstruede børn og unge, Christoffersen et al. (2011).

Erfaringerne viser, at sådanne skemaer kan bidrage til at give udførerne et fælles sprog på området og skabe en struktureret og systematisk dialog omkring det enkelte barn, der er gavnlige for arbejdet, Mehlbye et al. (2011).

Ligesom for sagsbehandlerne viser resultaterne således overordnet set, at forskellige konkrete metoder og redskaber under de rette forudsætninger kan bidrage til at løfte kvaliteten og systematikken i arbejdet med udsatte børn og unge. Således kan der med fordel inddrages uddannelse i konkrete metoder og redskaber, der har en dokumenteret effekt.

4.2. Teori og generel viden

Teoretisk viden og mere abstrakte kompetencer, der kan bidrage til at koble analyse og refleksion over konkrete problemstillinger i praksis, er vigtigt for at sikre høj faglig kvalitet i arbejdet med socialt udsatte børn og unge. Eksempler på sådanne kompetencer kan være analytiske evner og teoretisk forståelse, og disse kompetencer udvikles ofte gennem uddannelsesforløb, der relativt til de kortere kurser har en mere akademisk karakter, herunder især diplom- og masteruddannelser.

Forskningen omkring de nærmere effekter af tilegnelsen af denne type kompetencer og indsigter er dog begrænset, og den eksisterende viden udgøres i vid udstrækning af evalueringer af selvstændige diplom- og masteruddannelser.

Evalueringerne har ikke den samme evidensmæssige tyngde som decideret forskning. Alligevel synes der at være en forholdsvis stor ensartethed i nogle af de effekter for praksis, der beskrives i undersøgelserne. Således gælder det for størstedelen af undersøgelserne, at de uafhængigt af hinanden fremhæver fire gennemgående kompetencer, der styrkes gennem uddannelserne: kritisk refleksion, stærkere analytiske evner, større faglig sikkerhed og dybere teoretisk indsigt.

Med udgangspunkt i resultaterne fra en række evalueringer afdækkes det i dette afsnit, hvilken effekt tilegnelsen af de mere generelle og abstrakte kompetencer har på arbejdet med børn og unge på udsatteområdet.

En af de generelle kompetencer, der ser ud til at blive styrket på tværs af diplom- og masteruddannelser, er evnen til at reflektere kritisk, hvilket blandt andet er vigtigt for den enkeltes mulighed for at foretage korrekte skøn i arbejdet og bidrage til at udvikle processer og arbejdsgange på arbejdspladsen. Størstedelen af evalueringerne peger på, at denne evne styrkes gennem uddannelse på diplom- og masterniveau. Dette kommer for eksempel til udtryk ved, at deltagerne bliver mere kritiske og sætter spørgsmålstegn ved deres egen praksis, deres rolle i organisationen, de metoder, de anvender, samt kommunernes praksis og tilgange i arbejdet med børn og unge, se for eksempel Servicestyrelsen (2010), Servicestyrelsen (2011) og EVA (2007). Et andet eksempel, der udtrykker, hvordan større refleksion kan ses i praksis, er, at deltagerne i højere grad inddrager ny viden og nye metoder i deres arbejde, se for eksempel EVA (2007) og Servicestyrelsen (2011).

Styrkelse af de analytiske evner er ligeledes en af de kompetencer, der fremhæves i flere af de afdækkede undersøgelser. Analytiske evner er vigtige for at kunne sortere mellem det væsentlige og uvæsentlige og dermed for evnen til at træffe korrekte skøn og afgørelser i forbindelse med sammensatte og udfordrende problemstillinger. Styrkelsen af de analytiske evner kommer for eksempel til udtryk ved, at deltagerne bliver bedre til at opfatte og håndtere kompleksitet, se for eksempel Moderniseringsstyrelsen (2012) og EVA (2002). Konkret kan dette blandt andet erfares ved, at deltagerne bliver bedre til at se og analysere problemstillinger og formulere løsningsforslag i relation hertil. Et andet eksempel, der illustrerer styrkelsen af de analytiske evner, er, at deltagerne bliver bedre til at se tingene i en helhed og sætte dem ind i en kontekst, se for eksempel Moderniseringsstyrelsen (2012) og EVA (2007).

Styrkelse af deltagerens faglige sikkerhed er også et element, der fremhæves i flere evalueringer som en konsekvens af diplom- og masteruddannelserne. Faglig sikkerhed spiller ind i forhold til at kunne træffe velfunderede skøn, men har også en væsentlig betydning for deltagerens handlekraft og selvstændighed i arbejdet. Den styrkede faglighed kan for eksempel komme til udtryk ved, at deltagerne bruger deres faglighed til at forbedre praksis på arbejdspladsen. Det kan for eksempel også ses ved, at en del af deltagerne efter endt uddannelse opnår en rolle som fagligt fyrtårn, som de øvrige medarbejdere kan spørge til råd og læne sig op ad fagligt, se for eksempel Servicestyrelsen (2010) og Servicestyrelsen (2011). Herudover kan den styrkede faglighed for eksempel komme til udtryk ved, at deltagerne får skærpet deres formidlingsmæssige evner og bliver mere sikre, kontante og afklarede i deres daglige arbejde og derigennem også bedre til at delegeres ansvar, se for eksempel EVA (2002).

Det sidste tema, der i betydelig grad går på tværs af de afdækkede undersøgelser, er tilegnelse af dybere teoretisk indsigt. Den teoretiske indsigt er vigtig for flere aspekter af arbejdet, men vedrører blandt andet forståelsen af de ræsonnementer, der ligger til grund for de metoder og redskaber, der anvendes i det daglige. Styrkelsen heraf kan for eksempel komme til udtryk ved, at deltagerne får et stærkere teoretisk fundament, hvilket betyder, at de i højere

grad anvender teorier og undersøgelser i deres argumentation i arbejdet, se for eksempel Servicestyrelsen (2010) og EVA (2002). Et andet eksempel på virkningen af den større teoretiske forståelse er, at deltagerne opnår en bedre forståelse af metoder og processer i deres daglige arbejde, se for eksempel EVA (2002).

De foreliggende evalueringer peger samlet set på, at deltagerne gennem diplom- og masteruddannelserne udvikler kompetencer, der kan styrke både deres egen praksis og praksis på arbejdspladsen mere generelt. Der ses således positive effekter af uddannelserne på kvaliteten af praksis.

4.3. Opsamling på uddannelsernes indhold

Kortlægningen viser generelt, at omfanget af forskning og evidens, der direkte siger noget om tilrettelæggelse af uddannelsernes indhold, er forholdsvis begrænset. Der er således ikke fundet undersøgelser, der direkte analyserer, hvilket indhold det er mest relevant at inddrage i uddannelserne for at styrke praksis.

Der er dog viden i form af forskningsresultater, der undersøger og dokumenterer, hvilke konkrete initiativer og redskaber der har effekt i arbejdet med børn og unge, og herudover er der en række evalueringer og analyser af forskellige initiativer og uddannelser på området. Kortlægningen trækker her på både forskning, evalueringer og andre relevante analyser.

Resultaterne af kortlægningen viser, at en række konkrete metoder og redskaber – når de er udformet hensigtsmæssigt – kan bidrage til at styrke praksis for både sagsbehandlere og udførerne og dermed med fordel også kan inddrages i uddannelserne. Det handler for eksempel om metoder og redskaber som ICS i sagsbehandlingen og DUÅ, PMTO, MultifunC m.m. i indsatsen.

Herudover peger undersøgelser på, at faglige ressourcepersoner på arbejdspladsen kan bidrage til at fastholde det faglige fokus og en ensartet forståelse af de metoder og redskaber, der anvendes i det daglige arbejde. Herudover peges der på, at der i uddannelserne med fordel kan være fokus på metoder, der tager udgangspunkt i familien og hjemmet.

Mere specifikt i forhold til arbejdet med seksuelle overgreb peges der i flere undersøgelser på, at der er behov for uddannelse af sagsbehandlere i at håndtere den koordinerende rolle i det tværgående samarbejde med andre faggrupper. I den forbindelse peger resultaterne på, at sagsbehandlere kan drage fordel af en generel opkvalificering af viden om overgreb, behandlingstilbud og konkrete værktøjer i sagsbehandlingen. I forhold til udførerne viser resultaterne, at der ligeledes er behov for et generelt videnløft, og at der er behov for uddannelse i forebyggelse af seksuelle overgreb. I forhold til udførerne viser kortlægningen desuden, at der er behov for en opkvalificering, så

udførerne bliver bedre i stand til at håndtere egentlige sager og mistanker om seksuelle overgreb.

Kortlægningen afdækker endvidere effekten af udviklingen af mere abstrakte og generelle kompetencer hos deltagerne, som det for eksempel er tilfældet i diplom- og masteruddannelserne. De foreliggende resultater viser her, at der gennem uddannelsesforløbene udvikles en række centrale kompetencer, herunder evnen til kritisk refleksion, stærkere analytiske evner, større faglig sikkerhed og dybere teoretisk indsigt. Herigennem kan uddannelserne potentielt bidrage til både udvikling af deltagernes egen praksis og kvaliteten i indsatsen i kommunerne mere generelt.

5. Tabeloversigt over indsamlet viden

Nedenfor fremgår en kort beskrivelse af kortlægningens kilder. Kilderne er struktureret efter rapportens hovedtemaer og omfatter en beskrivelse af formålet med det konkrete studie/den konkrete undersøgelse, fokus, design, dataindsamlingsmetode og konklusioner. Herudover indgår Deloitte's vurdering af evidensstyrken angivet på baggrund af SFI Campbells evidenstrappe.

5.1. Uddannelsernes form

5.1.1. Form: Uddannelserne

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Voksne	Metastudie	Litteraturgen-nemgang af ca. 30 artikler, bøger o.l.	3	Undervisningens design er en væsentlig ekstern faktor for deltagernes motivation.	Alawneh, M. (2008): "Factors affecting training transfer: Participants' motivation to transfer training", literature review: Pen state university.
Hvad virker?	Voksne	Før- og efter-måling	Eksperiment, spørgeskema (n=267)	4	Træning i målsætninger øger niveauet af transfer i en arbejdsmæssig kontekst, hvor der er et støttende arbejdsmiljø, mens et ikke-støttende miljø medfører ringere transfer både relativt og absolut.	Richman-Hirsch, W. I. (2001): "Posttraining interventions to enhance transfer: the moderating effects of work environments" Human Resource Development Quarterly, 12:2, 105-121.
Hvad virker?	Voksne	Før- og efter-måling	Mixed methods: spørgeskema og interview (n=13)	2	En personlig journal hjælper til at strukturere og individualisere det lærte for både underviser og elev. Elever kan fokusere på konkrete mål og reflekterer kritisk over egen læring. Kommunikationen mellem kolleger, der havde deltaget i kurset, blev forøget, og dette forøgede i sig selv såvel læring som transfer.	Chaloner, B. (2006). An evaluative study on building the bridge between the training room and the workplace. Evaluation and Research in Education, 19(1), 21-37.
Metode-udvikling/ Hvad virker?	Voksne	Casestudie	Interview (n=54)	1	Pædagogisk metode, der har vist sig effektiv til at skabe sammenhæng mellem undervisning og arbejdsplads. Et vigtigt element er posttraining. Faktorer, der påvirker transfer: involvering i planlægning, motivation, tilpassede undervisningsformer og aktiv inddragelse af de underviste.	Daffron, S. R., & North, M. V. (2006): "Learning transfer: lessons learned from software company professionals". Journal of Lifelong Learning, 15, 51-67.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Voksne	Metastudie	Litteraturstudie	5	Undervisning baseret på instruerende undervisning er mere effektiv end undervisning, der baserer sig på selvstudier. Fordelen ved den guidede undervisning aftager først, når modtagerne har en tilstrækkelig høj grad af baggrundsviden til at kunne udøve intern guidance.	Kirshner, P. A., Sweller, J., & Clark, R. E. (2006): "Why minimal guidance during instruction does not work: An analysis of the failure of constructivist, discovery, problem-based, exponential and inquiry-based teaching". Educational Psychologist, 41:2, 75-86.
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie	Kvasiekperiment	3	Transfertræning har kun effekt, hvis der er behov for transfer. I tilfælde, hvor transfer er en selvfølge, har yderligere træning ingen effekt, fx ved høj anvendelighed og understøttende arbejdsmiljø.	Gaudine, A. P., & Saks, A. M. (2004): "A longitudinal quasiexperiment on the effects of posttraining transfer interventions". Human Resource Development Quarterly, 15:1, 57-76.
Hvad virker?	Børn (og voksne)	Metastudie/lærebog	Metastudie	5	Læring rettet mod forståelse, fx hands-on-erfaring eller konkrete opgaver, har større effekt end memorering af facts eller procedurer, fx tekstbøger eller forelæsninger. Feedback er en kritisk faktor for forståelse. Konteksten for læring har betydning for transfer. Jo flere kontekster, læringen indgår i, jo større transfer. Mængden af forhåndsviden er en kritisk determinant for udvikling af ekspertise og evnen til transfer.	Bransford, J. D., Brown, A. I., Cocking, R. R. (eds.). (2000): "How people learn – brain, mind, experience, and school" Washington, D.C.: National Academy Press.
Hvad virker?	Voksne	Før- og eftermåling	Interview	2	Undervisning i transfer som en del af kurset og opfølgende coaching øger transfer.	Saylor, P. R., & Kehrkaun, M. T. (2001): "The influence of the implementation of a transfer management intervention on transfer of training" Paper presented at the transfer of learning, Tulsa, Oklahoma.
Hvad virker?	Voksne	Laboratorieeksperiment	Eksperiment (n=48)	4	Underviserne har en væsentlig indirekte betydning for transfer: Understøttende og mulighedsorienteret undervisning fremmer transfer. For stort fokus på anvendelighed og direkte anvisninger kan hæmme motivation og læring. Support har negativ effekt, hvis den opfattes som styrende/dikterende.	Deelstra, J. T., Peeters, M. C. W., Schaufeli, W. B., Stroebe, W., Zijlstra, F. R. H., & van Doornen, I. P. (2003): "Receiving Instrumental Support at Work: When Help Is Not Welcome" Journal of applied psychology. 88(2), 324-331.
Hvad virker?	Voksne	Før- og eftermåling	Spørgeskema (n=71)	2	Det er nødvendigt med repetition udover første succesfulde forsøg, for at det lærte tilegnes og kan anvendes efterfølgende. Tro på egne evner efter uddannelsesforløb og transferunderstøttende aktiviteter øger intentionen om transfer.	Machin, M. A., & Fogarty, G. J. (2003): "Perceptions of training-related factors that influence learning transfer" International Journal of Training and Development, 6(1), 36-48.

5.1.2. Form: Arbejdspladsens betydning

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Voksne	Multilevelstudie	Spørgeskema (n=179)	3	Chefens støtte er positivt korreleret med transfer, men har ikke en direkte effekt. Chefens støtte påvirker transferklimaet og har således en indirekte effekt.	Nijman, D.-J. J. M., Nijhof, W. J., Wognum, A. A. M., & Veldkamp, B. P. (2006): "Exploring Differential Effects of Supervisor Support on Transfer of Training" <i>Journal of European Industrial Training</i> , 13:7, 529-549.
Hvad virker?	Voksne	Casestudie	Interview (n=10)	1	Jobrelaterede forhold har den største betydning for graden af transfer. Anvendelighed i job har stærk direkte sammenhæng med transferniveau. Forståelse af koncepter og principper transfereres i højere grad end konkrete færdigheder.	Lim, D. H. (2000): Training design factors influencing transfer of learning to the workplace within an international context. <i>Journal of Vocational Education and Training</i> , 52(2), 243-257.
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie	Mixed methods: spørgeskema og interview	1	Organisationens, chefens og kollegernes støtte fremmer transfer. Tidspres og manglende opbakning og buy-in var primære barrierer for transfer.	Cromwell, S. E., & Kolb, J. A. (2004): "An Examination of Work-Environment Support Factors Affecting Transfer of Supervisory Skills Training to the Workplace". <i>Human resource development quarterly</i> , vol. 15, no. 4. 449-479.
Hvad virker?	Voksne	Metastudie	Metaanalyse	5	Arbejdspladsrelaterede forhold, der fremmer transfer: støtte fra overordnede, hensigtsmæssig arbejdsbelastning, direkte anvendelighed og støtte fra kolleger.	Russ-Eft, D. (2002): "A typology of training design and work environment factors affecting workplace learning and transfer". <i>Human Resource Development Review</i> , 1:1, 45-65.
Hvad virker?	Voksne	Casestudie	Interview (n=22)	2	Fortsat kontakt til underviserne efterfølgende i arbejdssituationen øger transfer. Der er spillover mellem det lærte fra rollen som arbejder til andre livsroller, fx forælder eller borger. Koordineret samarbejde mellem underviser, kursist og arbejdsplads øger transfer.	Taylor, M. T., Ayala, G. E., & Pinesent-Johnson, C. (2009): "Understanding learning transfer in employment preparation programmes for adults with low skills" <i>Journal of Vocational Education and Training</i> , 61(1), 1-13.
Hvad virker?	Voksne	Tværsnit	Spørgeskema, websurvey (n=245)	3	Positiv sammenhæng mellem jobtilfredshed og læring. Positiv sammenhæng mellem virksomhedens uddannelseskultur/-fokus, læring og jobtilfredshed.	Egan, T.M., Yang, B., Bartlett, K.R. (2004): "Learning Culture and Job Satisfaction on Motivation to Transfer Learning and Turnover Intention" <i>Human Resource Development Quarterly</i> , vol. 15:3. 279-301.

5.1.3. Form: Individets betydning

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Voksne	Metastudie	Mixed methods: case-studier, udviklingsarbejder, nordiske metastudier	5	Motivation for læring er vigtigt og virker gennem støttende, koblende og udfordrende læringsformer.	Pedersen, S. H., Voigt, J.R., Gundersen, P. (2009) "Læringsformers betydning for voksnes motivation for læring", Nationalt Center for Kompetenceudvikling.
Hvad virker?	Voksne	Tværsnit	Spørgeskema (n=245)	3	Positiv sammenhæng mellem forventet jobnytte og læringsmotivation. Medinddragelse har positiv sammenhæng med job- og karrierenytte.	Clark, C.S., Dobbins, G.H, Ladd, R.T. (1993): "Exploratory field study of training motivation – Influence of involvement, credibility, and transfer climate". Group & Organization Management, vol. 18:3, 292-307.
Hvad virker?	Voksne	Før- og eftermåling Før, lige efter og 3 mdr. efter	Spørgeskema (n=181)	3+	Stærk positiv sammenhæng mellem kursets umiddelbare anvendelighed (jobnytte) og både opfattet og egentlig læring.	Lim, D.H., Morris, M.L. (2006): "Influence of Trainee Characteristics, Instructional Satisfaction, and Organizational Climate on Perceived Learning and Training Transfer" Human Resource Development Quarterly, vol. 17:1, 85-115.
Hvad virker?	Voksne	Metastudie	Metastudie	5	Tro på egne evner er en afgørende faktor for personlig målsætning, motivation, interesse i et emne og opfattelsen af succes og fiasko.	Bandura, A. (1991): "Social cognitive theory of self-regulation" Organizational Behavior and Human Decision Processes, 50:2, 248-287.
Hvad virker?	Voksne	Metastudie	Metastudie af 170 videnskabelige artikler Primært meta-analyser og peer-reviewed artikler	5	Faktorer, der har stærk eller moderat sammenhæng med transfer: kognitive evner, tro på egne evner, motivation for læring, nervøsitet (negativ effekt), åbenhed, opfattet nytte af træning og karrierenytte.	Burke, I. A., Hutchins, H.M. (2007): "Training Transfer: An Integrative literature review" Human Resource Development Review, 6(3), 263-296.
Hvad virker?	Alle (primært voksne)	Metastudie	Metaanalyse (110 studier)	5	90 % af undersøgelserne viser, at konkrete og udfordrende mål leder til højere performance. Betingelser for læring: evner, feedback, belønning, ledelsesmæssig opbakning og medarbejdetilfredshed med jobmæssige opgaver.	Locke, E.A., Shaw, K.N., Saari, L.M., Latham, G.P. (1981): Goal Setting and Task Performance: 1969-1980. Psychological Bulletin 1981, Vol. 90:1, 125-152.
Hvad virker?	Alle (primært voksne)	Metastudie	Metastudie, 42 studier op til år 2000	5	Tro på egne evner og selvstændig evne til at generalisere tilegnet viden til en konkret arbejdskontekst og til at opretholde det tilegnede videnniveau øger niveauet af læringstransfer. Støttende arbejdsmiljø, der tilskynder til at anvende den tilegnede viden, øger transfer.	Washington, C. L. (2000): "Influencing process change: Understanding the role of learning transfer climate, self-efficacy, and goal commitment" Ohio State University, Workforce development and education section.

5.2. Uddannelsernes indhold

5.2.1. Indhold: Redskaber og metoder

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Forældre med børn på 4-12 år	Lodtrækningsforsøg	Multiagent-multimethod approach	4	PMTO er et forældretræningsprogram målrettet forældre med børn i alderen omkring 4-12 år, der har udadrettet problemadfærd. En norsk effektmåling viser, at forældre under PMTO-programmet rapporterer om en mindre udadreagerende adfærd hos deres børn sammenlignet med børn, der modtager anden type behandling. Børnenes lærere rapporterer desuden om øget social kompetence hos børnene.	Ogden, T. og Hagen, K.A. (2008): "Treatment Effectiveness of Parent Management Training in Norway: A Randomized Controlled Trial of Children With Conduct Problems" Journal of Consulting and Clinical Psychology. Oslo Universitet.
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie	Kvasiekperiment	4	<i>De Utrolige År</i> er en serie evidensbaserede programmer, der hjælper familier og børn i alderen 0-12 år med adfærdsvanskeligheder. En svensk evaluering viser, at <i>De Utrolige År</i> medfører forbedrede forældrekompetencer og opdragelsesmetoder, forbedret selvfølelse hos forældrene, reduceret stress i familien, styrket relation mellem børn og forældre og reduktion i adfærdsvanskeligheder hos børn i både hjem, institution og skole.	Axberg, U. & Broberg, A. G. (2012). Evaluation of "The Incredible Years" in Sweden: The transferability of an American parent-training program to Sweden. Scandinavian Journal of Psychology 53, 224–232.
Hvad virker?	Udførere	Longitudinalt studie	Spørgeskemaer	3	LP-modellen er en pædagogisk analysemodel, der sætter fokus på læringsmiljøets betydning for elevernes faglige og sociale læring. En norsk evaluering viser, at lærerne oplever en mere samarbejdsorienteret skolekultur og samtidig mere struktur på undervisningen og bedre adfærd hos eleverne. Der har været en noget mindre udvikling indenfor elevvurderingerne, men resultaterne viser, at eleverne oplever mindre uro i undervisningen. De skolefaglige præstationer viser en lille forbedring, og eleverne klarer i større grad at indordne sig på skolen. Andelen af elever, der modtager specialundervisning, er blevet reduceret med 15 % i forhold til udviklingen i specialundervisning ellers i grundskolen.	Nordahl, T., Sunnevåg A-K., Ottosen, og A. L. (2009): "Evaluering av LP-modellen 2006–2008". Høgskolen i Hedmark Rapport nr. 5. Elverum.
Hvad virker?	Udførere	Metastudie	Litteraturstudie	5	ECERS består af et værktøj til selvevaluering på et forskningsbaseret vidgrundlag og retter opmærksomheden mod evaluering af kvaliteten af den pædagogiske praksis. ECERS hjælper institutionerne til at definere deres egen kvalitets- og vurderingsforståelse og sætter gang i en evaluering- og udviklingsproces, der opbygger et sprog om kvalitet og pædagogisk praksis. Et amerikansk metastudie viser dog inkonsistent anvendelse af	La Paro, K., Thomason, A., Lower, J., Kintner-Duffy, V., Cassidy, D. (2012): "Examining the Definition and Measurement of Quality in Early Childhood Education: A Review of Studies Using the ECERS-R from 2003 to 2010".

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
					ECERS-mål og tilpassede definitioner. Effekten af ECERS er endnu ikke evalueret i Danmark.	
Metodeudvikling	Voksne	Før- og eftermåling	Interview	2	RUGO er en metode, der har til hensigt at udvikle og kvalificere indsatsen på området for familiepleje. En evaluering af metoden peger på, at der er sket en udvikling i forståelsen af opgaven, matchningen og anvendelsen af RUGO-konceptet. Plejefamiliernes samlede forståelse af familieplejearbejdets kompleksitet har undergået en tydelig positiv udvikling. Familieplejearbejdet er blevet styrket i den kommunale organisation. Kommunerne har fået et bedre sorterings- og rekrutteringssystem med henblik på at opnå et samlet kvalificeret familieplejesystem.	Nielsen, J. M., Dobusz, M. (2005): "Evaluering af RUGO-projektet – Om udvikling og kvalificering af indsatsen på familieplejeområdet" Udgivelse under Socialministeriets KABU-projekt.
Hvad virker?	Børn/ udførere	Metastudie	Metaanalyse	5	MTFC er et helhedsorienteret behandlingsprogram målrettet børn og unge i alderen 12-18 år med adfærdsproblemer. MTFC sigter mod at forbedre effekten af behandling af anbragte unge med udadreagerende adfærd. Forskningen viser generelt, at MTFC kan bidrage til at nedbringe børns og unges antisociale og kriminelle adfærd, mindske gentagne anbringelser, mindske antallet af dage, de unge har været anbragt i sikrede omgivelser, fx ungdomsfængsel, og skabe en positiv indvirkning på den unges skolegang, fx i forhold til deltagelse og lærtilslæbning.	MacDonald G.M., Turner W. (2009): "Treatment foster care for improving outcomes in children and young people". Campbell Systematic Reviews.
Hvad virker?	Forældre til unge mellem 10 og 17 år og de unge selv	Metastudie	Litteraturstudie	5	MST er et behandlingstilbud til unge mellem 10 og 17 år, der har alvorlige adfærdsproblemer. MST inddrager både den unge, familien og netværket. Flere studier og praktiske erfaringer peger på, at samspillet mellem forældre og den unge udvikles gennem MST. Dette sker gennem en daglig indsats, hvor forældrenes opdragelsespraksis styrkes, og familiens netværk øges. Effekten af indsatsen optræder på flere områder, fx bedre familierelationer, bedre fremmøde i skolen og mindre kriminalitet. Effekterne af MST er dog omdiskuterede, og SFI Campbell har i 2005 sat spørgsmålstegn ved kvaliteten af nogle af de studier, der underbygger MST's positive effekter.	Curtis, N. M., Ronan, K. R., & Borduin, C. M: Multisystemic Treatment: A meta-Analysis of Outcome Studies (2004); Campbell Review: Multisystemic Therapy for Social, Emotional, and Behavioral Problems in Youth Aged 10-17 (2005).

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Metodeudvikling	Børn	Før- og eftermåling	Kvasiekperiment (n=571) Spørgeskemaer og interview	3	ICDP er et internationalt forebyggelsesprogram til forebyggelse af forældres omsorgssvigt og misbrug af børn. Centralt for programmet er ønsket om at udvikle kommunikationen mellem barnet og dets omsorgspersoner, og at forløbet tager udgangspunkt i barnets kulturelt betingede ressourcer. En evaluering viser, at forældrevejledning baseret på ICDP-metoden har en positiv indvirkning på deltagende forældre og deres familier. Mens sammenligningsgruppen forblev uforandret mellem de to målinger, viser data, at forældrene fra ICDP-grupperne udvikler bedre forældrestrategier og øget engagement ovenfor barnet. Forældrene oplever færre negative følelser efter ICDP-forløbet, og de oplever deres børn som blidere, roligere og med færre vanskeligheder. Familierelationerne styrkes gennem et mere positivt samspil, og familielivet bliver mere harmonisk og med færre konflikter.	Sherr, L., Skar, A-M., Clucas, C., Tetzner, S., Hundeide, K., (2011): "Evaluation of the Parental guidance programme based on the International Child Development Programme" International Child Development Programme and University College London.
Hvad virker?	Børn	Kohortestudie	Kvasiekperiment	4	<i>Trin for trin</i> har til formål at udvikle børns sociale kompetencer i relation til større empati, at få kontrol over vrede og at kunne løse problemer. Et norsk studie viser, at programmet <i>Trin for trin</i> (Steg for steg) har en positiv effekt på både drenge og pigers sociale kompetencer i 6. klasse. I 7. klasse er der kun en signifikant effekt for pigerne sammenholdt med kontrolgruppen. I forhold til udadvendte aggressioner ses en positiv effekt for drenge i 6. klasse, mens der sammenholdt med kontrolgruppen ikke er nogen effekt for pigerne. For elever i 7. klasse var der ingen forskel mellem de to grupper.	Holsen, I., Smith, B., & Frey, K. S. (2008): "Outcomes of the social competence program <i>Second Step</i> in Norwegian elementary schools". <i>School Psychology International</i> , 29(1), 71-88.
Hvad virker?	Udførere	Metastudie	Litteraturstudie	5	ICS bygger på forståelsen af, at børns og unges velfærd formes i samspillet mellem tre hovedområder: (1) barnets udviklingsmæssige behov, (2) forældrekompetencer og (3) familieforhold – familie og omgivelser. En international metaevaluering fra universitetet i Montreal peger på, at ICS-modellen understøtter en mere helhedsorienteret tilgang med barnet i centrum, der betyder bedre undersøgelser og handleplaner. Der er endnu ikke foretaget nogen effektmåling af ICS i en dansk kontekst.	Leveille, S., Chamberland, C. (2010): "Toward a general model for child welfare and protection services: A meta-evaluation of international experiences regarding the adoption of the Framework for the Assessment of Children in Need and Their Families (FACNF)" <i>Children and youth services review</i> , 32:7. 929-944.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Udførere	-	-	2	<i>Signs of Safety</i> er en metode, der bruges i myndighedsarbejdet med udsatte familier. Via <i>Signs of Safety</i> kan der skabes overblik over familiens situation og defineres kriterier for socialforvaltningens involvering i familiens liv. Effekten af metoden blev som afslutning på et forsøg i Københavns Kommune dokumenteret i en afsluttende rapport, der viste, at metoden skabte positive forandringer i familierne, øgede trivslen hos børn og forældre og mindskede behovet for at anbringe barnet udenfor hjemmet.	Servicestyrelsen (2011): "Praksisudvikling baseret på aktuelt bedste viden. Eksempler og pointer fra praksis". Odense.
Hvad virker?	Udførere	Før- og eftermåling	Spørgeskema (n=1024)	2	PALS er en udviklingsmodel, der har til hensigt at udvikle, styrke og støtte operationaliseringen af en positiv og inkluderende skolekultur. En norsk evaluering af PALS viser en nedgang i problemadfærd, en signifikant reduktion af lærerobserveret problemadfærd og en mere positiv udvikling hos elever i risiko for alvorlige adfærdsvanskeligheder på skoler, der anvender PALS.	Sørli, M.-A. & T. Ogden (2007): "Immediate Impacts of PALS: A School-Wide Multi-Level Programme Targeting Behaviour Problems in Elementary School". <i>Scandinavian Journal of Educational Research</i> , 51:5, 471-492.
Metodeudvikling	Voksne	Longitudinalt studie (2 år)	Lodtrækningsforsøg og journalisering (n=325)	4	Hjemmebesøg: Positiv effekt for mødre med dårligt mentalt helbred, stofmisbrug og svag gennemslagskraft som mødre i forhold til at skabe et godt hjemmemiljø og i forhold til at benytte sig af andre servicetilbud. Ingen væsentlig effekt i forhold til børnenes sundhed og i forhold til børnenes udviklings- og adfærdsmæssige resultater.	Caldera, D., L. Burell, K. Rodriguez, S.S. Crowne, C. Rohde & A. Duggan (2007): "Impact of a Statewide Home Visiting Program on Parenting and on Child Health and Development". <i>Child Abuse & Neglect</i> , 31:8, 829-852.
Metodeudvikling	Voksne og børn	Før- og eftermålinger	Spørgeskema (n=358)	2	Musikterapi: Effekt over tid for forældre-barn-adfærd, forældreirritabilitet, læringsaktiviteter i hjemmet, forældres psykiske sundhed og barnets kommunikative og sociale kompetencer.	Nicholson, J.M., D. Berthelsen, V. Abad, K. Williams & J. Bradley (2008): "Impact of Music Therapy to Promote Positive Parenting and Child Development". <i>Journal of Health Psychology</i> , 13:2, 226-238.
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie (3 år)	Lodtrækningsforsøg (n=18)	4	Mere succesfuld fastholdelse af deltagerne i buprenorfingruppen end metadongruppen, mens der i metadongruppen er et lavere forbrug af andre opioider. Spædbørnene fra metadongruppen får i gennemsnit 12 timer tidligere end spædbørnene fra buprenorfingruppen behov for behandling for deres NAS-symptomer.	Fischer, G., R. Ortner, K. Rohrmeister, R. Jagsch, A. Baewert, M. Langer & H. Aschauer (2006): "Methadone versus Buprenorphine in Pregnant Addicts: a Double-Blind, Double-Dummy Comparison Study". <i>Addiction</i> , 101(2), s. 275-281.
Hvad virker?	Voksne	Før- og eftermåling	Interview	2	Indsatsen viser ingen effekt i forhold til målet om genforening mellem misbrugende forældre og tvangsanbragte børn.	Brook, J. & T.P. McDonald (2007): "Evaluating the Effects of Comprehensive Substance Abuse Intervention on Successful Reunification". <i>Research on Social Work Practice</i> , 17(6), s. 664-673.
Hvad virker?	Børn	Metastudie	Metaanalyse	5	Gruppearbejde, hvor børn diskuterer mening og betydning af ord og tekster, har større positiv effekt på sprogindlæring end lydøvelser og multimedieunderstøttet undervisning.	Adesope, O., Lavin, T., Thompson, T., Ungerleider, C. (2011): "Pedagogical Strategies for Teaching Literacy to ESL Immigrant Students: A Meta-Analysis". <i>British Journal of Educational Psychology</i> , 81:4, 629-653.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Metodeudvikling	Voksne og børn	Før- og eftermåling	Journalisering (n=23)	2	Effekt i forhold til mødrenes involvering i børnene under fri leg og i forhold til selvstændig adfærd i forhold til støtte deres børn. Ingen effekt på børnenes score.	Hughes, J.R & N.L. Gottlieb (2004): "The Effects of the Webster-Stratton Parenting Program on Maltreating Families: Fostering Strengths". Child Abuse & Neglect, 28(10), s. 1081-1097.
Hvad virker?	Udførere	Metastudie	Litteraturstudie	5	Hjemmebesøg af sygeplejerske er et effektivt forebyggende tiltag. Undervisning af forældre i håndtering af grædende spædbørn er et effektivt tiltag mod shaken baby syndrome.	Krugman, S. D., Lane, W. G. & Walsh, C. M. (2007): "Update on child abuse prevention". Current Opinion in Pediatrics, 19:6: 711-718.
Hvad virker?	Børn, udførere	Før- og eftermåling	Casestudie	2	Teaching Pyramid Model (fire lag): 1) Plejende, responsiv og omsorgsfuld relation. 2) Understøttende miljøer af høj kvalitet. 3) Måltrettet social emotionel støtte. 4) Intensive interventioner. Tilgangen har en positiv effekt på yngre børns socioemotionelle kompetencer og utilsigtede adfærd.	Fox, L., Hemmeter, M., Snyder, P., Binder D. P., Clarke, C. (2011): "Coaching Early Childhood Special Educators to Implement a Comprehensive Model for Promoting Young Children's Social Competence" Topics in Early Childhood Special Education, 31:3, 178-192.
Hvad virker?	Udførere	Før- og eftermåling	Interview	2	Ser på effekterne af to ofte anvendte kommunale foranstaltninger for børns udvikling og sandsynlighed for at blive i hjemmet: (1) praktisk pædagogisk støtte og (2) familiebehandling. Studiet indikerer, at begge foranstaltninger har en positiv effekt på familiernes situation, herunder forældres depressionssymptomer og børns vanskeligheder målt ved SDQ og ECBI.	Hansen, H., Skov, P.R., Sørensen, K. M., (2012): "Støtte til udsatte børnefamilier – En effektmåling af familiebehandling og praktisk pædagogisk støtte" SFI, København.
Hvad virker?/ Metodeudvikling	Børn	Longitudinalt studie	Kvasiekperiment og kliniske test (n=580)	4	Hollandsk forskningsprojekt, der gennem Teaching Pyramid Model sigter mod at fremme udsatte børns kognitive, emotionelle og fysiske intelligenser. Pyramidemetoden reducerer antallet af udsatte børn og unge sammenlignet med kontrolgruppen. Effekten er korreleret med alderen for indtrædelse i programmet.	Van Kuyk, J. (2001): "Pyramid educational method for 3 to 6-year-old children: Theory and Research" Paper presented at the Annual Conference of the National Association for the Education of Young Children's National Institute for Early Childhood Professional Development.
Metodeudvikling	Voksne og børn	Før- og eftermåling	Journalisering (n=23)	2	Hjemmebesøg og tilknytning til børnespecialister i 12 måneder. Effekt for både forældre og børn: signifikante forbedringer i forældre-barn-interaktion, reduceret forældrestress, forbedret forældretilfredshed, -selvtillid og -kapacitet, forbedrede familieinteraktioner og forbedret børnetrivsel. Hvor 71 % af børnene havde udviklingsmæssige forsinkelser før indsatsen, var de efter indsatsen indenfor normalområdet. 41 % af de børn, der var under gennemsnittet for sprogudvikling før indsatsen, var indenfor normalområdet efter indsatsen.	Gwynne, K., B.A. Blick & G.M. Duffy (2008): "Pilot Evaluation of an Early Intervention Programme for Children at Risk". Journal of Paediatrics and Child Health, 45(3), s. 118-124.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Metodeudvikling	Voksne	Longitudinalt studie (3-5 år)	Lodtrækningsforsøg og interview (n=643)	4	Hjemmebesøg: Ingen effekt i forhold til risikoen for børnemishandling, børnenes dårlige helbredstilstand, niveauet af fødselsdepression og stress. Der ses en mindre forbedring over tid i forhold til mødrenes mentale helbred og volden i hjemmet. Familier, der modtager en bred vifte af servicetilbud, opnår en væsentlig begrænsning i mødrenes alkoholmisbrug.	Duggan, A., L. Fuddy, L. Burrell, S.M. Higman, E. McFarlane, A. Windham & C. Sia (2003): "Randomized Trial of a Statewide Home Visiting Program to Prevent Child Abuse: Impact in Reducing Parental Risk Factors" Child Abuse & Neglect, 28:6, 623-643.
Hvad virker?	Børn	Metastudie	Metaanalyse	5	Der findes en række forskellige internationale instrumenter til tidlig identificering af kriminalitetstruede børn og unge. Især psykometriske instrumenter har en positiv effekt på identificeringen af kriminalitetstruede børn. Kun ét instrument, Child Behaviour Checklist (CBCL), er oversat til dansk. Børns adfærd kan variere fra én kontekst til en anden, hvorfor tidlig identificering skal bero på flere kilder (multiple gating). Tidlig identificering skal foretages så skånsomt som muligt på grund af risikoen for stigmatisering.	Christoffersen, M.N., Olsen, P.S., Vammen, K.S., Nielsen, S.S., Lausten, M. (2011): "Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge" København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 11:34.
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie	Kvasiekseperiment (n=658)	4	Mødrene i indsatsgruppen viser en væsentlig reduktion i mængden af indtaget stof 30 dage efter fødslen. På trods af de umiddelbart lovende resultater bliver de ikke fastholdt ved den opfølgende test 6 måneder efter fødslen.	Eisen, M., J.K. Smith., J. Dampier & S. Sambrano (2000): "Evaluation of Substance Use Outcomes in Demonstration Projects for Pregnant and Postpartum Women and their Infants: Findings from a Quasi-Experiment". Addictive Behaviors, 25(1), s. 123-129.
Hvad virker?	Voksne	Før- og eftermåling	Interview (n=40)	2	De mødre, der deltager i behandlingstilbuddet Safeport sammen med deres børn, forbliver med større sandsynlighed stoffri end de mødre, der ikke har deres børn med i behandlingsforløbet. 18 % af de mødre, der deltager i Safeport med deres spædbørn, og 79 % af de mødre, der deltager alene, rapporterer, at de stadig er ude i et misbrug 6 måneder efter endt behandlingsforløb. Kriminalitet og stressrelaterede problemer forbedres.	Metsch, L.R., H.P. Wolfe, R. Fewell, C.B. McCoy, W.N. Elwood, B. Wohler-Torres, P. Petersen-Baston & H.V. Haskins (2001): "Treating Substance-Using Women and their Children in Public Housing: Preliminary Evaluation Findings". Child Welfare, 80(2), s. 199-220.
Metodeudvikling	Voksne (kvinder)	Før- og eftermålinger (3 år)	Interview (n=266)	3	Hjemmebesøg: Efter 3 år viser to af de tre deltagende grupper en længerevarende afholdenhed fra alkohol og stoffer. Antallet af graviditeter i de 3 år, tilbuddet varer, er mærkbart lavere i én af deltagergrupperne. Antallet af fødsler i de tre deltagende grupper er ved studiets slutning ens.	Grant, T.M., C.C. Ernst, A. Streissguth & K. Stark. (2005): "Preventing alcohol and drug exposed births in Washington State: Intervention findings from three Parent-Child Assistance Program sites". American Journal of Drug & Alcohol Abuse, 31(3), s. 471-490.
Metodeudvikling	Udførere	Longitudinalt studie	Registerdata (n=181 i fase 1 og n= 251 i fase 2)	2	16-20 timers efter- og videreuddannelse af socialarbejdere og andre involverede professionelle i det sociale arbejde ledte til en kraftig stigning i antallet af identificerede og bekræftede sager på området for udsatte børn og unge. Efter- og videreuddannelsen bestod primært i identificering af risikoadfærd og	Cerezo, M. Angeles, Gemma Pons-Salvador (2004): Improving child maltreatment detection systems: a large-scale case study involving health, social services, and school professionals. Child Abuse & Neglect, 28:1153-1169, Aggression and Family Research Unit, University of Valencia, Avda, Spain.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
					inddrog også lærere i grundskolen.	
Metodeudvikling	Udførere	Longitudinalt studie	Interview og coaching	2	Konstruktiv performancefeedback til udførere har en positiv effekt på undervisningen. Artiklen giver en introduktion til en hensigtsmæssig feedbackmetode.	Barton, E.E., Kinder, K., Casey, A.M., & Artman, K.M. (2011): "Finding your feedback fit: Strategies for designing and delivering performance feedback systems" Young Exceptional Children, 14, 29-46.
Metodeudvikling	Børn	Longitudinalt studie	Mixed methods: litteraturstudie og interview	2	Udvikling af opsporingsmodellen og erfaringer med implementering og afprøvning af modellen. Modellens udgangspunkt: 1) Barnets adfærd skal ses i den sociale kontekst, hvori barnet indgår. 2) Forældrene skal ikke blot inddrages og høres, de skal være aktive samarbejdspartnere. 3) Det tværfaglige professionelle samarbejde og de faglige ressourcer i dette skal vægtes højt.	Mehlbye, J., Andersen, J., Hansen, M. H., (2011): "Opkvalificering af den tidlige indsats – udvikling af afprøvning af opsporingsmodellen" AKF, København.
Hvad virker?/ Metodeudvikling	Voksne	Longitudinalt studie	Lodtrækningsforsøg og spørgeskema (n=181)	4	Under indsatsen med hjemmebesøg ses en væsentlig effekt i forhold til mødrene, familien og i hjemmemiljøet. Mødrenes humør er bedre, deres kompetencer som forældre er styrket, det generelle stressniveau i forhold til forælderrollen er faldet, relationen mellem mor og barn er styrket, og der er en forbedring af den samlede positive udvikling hos barnet. Efter 12 og 18 måneder er der ingen forskel på effekt mellem indsats- og kontrolgruppe.	Fraser, J.A., K.L. Armstrong, J.P. Morris & M.R. Dadds (2000): "Home Visiting Intervention for Vulnerable Families with Newborns: Follow-Up Results of a Randomized Controlled Trial" Child Abuse & Neglect, 24:11, 1399-1429.
Metodeudvikling	Voksne og børn	Før- og eftermålinger (6 år)	Mixed methods: interview, spørgeskema og benchmarking (n=133)	2	Succes for over halvdelen af alle familier. Succesraten varierede efter typer af problemer. Deltagelse i forældregrupper havde positiv effekt. Jo kortere visiteringstid til programmet, jo bedre prognose for behandling. Signifikante forbedringer i forhold til forældrenes depressive symptomer og ensomhed.	De Paül, J. & I. Arruabarrena (2003): "Evaluation of a Treatment Program for Abusive and High-Risk Families in Spain". Child Welfare: Journal of Policy, Practice, and Program, 82:4, 413-441.
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie	Lodtrækningsforsøg (n=137)	4	Positive effekter i forhold til den moderlige følsomhed og relationen til spædbarnet 12 måneder efter indsatsen.	Barlow, J. Davis, H., McIntosh, E., Jarret, P., (2007): "Role of Home Visiting in Improving Parenting and Health in Families at Risk of Abuse and Neglect: Results of a Multicentre Randomized Controlled Trial and Economic Evaluation" Archives of disease in childhood, 92:3, 229-233.
Metodeudvikling	Voksne	Longitudinalt studie	Lodtrækningsforsøg (n=181)	4	Selvrapporterede effekter af hjemmebesøg efter 4 måneder: Færre skader og skrammer på børnene, nedsat rygning i hjemmet, større moderrespons i forhold til spædbørnene, større accept og forståelse af spædbørnenes opførsel, bedre sikring af hjemmet og mødrene mere positivt involverede i deres børn.	Armstrong, K.L., Fraser J.A., Dadds M.A. & Morris J. (2000): "Promoting Secure Attachment, Maternal Mood and Child Health in a Vulnerable Population: A Randomized Controlled Trial". Journal of Paediatrics & Child Health, 36:6, 555-562.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Metodeudvikling	Voksne	Før- og eftermåling	Journalisering (n=108)	2	Hjemmebesøg af lægpersoner i 10 måneder. Efter endt indsats rapporteres signifikante forbedringer i forhold til social støtte, selvtillid, fortrolighed med forælderrollen og et kærligt (følelsesfyldt) forhold til barnet.	Gray, J., P. Spurway & M. McClatchey (2001): "Lay Therapy Intervention with Families at Risk for Parenting Difficulties: The Kempe Community Caring Program". <i>Child Abuse & Neglect</i> , 25:5, 641-655.
Metodeudvikling	Voksne	Før- og eftermåling	Kvasiekperiment (n=340)	3	Viser effekt ved tre forhold: forældrenes generelle indstilling, opfattelsen af egen handlekraft og opfattelsen af børneopdragelsen. Mødrenes uhenigtsmæssige opdragelsesformer og -midler mindskes. Handlekraft, indre kontrol, ægteskabelig enighed, rollefordeling og anvendelse af empatiske og forklarende metoder forøges.	Rodrigo, M.J., M.L. Máiquez, A.D. Correas, J.C. Martín & G. Rodríguez (2006): "Outcome Evaluation of a Community Center-Based Program for Mothers at High Psychosocial Risk". <i>Child Abuse & Neglect</i> , 30:9, 1049-1064.
Metodeudvikling	Voksne	Før- og eftermåling	Journalisering (n=80)	2	Forældreundervisning gennem instruktion, rollespil, modellering og efterfølgende feedback. Signifikant effekt i forhold til at styrke forældrenes rolle i forhold til sundhed, forælderrollen og sikkerhed med fokus på at undgå vanrøgt og mishandling.	Gershater-Molko, R.M., J.R. Lutzker & D. Wesch (2003): "Project Safe-Care: Improving Health, Safety, and Parenting Skills in Families Reported for and At-Risk for Child Maltreatment". <i>Journal of Family Violence</i> , 18:6, 377-386.
Hvad virker?	Børn	Longitudinalt studie	Eksperiment: spørgeskema og interview	4	Væsentlige rammebetingelser for arbejdet med udsatte børn: professionelle pædagoger (bachelorniveau), rimelig pædagognormering (1 pædagog til 8 børn), et forløb over tid (mindst to år med daglige aktiviteter af mindst 2,5 timers varighed).	Schweinhart, L.J. (2006): "The High/Scope Perry Preschool Study Through Age 40. Summary, Conclusions, and Frequently asked questions" Michigan: High/Scope Educational Research Foundation.

5.2.2. Indhold: Teori og generel viden

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Børn	Longitudinalt studie	Eksperiment (n=111)	4	Tidlig intervention (fra ½ til 5 år), intensive foranstaltninger og individualiseret opmærksomhed gør en signifikant forskel i resten af livet. Højere karakterer, lavere behov for specialundervisning, højere andel, der endte på college, og højere beskæftigelsesgrad.	Campbell, F. A., Pungello, E. P., Miller-Johnson, S., Burchinal, M., Ramey, C. T. (2001): "The Development of Cognitive and Academic Abilities: Growth Curves from an Early Childhood Educational Experiment" <i>Developmental Psychology</i> 37:2. 231-242.
Hvad virker?	Udførere	Metastudie	Litteraturstudie	5	Kvaliteten i udredningen er et kritisk element, og afdækningen af problemets omfang og karakteren af de rette tiltag er afgørende. En række studier underbygger, at familiebaserede tiltag har en markant bedre effekt end de institutionsbaserede.	Neil Boothby, N., Wessellsa, M., Williamson, J., Huebner, G., Canter, K., Rolland, E. C., Kutlesice, V., Bader, F., Diawg, L., Levine, M., Malley, A., Michels, K., Pateli, S., Rasaj, T., Ssewamala, F., Walker, V. (2011): "What are the most effective early response strategies and interventions to assess and address the immediate needs of children outside of family care?" <i>Child Abuse & Neglect</i> 36:10, 711-721.
Hvad virker?	Børn, voksne, udførere og samfund	Metastudie	Metanalyse	5	Der er stærk evidens for, at undervisning og støtte i udvikling af hensigtsmæssig forældrefærd har en positiv effekt for barnets mentale sundhed. Hjemmebesøg har ligeledes en dokumenteret effekt. Undervisning af børn i at genkende potentielt truende situationer og værktøjer til at beskytte dem selv ser ud til at kunne reducere antallet af overgreb.	Butchart, A., Harvey, A.P., Mian, M., Furniss, T. (2006): "Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence" World Health Organization and International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect.
Hvad virker?	Børn og unge	Longitudinalt studie	Mixed methods: spørgeskema og interview	3	På tværs af aldersklasser finder man foranstaltninger, hvor børnene og de unge på udvalgte områder ser ud til at fungere signifikant bedre, end de gjorde, da de startede i det pågældende projekt. De projekter, der ser ud til at være bedst til at igangsætte en positiv udvikling, er karakteriseret ved familiebehandling, fokus på netværk, fokus på familiernes, børnenes og de unges egne kompetencer og ressourcer, faste rammer, genkendelighed, forudsigelighed, fastholdelse i folkeskolen og uddannelsessystemet og støtte til tilknytning til arbejdsmarkedet.	Laustsen, M. Hansen, H., Jensen, V. M. (2013): "God praksis i forebyggende arbejde – Samlet evaluering af dialogprojektet" SFI – Dialogprojekt.
Metodeudvikling	Børn	Longitudinalt studie	Eksperiment: spørgeskema og interview	4	En intensiv tidlig indsats er afgørende. En intensiv indsats af høj kvalitet i de tidlige år (fra 3 år) har signifikante effekter for resten af livet for udsatte børn. Positive resultater i forhold til skoleparathed, fremmøde og deltagelse i skolen, gennemførelse af grundskole, beskæftigelsesgrad, indkomstniveau osv.	Schweinhart, L. J., J. Montie, Z. Xiang, W. S. Barnett, C. R. Belfield, Nores, M. (2005): "Lifetime Effects: The High/Scope Perry Preschool Study through Age 40". Ypsilanti, Michigan: High/Scope Press.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Udførere, ledere	Metastudie	Metaanalyse	5	Tidlige tiltag er vigtige. Primære tiltag, der har en dokumenteret positiv effekt på risikoen for udvikling af afvigende adfærd og kriminalitet. På individniveau: intellektuel stimulans og kompetenceudvikling allerede i 0-5-årsalderen. På familieniveau: forældreundervisning og kvalitet i dagtilbud. I nærmiljøet: mentorordninger har vist lovende resultater.	Farrington, D.P. & Welsh, B. (2008): "Saving Children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective Interventions" New York: Oxford University Press.
Metodeudvikling	Udførere	Metastudie	Metaanalyse	5	Der mangler sammenhængende viden på uddannelserne om socialfaglige problemstillinger og tilgange til socialt udsatte børn og unge. Højere grad af videnbaseret arbejde kan blandt andet foregå gennem større fokus på, hvad specifikke problemer konkret betyder for barnet. Udførerne skal have suppleret deres stærke praksisviden med en videnbaseret socialfaglig værktøjskasse, de kan vælge fra.	Ploug, N (2007): "socialt udsatte børn: Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner" Det nationale forskningscenter for velfærd.
Hvad virker?/ Metodeudvikling	Børn	Metastudie	Metaanalyse	5	To hovedtyper af handlekompetencer står i fokus i HPA-projektet: 1) Sociale handlekompetencer 2) Læringshandlekompetencer. Hver har fem underkategorier, det er væsentligt for udsatte børn og unge at udvikle.	Nygren, P. (2006-7): "Socialt udsatte børn og unge i et handlekompetenceperspektiv", Danmarks pædagogiske Universitetsforlag.
Metodevalidering	Udførere	Eftermåling	Spørgeskema (n=213)	2	Udførerne har en positiv holdning til skiftet til en helhedsorienteret og evidensbaseret tilgang (MST) til det sociale arbejde i Sverige. Tilgangen har desuden nedbragt antallet af anbringelser i Norge og USA.	Gustle, L.,; Hansson, K., Sundell, K., Andree-Lofholm, C. (2008): "Implementation of Evidence-Based Models in Social Work Practice: Practitioners' Perspectives on an MST Trial in Sweden" Journal of Child & Adolescent Substance Abuse,17:3, 111-125.
Hvad virker?	Børn, udførere	Metastudie	Metaanalyse	5	Vigtige pædagogiske kompetencer: Helhedsorienteret viden om forskellige udviklingsaspekter hos børn (kognitive, emotionelle, sociale, kreative osv.). Viden om børns forskellige læringsstile. Viden om kommunikation med børn. Indsigt i samarbejde med forældre og nærområde.	Urban, M., Vandenbroeck, M., Lazzari, A., Van Laere, K., Peeters, J. (2012): Competence Requirements in Early Childhood Education and Care – Final Report.
Hvad virker?	Børn, udførere	Longitudinalt studie	Eksperiment (60 daginstitutioner, 2.700 børn)	4	Den helhedsorienterede model har visse begrænsninger i forhold til udsatte børn og unge. Tidlig indgriben er vigtig. Udsatte børn skal ses, forstås og anerkendes som andre børn på samme alderstrin.	Jensen, B. (2009): "Education (ECE) and socially endangered children" European Early Childhood Education Research Journal, 17:1, 7-21.
Hvad virker?	Udførere	Litteraturstudie	Metaanalyse	5	Understreger med udgangspunkt i FN's børnekonvention vigtigheden af at tage barneperspektivet i det sociale arbejde. Altså se verden gennem barnets øjne. Metodologisk placerer det barnet i en central position både som et objekt for den undersøgelse, fagpersonen skal foretage, og som et subjekt, der er ekspert i at vide, hvordan det er at leve det	Kapitel 15 i Mehlbye, J. og Hammershøj, A (2006): "Seksuelle overgreb mod børn og unge. En antologi om forebyggelse og behandling" Forskningsnetværket om seksuelle overgreb mod børn. AKF Forlaget.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
					konkrete liv.	
Hvad virker?/ Metodeudvikling	Udførere	Metastudie	Metaanalyse	5	Flere projekter, der fjerner fokus fra det direkte forældreansvar og skyld i barnets generelle situation ud fra en helhedsbetragtning, har vist positive resultater og mindsket bias i forældresamtaler gennem fjernelse af spørgsmål, der indeholder et klart socialt ønskeværdigt svar. Dermed øges sandhedsværdien i de svar, der opnås, hvilket kan bidrage til en bedre udredning og i sidste ende bedre beslutninger om tiltag og foranstaltninger.	Stowman, Stephanie A. et al. (2005): Assessing child neglect: A review of standardized measures. <i>Aggression and Violent Behavior</i> , 10 (2005): 491-512. University of Nevada, Las Vegas, Department of Psychology, US.
Kortlægning	Børn og unge	Longitudinalt studie	Mixed methods: litteraturstudie og registerdata	5	Der er store forskelle i de kommunale indsatser i forhold til udsatte børn og unge, for eksempel i fordelingen af midler til henholdsvis forebyggelse og anbringelser. Forebyggelse udgør mellem 9 og 65 % af de samlede udgifter til området i kommunerne. Kun 31 % af denne variation kan forklares af forskelle i kommunernes belastning. Udgifter til udsatte børn og unge udgør ca. 1 % af bnp. Alligevel mangler der viden om, hvorvidt anbringelser har en positiv effekt på de anbragte børns velfærd.	Andersen, S. H., Ebsen, F., Ejrnæs, M., Ejrnæs, M., Fallesen P., Frederiksen, S. (2010): "Når man anbringer et barn Baggrund, stabilitet i anbringelsen og det videre liv" Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag.
Kortlægning	Udførere	Tværsnit	Litteraturstudie og spørgeskema	2	Kommunerne prioriterer i stigende omfang den tidlige indsats i dagtilbuddene, en helhedsorienteret tilgang og fokus på udviklingsmuligheder i stedet for begrænsninger hos de udsatte børn og unge. Dette indikerer en stigende professionalisering i det pædagogiske arbejde. Der er imidlertid et udtalt behov for at styrke evalueringskulturen i kommunerne og dagtilbuddene.	Jensen, B., og Mehlbye, J. (2009): Indkredsning af centrale begreber. I: "Socialt udsatte børn i dagtilbud – indsats og effekt". Sammenfattende rapport. København: AKF, DPU, NIRAS Konsulenterne, Udviklingsforum.
Udredning	Unge	Mixed methods	Mixed methods: interview, spørgeskema og litteraturstudie	3	Mange unge mangler viden om seksualitet og grænsesætning og har beskeden viden om risikofaktorer for seksuelle overgreb. Der er behov for at styrke efter- og videreuddannelsen i kommunerne, undervisningen indenfor pædagog- og læreruddannelserne og efterfølgende undervisningen i folkeskolen.	Helweg-Larsen, K., Andersen S. og Plauborg, R. (2010): "Om forebyggelse af seksuelle overgreb mod børn Kommunernes indsats og om skoleundervisning" Statens institut for folkesundhed. Syddansk Universitet.
Kortlægning	Udførere	Tværsnit	Spørgeskema (n=283)	1	Undervisere, der har praksiserfaring (fx praktikvejledere), har stor indflydelse på nyuddannedes anvendelse af evidensbaseret bedste praksis og opfølgning herpå. Socialarbejdere under uddannelse har en positiv indstilling til evidensbaserede arbejdsmetoder.	Gira, E. C, Kessler, M. L., & Poertner, J. (2004): "Influencing social workers to use research evidence in practice: Lessons from medicine and the allied health professions". <i>Research on Social Work Practice</i> , 14:2, 68-79.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Kortlægning	Udførere	Tværsnit	Mixed methods: interview, feltstudier og spørgeskema	3	Udførere, der arbejder med 0-5-årige, opfatter kvaliteten i arbejdet som værende centreret omkring barnet, inddragelse af forældre, samarbejde mellem kolleger, godt miljø i gruppen og relevant uddannelse af udføreren.	Bechtold, J. M., (2011): "Early care and education teachers' perception of high quality early-care and education programming in relation to their educational attainment level and experience" ph.d.-afhandling, The Pennsylvania State University.
Hvad virker?	Udførere	Metastudie	Litteraturstudie	5	Tiltag, der alene forlader sig på information om god praksis, guidelines, politikker eller uddannelse af udføreren har begrænset effekt. Succesfuld implementering af evidensbaseret socialt arbejde kræver langsigtede implementeringsstrategier, der virker på flere niveauer, og yderligere forskning i, hvilke funktionelle komponenter der udgør kernen i implementeringsmekanismerne.	Mullen, E.J., J.L. Bellamy, and S.E. Bledsoe. (2008): "Implementing evidence-based social work practice. In Evidence-based social work – towards a new professionalism?", ed. P. Sommerfeld, 149-72. Bern, Switzerland: Peter Lang.
Kortlægning	Udførere (voksenundervisere)	Casestudie	Interview (29)	1	Der er få formaliserede krav til voksenundervisere. Styrkelse af den teoretiske basis er vigtig for professionaliseringen af voksenundervisningen i de nordiske lande.	Andersson, P., Köpsén, S., Larson, A. Milana, M. (2013): "Qualification paths of adult educators in Sweden and Denmark" Studies in Continuing Education, 35:1, 102-118.
Hvad virker?	Udførere	Casestudie	Spørgeskema (n=23)	1	Udviklingen af professionalisme gennem uddannelse med tilhørende titel er med til at øge anerkendelsen og selvforståelsen af at have en væsentlig uddannelsesmæssig samfundsfunktion hos dem, der arbejder med børn i alderen 0-6 år.	Adams, K. (2008): "What's in a name? Seeking professional status through degree studies within the Scottish early years context". European Early Childhood Education Research Journal, 16(2),196-209.
Hvad virker?	Udførere, ledere	Metastudie	Litteraturstudie	5	Artiklen dokumenterer og understreger vigtigheden af national praksis, der sikrer tidlig identificering, forebyggelse og intervention i arbejdet med socialt udsatte børn og unge. I denne forbindelse er uddannelse og efter- og videreuddannelse af professionelle en kritisk faktor. Uddannelsen bør tage udgangspunkt i de individuelle omstændigheder, som de professionelle befinder sig i til daglig.	Conroy, M.A., & Brown, W.H., (2004): "Early identification, Prevention, and Early Intervention with Young Children At Risk for Emotional or Behavioral disorders: Issues, Trends, and a call for action". Behavioral Disorders, 29:3; ProQuest Education Journals.
Metodeudvikling	Voksne og børn	Longitudinalt studie	Lodtrækningsforsøg og journalisering (n=65)	4	Forbedring af symptomer på posttraumatisk stress og adfærdsmæssige problemer hos førskolebørn (0-6 år). Væsentlige forbedringer i mødres symptomer på posttraumatisk stress.	Cohen, J.A., A.P. Mannarino, L.K. Murray & R. Igelman (2006): "Psychosocial Interventions for Maltreated and Violence-Exposed Children". Journal of Social Issues, 62(4), s. 737-766.

5.2.3. Indhold: Evalueringer

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Børn	Før- og eftermåling	Mixed methods: spørgeskema og interview	3	Projektet skal understøtte og styrke sammenhængen og retningen i den tværgående forebyggende og inkluderende indsats for udsatte børn og unge i seks kommuner. Statusrapporten viser, at fokus på området har medført en højere prioritering af forebyggelsesindsatsen relativt til anbringelser 1 år inde i projektet. Dog anvendes størstedelen af ressourcerne stadig på anbringelser. Ledere og medarbejdere på tværs af kommuner oplever, at der lægges vægt på forebyggende og inkluderende indsatser, men mener samtidig, at effekterne heraf er begrænsede. Medarbejderne mener, der er behov for yderligere skærpeelse af forebyggelse og inklusion. Begge grupper oplever behov for mere inddragelse af børn og familier.	Projekt Forebyggelseskommuner Statusopfølgning, Socialstyrelsen, juni 2013.
Hvad virker?	Børn	Før- og eftermåling	Spørgeskema	2	ICS har til formål at sikre bedre og mere ensartet kvalitet i sagsbehandlingen, at indsatsen bliver mere målrettet barnets/den unges behov, større retssikkerhed for barnet/den unge og familien samt fokus på socialfaglige overvejelser. Evalueringen viser, at følgende faktorer spiller en rolle i forhold til at nå ovenstående. At sagsbehandlerne har modtaget undervisning i ICS på deres grunduddannelse. At der er udpeget én eller flere ICS-superbrugere i kommunen. At sagsbehandlerne oplever, at ledelsen prioriterer implementeringen af ICS. At sagsbehandlerne anvender ICS-redskaber og ICS-blanketter i sagsbehandlingen.	ICS – Evaluering, Socialstyrelsen, 2013.
Hvad virker?	Børn	Før- og eftermåling	Sagsgennemgang	2	Implementeringen af nye værktøjer i sagsbehandlingen vil typisk følge tre faser, nemlig forberedelse, uddannelse og træning samt evaluering og forankring. Derfor er det afgørende, at ledelsen viser forståelse for de forskellige reaktioner hos medarbejderne. Det er vigtigt, at direktionen tydeligt kommunikerer fordelene ved at arbejde systematisk og standardiseret. Sagsbehandlernes nærmeste leder skal understøtte implementeringen i dagligdagen, skabe tryk og vise forståelse, men fastholde, at udvikling i praksis er et positivt skridt fremad.	a) Implementeringsguide – Gode råd til implementering af udrednings- og handleplansværktøjer på børnehandicapområdet, Socialstyrelsen, juni 2013. b) Handleplansværktøj på børnehandicapområdet – Baseline: sagsgennemgang, Socialstyrelsen, maj 2013.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Metodeudvikling	Børn	Før- og eftermåling	Mixed methods: spørgeskema og interview	3	Samlet set konkluderer pilotkommunerne, at metodens redskaber bidrager til at skabe en god og systematisk ramme for hele sagsbehandlingsprocessen. Flere sagsbehandlere giver udtryk for, at metoden indeholder den rette balance mellem på den ene side at sikre en fast struktur i redskaberne og processen og på den anden side sikre den skalerbarhed, der er nødvendig, for at metoden kan anvendes i forskellige sagstyper og sagsforløb.	a) Implementering af voksenudredningsmetoden (DHUV/VUM-metoden) – Erfaringer og gode råd. Socialministeriet og KL, maj 2011. b) Effektmåling – DHUV-projektet, Socialministeriet og KL, januar 2011.
Metodeudvikling	Voksne	-	-	-	FKO-modellen er en justering af DHUV-metoden. Tilpasningen af et konkret redskab sikrer, at informationerne fra sagsbehandleres bestillinger bliver tilgængelige for leverandørerne, og at leverandøren kan levere oplysninger tilbage til sagsbehandlerne i forbindelse med opfølgning og status. Dette forbedrer kommunikationen og kvaliteten i det tværgående samarbejde mellem myndighed og leverandør.	Kravspecifikation for faglige kvalitetsoplysninger (FKO-modellen), KL, december 2012.
Hvad virker?	Børn	Før- og eftermåling	Mixed methods: spørgeskema og interview	2	De nye standarder har til formål at sikre overholdelse af Anbringelsesreformens krav om bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelse og efterværn samt børns retssikkerhed. Evalueringen viser forbedring på en række områder i sagsbehandlingen, herunder i det tværfaglige samarbejde. Samtidig er der behov for at styrke især de dele af sagsbehandlingen, der relaterer sig til systematisk inddragelse af familien og opfølgning i sagen.	Evaluering af standarder for sagsbehandling fra 2006, Socialforvaltningen Københavns Kommune, april 2009.
Metodeudvikling	Børn	Longitudinalt studie	Spørgeskema	2	Projektet har til formål at sikre og kvalificere indsatsen overfor kvinder og børn i voldsramte familier gennem udvikling af eksempler på god praksis. Projektet understreger vigtigheden af det tværfaglige samarbejde mellem sagsbehandlere og udførere og viser, at der er stor forskel på sagsbehandlernes fokus på og viden om symptomer på vold, voldens konsekvenser for børn og de positive effekter af behandlingstilbud.	Støtte og behandling til kvinder og børn i voldsramte familier – slutrapport, Servicestyrelsen, november 2011.
Metodeudvikling	Voksne	Før- og eftermåling	Mixed methods: spørgeskema og interview	3	Metodens formål er at sætte borgerne i centrum og sikre faglig kompetent og juridisk korrekt sagsbehandling. Metoden indeholder en række konkrete værktøjer. Metoden medfører øget borgerinddragelse, øget fokus på borgernes ressourcer, bedre og mere målrettet dokumentation i sagsbehandlingen, mere juridisk korrekte afgørelser, bedre samarbejde mellem myndighed og leverandør og kompetence-	Metode til god sagsbehandling på ældreområdet – Effektmåling, Socialministeriet, marts 2007.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
					udvikling af sagsbehandlere.	
Hvad virker?	Voksne	Tværsnitsundersøgelse	Mixed methods: spørgeskema, interview og arbejdsgangsanalyse	2	Rapporten viser, at socialrådgiveruddannelsen overordnet set vurderes positivt af aftagerne, men at der samtidig er efterspurgte kompetencer, der ikke i tilstrækkelig grad indgår i grunduddannelsen. Det drejer sig især om kompetencer, der vedrører organisationsforståelse og administration, koordinering af tværgående arbejde samt kommunikation, rådgivning og samtale.	Socialrådgiveruddannelsen – Arbejdsmarkedsanalyse. Danmarks Evalueringsinstitut, 2010.
Hvad virker?	Udførere	Multilevelanalyse	Spørgeskemaundersøgelse	2	Størstedelen af deltagerne har oplevet en positiv effekt på egen ledelsespraksis. Jo længere tid de har været på studierne, jo mere udtalt har dette været. Det kan også konstateres, at der er sammenfald mellem deltageres vurdering af egen indsats og det oplevede udbytte. Deltagerne mener, at de samlet set har styrket deres kompetencer, mest på felterne ledelsesteoretisk og faglig kompetence, refleksiv kompetence, personlig udvikling af eget lederskab og også i lidt mindre grad på ledelsesstil og kommunikation og offentlig ledelse. Til gengæld er det mere anvendelsesorienterede i form af styring og eksekvering ikke nævnt i samme grad eller lige så entydigt.	Evalueringsrapport af den fleksible masteruddannelse i offentlig ledelse. Moderniseringsstyrelsen, december 2012.
Hvad virker?	Voksne	Forskningsoversigt	Spørgeskema	-	Oversigten viser, at der er en relativt begrænset mængde ny viden indenfor voksen- og efter- og videreuddannelsesområdet, og at det er et begrænset antal institutioner, der bidrager til frembringelse af denne viden. Hovedparten af den indsamlede viden har karakter af erfaringsopsamlinger og evalueringer af centrale aktiviteter i den aktuelle udvikling indenfor feltet.	Evidensbaseret viden om voksen- og efter- og videreuddannelse. Nationalt Center for Kompetenceudvikling, 2013.
Hvad virker?	Voksne	Multilevelanalyse	Mixed methods	3	Evalueringsens hovedkonklusion er, at uddannelsesretten er en succes. Evalueringen viser, at lederne oplever, at uddannelsen markant styrker deres ledelseskompeterencer, og at flere offentlige ledere efter indførelsen af uddannelsesretten påbegynder en lederuddannelse på diplomniveau.	Lederuddannelsers betydning for ledelsespraksis – Evaluering af offentlige lederes udbytte af lederuddannelser på diplomniveau. Danmarks Evalueringsinstitut, 2012.
Hvad virker?	Voksne	Forskningsoversigt	Spørgeskema	-	Oversigten viser ligesom den fra 2013, at der er en relativt begrænset mængde ny evidensbaseret viden indenfor voksen- og efter- og videreuddannelsesområdet, og at det er et begrænset antal institutioner, der bidrager til frembringelse af denne viden. Hovedparten af den indsamlede viden har karakter af erfaringsopsamlinger og evalueringer af centrale aktiviteter i den aktuelle udvikling indenfor feltet.	Evidensbaseret viden om voksen- og efter- og videreuddannelse 2010-2011. Nationalt Center for Kompetenceudvikling, 2012.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
Hvad virker?	Voksne	Longitudinalt studie	Registerdata	5	De samfundsøkonomiske cost-benefit-analyser viser, at VEU-indsatsen i Danmark giver et meget negativt afkast, for så vidt angår almene kurser, både for mænd og kvinder. Erhvervsrettede kurser giver et blandet resultat. En del kursustyper giver ikke nettoeffekter, der adskiller sig signifikant fra nul. Videregående kurser giver et stort positivt samfundsøkonomisk afkast. Dette gør sig især gældende for kvinder. Navnlig giver samfundsvidenskabelige diplomkurser meget store nettogevinster.	Effektanalyser af voksener- og videreuddannelse – Analyse af individeffekter og cost-benefit-analyse. AKF, Anvendt Kommunal Forskning, 2009.
Hvad virker?	Udførere	Multilevel-analyse	Mixed methods	2	Diplomuddannelserne imødekommer i væsentlig grad aftagernes og de studerendes behov for efter- og videreuddannelse. Det er lykkedes centrene for videregående uddannelse at integrere diplomuddannelserne i et komplekst uddannelsessystem præget af gentagne institutionelle reformer. Evalueringen viser, at der ikke er klar sammenhæng mellem det ordinære uddannelsessystem og VFV-systemet og mellem niveauerne i VFV-systemet, fx mellem diplom- og masterniveauet. Diplomuddannelserne skal opfylde mange behov, der spænder fra opgradering af medarbejdere, der ikke er professionsbachelor, til uddannelse af medarbejdere i specialistfunktioner. Diplomuddannelsernes vidtspændende rolle i VFV-systemet smitter af på uddannelsernes tilrettelæggelse. For eksempel er det ikke klart, hvilken vægtning praksis skal have i diplomuddannelserne.	Diplomuddannelserne – Flexibilitet og gennemsigtighed. Danmarks Evalueringsinstitut, 2007.
Hvad virker?	Voksne	Tværsnitsundersøgelse	Fokusgruppe-interview	1	Samlet set viser undersøgelsen, at deltagende dimittender og aftagere har en overvejende positiv vurdering af diplomuddannelsernes opbygning og struktur. De deltagende censorer giver dog udtryk for, at man skal være varsom med, at de studerendes praksiserfaringer ikke fylder for meget i undervisningen med fare for, at den teoribaserede analytiske vinkel går tabt. Hvad angår det faglige niveau, er mange af de interviewede aftagere og dimittender grundlæggende tilfredse – også med undervisernes kvalifikationer, omend de peger på, at niveauet til tider er højt for især de medarbejdere, der ikke har uddannet sig i mange år. Censorerne er til gengæld forholdsvis kritiske overfor det faglige niveau, som de mener er meget svingende og ofte ikke lever op til det tiltænkte MVU-	Bilag til Diplomuddannelserne – Kvalitativ undersøgelse blandt censorer, aftagere og dimittender. Danmarks Evalueringsinstitut, 2007.

Studiets formål	Målgruppe i fokus	Forskningsdesign	Dataindsamlingsmetode	Evidensvurdering	Hovedkonklusion	Kilde
					niveau, blandt andet på grund af den medarbejdergruppe, hvis grunduddannelse ligger mange år tilbage.	
Hvad virker?	Voksne	Multilevel-analyse	Mixed methods	2	<p>Evalueringsens overordnede resultat er, at de tre masteruddannelser grundlæggende er velfungerende og i alt væsentligt lever op til deres erklærede faglige profiler, formål og målsætninger. Studerende og dimittender giver udtryk for en høj grad af tilfredshed og for i høj grad at have fået udbytte af uddannelserne. Resultatet svarer til det, uddannelserne stiller i udsigt. Evalueringen identificerer dog også en række svagheder og områder, hvor uddannelserne med fordel kan arbejde videre med at sikre og udvikle kvaliteten. I lyset af den grundlæggende positive vurdering af uddannelserne skal det understreges, at der er tale om relative problemer og opmærksomhedspunkter.</p>	<p>Masteruddannelser – Evaluering af Master of Public Administration, Master of Public Management og Master of Public Policy. Danmarks Evalueringsinstitut, 2002.</p>

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser indenfor revision, skat, consulting og financial advisory til både offentlige og private virksomheder i en lang række brancher. Vores globale netværk med medlemsfirmaer i mere end 150 lande sikrer, at vi kan stille stærke kompetencer til rådighed og yde service af højeste kvalitet, når vi skal hjælpe vores kunder med at løse deres mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Deloitte's cirka 200.000 medarbejdere arbejder målrettet efter at sætte den højeste standard.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar, og dets netværk af medlemsfirmaer. Hvert medlemsfirma udgør en separat og uafhængig juridisk enhed. Vi henviser til www.deloitte.com/about for en udførlig beskrivelse af den juridiske struktur i Deloitte Touche Tohmatsu Limited og dets medlemsfirmaer.

Kortlægning og analyse af efter- og videre- uddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge

Bilag 2: Kortlægning af udbud

Indholdsfortegnelse

1. Formål og grundlag	3
1.1. Formål	3
1.2. Metodisk tilgang	4
2. Udbydere af efter- og videreuddannelse	7
2.1. Overblik over udbydere	7
2.2. Udbydertyper	8
2.3. Opsamling	10
3. Udbud af efter- og videreuddannelse	11
3.1. Uddannelsestype	11
3.2. Uddannelsernes varighed	13
3.3. Uddannelsernes målgrupper	14
3.4. Uddannelsernes indhold	16
3.5. Undervisningsmetoder	21
3.6. Priser	22
3.7. Opsamling	23
4. Omsætning af viden til praksis	25
4.1. Omsætning af viden til praksis på master- og diplomuddannelser	25
4.2. Omsætning af viden til praksis på åbne og rekvirerede kurser	27
4.3. Opsamling	28
5. Samarbejdet med kommunerne	29
5.1. Involvering af kommunerne	29
5.2. Kommunernes efterspørgsel	30
5.3. Opsamling	31
Bilag A: Oversigt over udbydere og antal efter- og videreuddannelser	32
Bilag B: Oversigt over udbydere, kursustitler og målgrupper	33

1. Formål og grundlag

Denne bilagsrapport er den anden i kortlægningen af efter- og videreuddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge. I denne bilagsrapport kortlægges det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelse på området.

Kortlægningen og analysen har til formål at bidrage med viden om, hvorvidt den eksisterende vifte af efter- og videreuddannelses tilbud på børne- og ungeområdet i Social- og Integrationsministeriets regi matcher de politiske intentioner med efter- og videreuddannelsesudbuddet og de kommunale behov for efter- og videreuddannelse. Herudover skal kortlægningen give input til, hvordan et fremtidigt udbud af efter- og videreuddannelses tilbud kan tilrettelægges optimalt i forhold til at understøtte kommunernes efter- og videreuddannelse og omsætte erhvervet viden og kompetencer i det daglige arbejde.

Kortlægningen og analysen skal danne afsæt for det videre arbejde med målretningen af de eksisterende efter- og videreuddannelses tilbud i Social- og Integrationsministeriets regi.

Deloitte gennemfører kortlægningen for Socialstyrelsen i perioden april til oktober 2013. I forbindelse med gennemførelsen udarbejdes tre bilagsrapporter:

1. Bilag a: Kortlægning af eksisterende viden og evidens på området.
2. Bilag b: Kortlægning af udbuddet af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.
3. Bilag c: Kortlægning af anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Resultaterne fra denne bilagsrapport (bilagsrapport b) er en kortlægning af det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelse på området og er en central del af den samlede kortlægning. Denne bilagsrapport indgår sammen med de øvrige bilag som en central del af det samlede grundlag for kortlægningen.

1.1. Formål

Denne rapport er den anden af tre bilagsrapporter og handler om det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Formålet med kortlægningen er at afdække, hvilke forskellige aktører der udbyder efter- og videreuddannelser målrettet ledere og medarbejdere på både myndigheds- og udførerniveau, der arbejder med udsatte børn og unge på

såvel almen- som specialområdet. Formålet er endvidere at kortlægge selve uddannelsesudbuddet med fokus på:

- *Målgruppen for aktiviteten:* Er det medarbejdere på almen- og udsatteområdet (udførerne), sagsbehandlere, mellemledere og chefer i kommunerne?
- *Uddannelsens type:* Er det en master-/diplomuuddannelse, længere videreuddannelsesforløb eller enkeltstående kurser?
- *Undervisningens form og varighed:* Angivelse af, hvilken form undervisningen har. Er det klasseundervisning, gruppearbejde eller andre former, der anvendes? Herudover er det angivet, hvor lang undervisningstiden samlet har været på forløbet/aktiviteten.
- *Indhold og temaer:* Hvad er emnerne og indholdet i de enkelte kurser, herunder hvilke af Børnekatalogets temaer der indgår i de enkelte efter- og videreuddannelser.
- *Pris og omfang:* Hvad koster den enkelte aktivitet, og hvor mange deltagere har deltaget i aktiviteten i perioden 1. februar 2012 til 1. marts 2013.

Bilagsrapporten er opbygget således, at kapitel 2 beskriver uddannelsesudbydere på området, og kapitel 3 beskriver den eksisterende vifte af efter- og videreuddannelser samt uddannelsernes karakteristika. Kapitel 4 beskriver udbydernes indsats for at sikre anvendelse og implementering af den formidlede viden, og kapitel 5 beskriver uddannelsesudbydernes samarbejde med kommunerne i forbindelse med efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Nedenfor følger en beskrivelse af den metodiske tilgang til kortlægningen.

1.2. Metodisk tilgang

Kortlægningen af efter- og videreuddannelsesstilbuddene tager udgangspunkt i tre empiriske delelementer.

Indledningsvis er der foretaget en grundig afdækning af potentielle udbydere på området. Der er således gennem en webbaseret afsøgning identificeret 97 potentielle udbydere af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Det drejer sig om både universiteter, erhvervsskoler, SOSU-skoler og små private konsulentvirksomheder.

Der er her fokuseret på uddannelsesudbydere, der regelmæssigt udbyder og leverer efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Der er således ikke medtaget udbydere af mere generel ledelsesuddannelse eller personlig udvikling. Offentlige organisationer eller private virksomheder, der i enkelte tilfælde har gennemført et kursus for eksempel i forbindelse med et lokalt eller nationalt udviklingsprojekt, er ikke medtaget. Selvom Deloitte eksempelvis i forbindelse med udviklingen af sagsbehandlingsredskaber på børnehandicapområdet har gennemført kurser for forsøgskommunerne i projektet, indgår Deloitte ikke i kortlægningen som uddannelsesudbyder. Vi vurderer, at

denne afgrænsning giver det mest reelle billede af uddannelsesudbydere på området.

I bilag A er der en samlet oversigt over udbydere af efter- og videreuddannelse.

Der er sendt et elektronisk spørgeskema til de 97 identificerede udbydere. Spørgeskemaet afdækker det konkrete udbud af efter- og videreuddannelsesaktiviteter på området for udsatte børn og unge, og hvad der gøres for at inddrage kommunerne og understøtte anvendelsen af den formidlede viden i praksis.

Der er sendt en påmindelse til de udbydere, der ikke havde besvaret spørgeskemaet indenfor den angivne frist. Desuden er alle de identificerede udbydere blevet kontaktet telefonisk i løbet af dataindsamlingsperioden.

Som det fremgår af tabellen nedenfor, er den samlede svarprocent 93, hvilket vurderes meget tilfredsstillende. Det fremgår også, at 54 ud af de 90, der har besvaret spørgeskemaet, har angivet, at de ikke udbyder efter- og videreuddannelsesaktiviteter på området for udsatte børn og unge. Der er således identificeret i alt 36 udbydere af efter- og videreuddannelse på området.

Tabel 1. Svarprocenter for spørgeskemaundersøgelse med udbydere

	Antal	Procent
Identificerede udbydere i alt	97	
Udbydere, der har svaret	90	93 %
<i>Har udbud</i>	36	40 %
<i>Har ikke udbud</i>	54	60 %
Har ikke svaret	7	7 %

Til perspektivering og validering af spørgeskemaundersøgelsen har Deloitte desuden gennemført 10 kvalitative interview med udvalgte udbydere. Interviewene er gennemført som telefoniske interview og personlige besøgsinterview.

I tabellen nedenfor er der en oversigt over de interviewede udbydere.

Tabel 2. Oversigt over interviewede udbydere

Udbyder	Udbydertype
Fabu	Privat
COK	Andre offentlige udbydere
Professionshøjskolen Metropol/Metropolitan UC	Professionshøjskole
Professionshøjskolen VIA University College	Professionshøjskole
Social- og Sundhedsskolen Syd	Erhvervsskole
SPUK	Privat
Toftemosegaard	Privat
Aalborg Universitet	Universitet
UC Lillebælt	Professionshøjskole
SISO	Andre offentlige udbydere

Efter endt dataindsamling er datamaterialet efterbehandlet og valideret, og det vurderes at udgøre et solidt grundlag for analyserne.

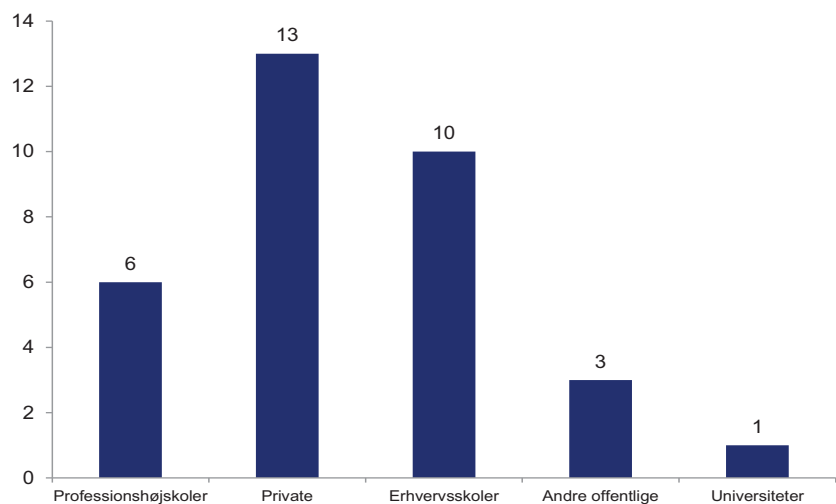
2. Udbydere af efter- og videreuddannelse

I dette kapitel beskrives udbyderne af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge med henblik på at skabe et overblik over de forskellige aktører.

2.1. Overblik over udbydere

36 af de adspurgte uddannelsesudbydere har i kortlægningen angivet, at de leverer efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Disse omfatter universiteter, professionshøjskoler, erhvervsskoler og andre offentlige og private udbydere. Fordelingen af de forskellige uddannelsesudbydere er illustreret i figuren nedenfor.

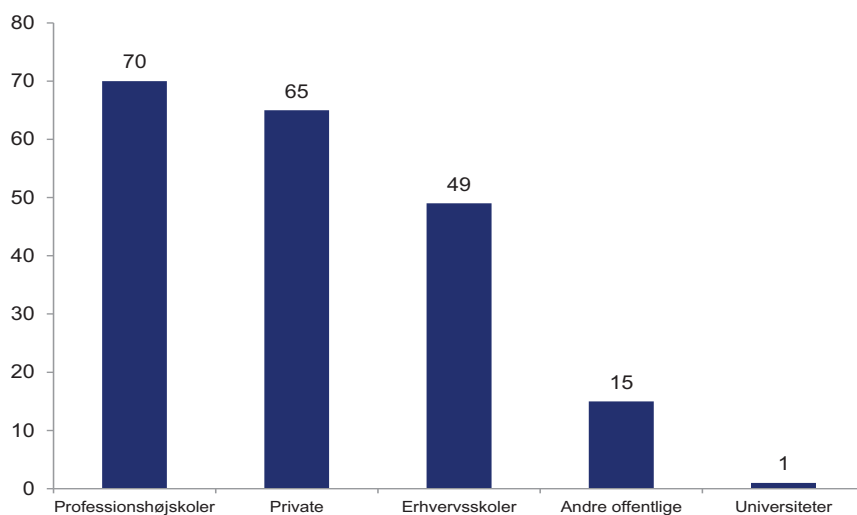
Figur 1. Fordeling af udbydere på udbyderkategorier

N=36. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

De 36 uddannelsesudbydere angiver selv, at de udbyder i alt 200 uddannelser. De 200 tilbud er alle over en halv dags varighed og gennemført i perioden 1. februar 2012 til 1. marts 2013. Af figur 21 fremgår det, hvordan de 200 forskellige uddannelses tilbud fordeler sig på udbyderkategorier.

Figur 2. Antal unikke uddannelser opdelt efter udbyderkategori

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Det fremgår af figuren, at de private udbydere og professionshøjskolerne tilsammen står for godt to tredjedele eller i alt 135 af efter- og videreuddannelserne, mens erhvervsskoler og andre offentlige udbydere står for knap en tredjedel af udbuddet. Der er identificeret én uddannelse på universitetsniveau (masteruddannelsen på Aalborg Universitet).

Der er stor variation i antallet af efter- og videreuddannelser, der udbydes af de enkelte udbydere. Således er der en række af de adspurgte, der udbyder 1-2 efter- og videreuddannelser på området for udsatte børn og unge, mens andre udbyder helt op til 15-20 uddannelser.

2.2. Udbydertyper

I kortlægningen af udbydere af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge er det vigtigt at være opmærksom på Børnekataloget, der omfatter en række efter- og videreuddannelses tilbud målrettet medarbejdere og ledere på området for udsatte børn og unge. Socialstyrelsen er opdragsgiver til Børnekataloget, der administreres af COK – Center for Offentlig Kompetenceudvikling. Kurserne leveres dog af en række forskellige udbydere. For at sikre en reel og anvendelig opgørelse af udbydere og uddannelsesudbud er der i kortlægningen fokus på, hvem der leverer de forskellige tilbud. Således indgår Børnekatalogets uddannelser under den udbyder, der leverer det enkelte kursus.

I tabel 3 vises et overblik over fordelingen af udbydere og uddannelsesudbud.

Tabel 3. Oversigt over udbydere af efter- og videreuddannelse

Kategori	Udbydere	Uddannelsestyper
Universiteter	Aalborg Universitet, CBS, Roskilde Universitet, DPU/Aarhus Universitet	Masteruddannelse
		Enkeltmoduler
Professionshøjskoler	University College Lillebælt, Metropol, UC Syddanmark, VIA University College, University College Nordjylland, UCC, University College Sjælland	Diplomuddannelse
		Kurser
Erhvervsskoler	Randers Social- og Sundhedsskole, Social- og Sundhedsskolen Fyn, Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg, Social- og Sundhedsskolen Syd, Social- og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens, SØPU Sundhed, omsorg, pædagogik, SOSU Nord, SOSU Nykøbing F., SOSU-Sjælland, Århus Social- og Sundhedsskole	Akademiuddannelser
		AMU-kurser
Andre offentlige udbydere	COK, KOMBIT, KL, Læringscenter Brejning, SFI, SISO, Socialstyrelsen, Videncenter for Forebyggelse af Rusmiddelskader hos Børn	Kurser
Kommunale/regionale	Kommuner, regioner	Kurser
Private udbydere	Attractor, Børns Vilkår, CFK, Danmarks Specialpædagogiske Forening, DISPUK, DFTI, Human Insight, Huset Zornig, IBM, LIVA Kurser, Marcado Consult, PsykologCompaniet, SPUK, Toftemosegaard, Fabu, Generator, Care Konsulenterne, Konsulentfabrikken, Inpraxis, Institut for Gestaltanalyse, Psykolog Susan Hart, Seminarer.dk, Seminarer i regioner og kommuner A/S, Solution, Spurve-toften, Sundhedsplejersken.dk, Udviklingsforum, Wattar Gruppen, og herudover andre enkeltmandsvirksomheder	Kurser

Professionshøjskolerne omfatter seks university colleges (UC'er). Skolerne udbyder primært diplomuddannelser, men afholder også AMU-kurser og andre kurser.

En del af disse kurser afvikles på baggrund af Børnekataloget. Uddannelserne er primært målrettet sagsbehandlere og udførere.

Erhvervsskolerne udgøres her af 10 social- og sundhedsskoler fordelt over hele landet. Erhvervsskolerne udbyder hovedsagelig akademiuddannelser og AMU-kurser. Målgruppen for undervisningsforløbene er typisk udførere og plejefamilier, men enkelte kurser er også rettet mod eksempelvis mellemledere på udførerområdet.

Andre offentlige udbydere rummer blandt andre SISO, COK og Socialstyrelsen. SISO er det nationale videncenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb og fysisk/psykisk vold mod børn. SISO er primært udbyder af kurser om seksuelle overgreb, der indgår i Børnekataloget. COK afholder 12 kortere kurser udenfor Børnekatalogets regi. Socialstyrelsen leverer et enkelt kursus om overgreb på børn og unge i regi af Børnekataloget.

Private udbydere omfatter her private konsulentvirksomheder og andre aktører, der arbejder med efter- og videreuddannelse på udsatteområdet. Aktørerne i denne gruppe udbyder typisk efter- og videreuddannelse med et specifikt fagligt fokus, fx familiepleje eller konfliktløsning. Denne kategori omfatter 14 udbydere, der typisk udbyder kortere kurser målrettet både sagsbehandlere, udførere og ledere på området og plejefamilier.

Aalborg Universitet udbyder en master i udsatte børn og unge. Denne er den eneste målrettede universitetsuddannelse på området for udsatte børn og unge.

2.3. Opsamling

Kortlægningen af udbydere af efter- og videreuddannelse viser, at de identificerede 36 udbydere spænder over universiteter, erhvervsskoler, professionshøjskoler og en række øvrige offentlige og private udbydere. De private udbydere udgør samlet den største gruppe, mens professionshøjskolerne samlet udbyder det største antal kurser.

Dette skyldes blandt andet, at Børnekatalogets kurser i vidt omfang leveres af professionshøjskolerne. Erhvervsskolerne udbyder ligeledes en betydelig del af efter- og videreuddannelserne. Andre offentlige udbydere udgør en lille del af gruppen af udbydere, men har en række uddannelsesforløb primært i regi af COK.

I det følgende kapitel ser vi nærmere på de forskellige uddannelsestilbuds karakteristika med henblik på at opnå en dybere indsigt i udbuddet af efter- og videreuddannelser.

3. Udbud af efter- og videreuddannelse

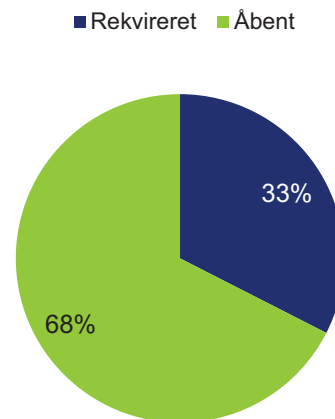
I dette kapitel beskrives efter- og videreuddannelsesudbudets karakteristika, herunder hvilke uddannelses typer der udbydes, indholdet, varigheden, og hvilke målgrupper uddannelserne retter sig mod.

3.1. Uddannelsestype

Der er identificeret i alt 200 uddannelses tilbud fordelt på 36 udbydere. I denne rapport sondres der overordnet mellem to typer uddannelsesforløb – åbne og rekvirerede. De åbne forløb er her defineret som forløb med mulighed for tilmelding for alle, der opfylder de relevante kriterier for deltagelse. De rekvirerede forløb omfatter typisk forløb, der bestilles af eksempelvis en kommune og i større eller mindre grad tilpasses de konkrete behov i kommunen.

Kortlægningen viser, at størstedelen af de 200 udbudte uddannelses tilbud udbydes som åbne tilbud. Dette gælder for 135 af de 200 uddannelser, mens de resterende 65 udbydes som rekvirerede forløb.

Figur 3. Efter- og videreuddannelses tilbud opdelt efter udbudstype

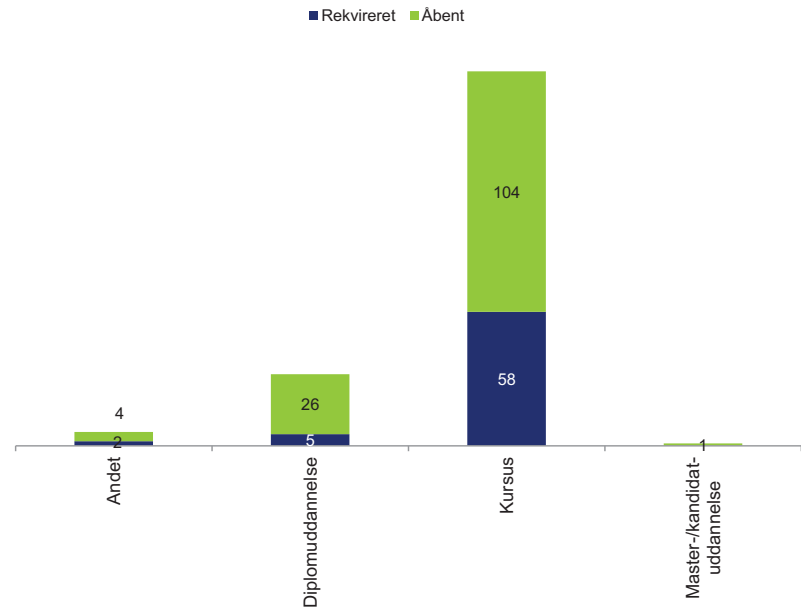

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

De udbudte efter- og videreuddannelser kan yderligere opdeles i forskellige uddannelses typer, herunder master-/kandidatuddannelser, diplomuddannelser

og kurser. Det fremgår af figur 4, hvorledes uddannelsesudbuddene fordeler sig på disse tre typer.

Figur 4. Efter- og videreuddannelsesstilbud opdelt efter type

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Det fremgår af figuren ovenfor, at hovedparten af uddannelsesstilbuddene udbydes som kurser. 162 ud af 200 tilbud (81 procent) udgør kurser, mens 31 (16 procent) udgør diplomuddannelser. Diplomuddannelser dækker her både hele diplomuddannelser og enkeltmoduler, der kan gennemføres selvstændigt. Heraf er de fem hele diplomuddannelser, mens de resterende er moduler, der kan gennemføres selvstændigt som både åbne og rekvirerede forløb. De fem hele diplomuddannelser omfatter her diplomuddannelsen i familierapi, der udbydes af Metropol, mens de resterende udgøres af diplomuddannelsen i børn og unge, der udbydes af fire forskellige udbydere¹. Herudover omfatter udbuddet en masteruddannelse målrettet området for udsatte børn og unge, der udbydes af Aalborg Universitet. Endelig er der seks forløb, der falder udenfor de øvrige kategorier. Disse indbefatter blandt andet netværksdage og konferencer.

De rekvirerede efter- og videreuddannelser omfatter typisk kurser, mens diplomuddannelser i mindre grad anvendes som rekvirerede forløb. De fem diplomuddannelser, der her optræder som rekvirerede, udgør alle enkeltmoduler. Der er tale om rekvirerede diplommoduler vedrørende inklusion, familiete-

¹ Diplomuddannelse i børn og unge er én diplomuddannelse, der dog udbydes fire forskellige steder og derfor af data fremstår som fire diplomuddannelser. På tværs af de fire steder, der udbyder diplomuddannelse i børn og unge, kan der være mindre forskelle i undervisningsplaner og pensum, men formelt er det én uddannelse med samme studieordning og rammer.

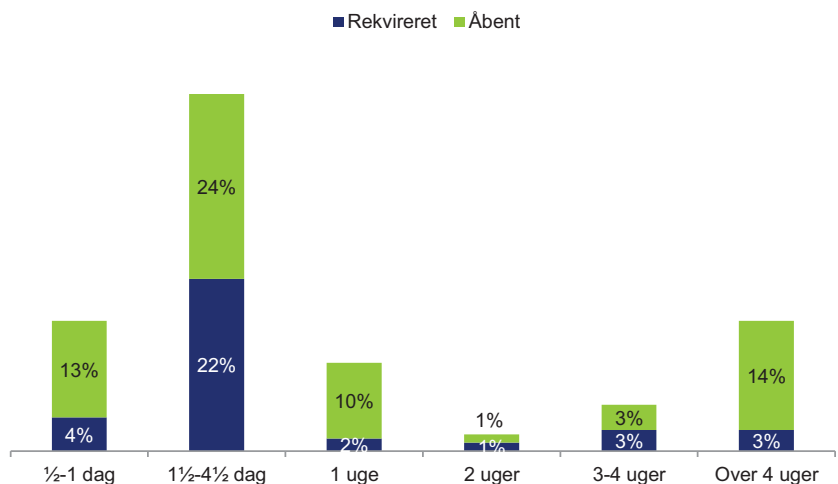
rapi, modul vedrørende læring, kontakt og trivsel og modul om videnskabsteori og teorier om sociale forhold.

3.2. Uddannelsernes varighed

Der er betydelig variation i uddannelsernes varighed, og i dette afsnit stilles der skarpt herpå. Når der tales om varighed i denne rapport, henvises der til den effektive undervisningstid.

I figur 5 ses varigheden af uddannelsesstilbuddene. Langt størstedelen (63 procent) af de udbudte forløb er kortere forløb under fem dages varighed. 12 procent af uddannelserne varer en uge, og 17 procent varer mere end fire uger.

Figur 5. Efter- og videreuddannelsesstilbud opdelt efter varighed

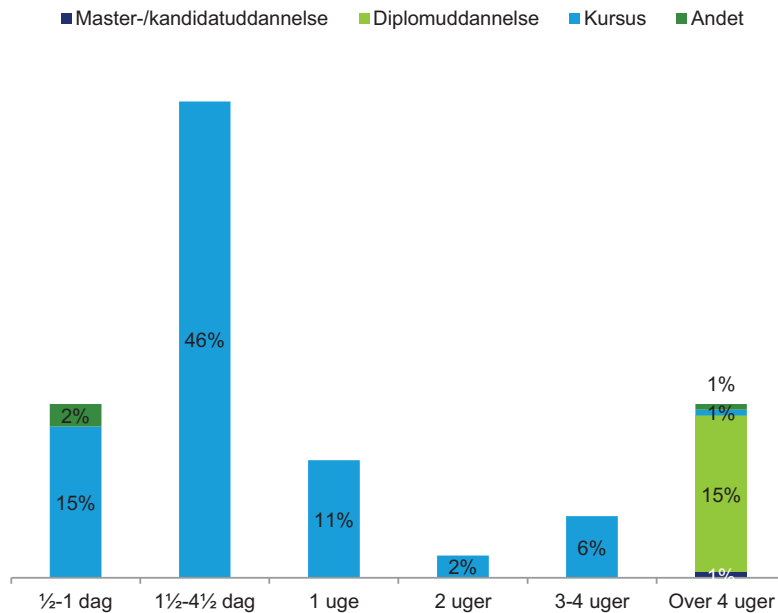
N=183. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Note: 17 forløb har ikke oplyst varighed.

Som det fremgår af figuren ovenfor, er størstedelen af de udbudte kurser således under en uges varighed. Herudover er kurser, der varer længere end en uge, langt overvejende åbne kurser, mens ganske få rekvirerede kurser varer over en uge. Blandt de længere kurser af over fire ugers varighed kan nævnes den sociale diplomuddannelse om børn og unge og et AMU-kursus for ansatte på sikrede døgninstitutioner vedrørende det pædagogiske arbejde med målgruppen.

Figuren nedenfor viser en oversigt over uddannelsernes varighed på tværs af uddannelsesstyper. Som det fremgår af figuren, er kurserne – ikke overraskende – typisk af kortere varighed end diplom- og masteruddannelserne. Der er således kun ganske få kurser med en varighed på over fire uger, mens master- og diplomuddannelserne alle varer over fire uger.

Figur 6. Efter- og videreuddannelsestilbud opdelt efter varighed

N=183. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

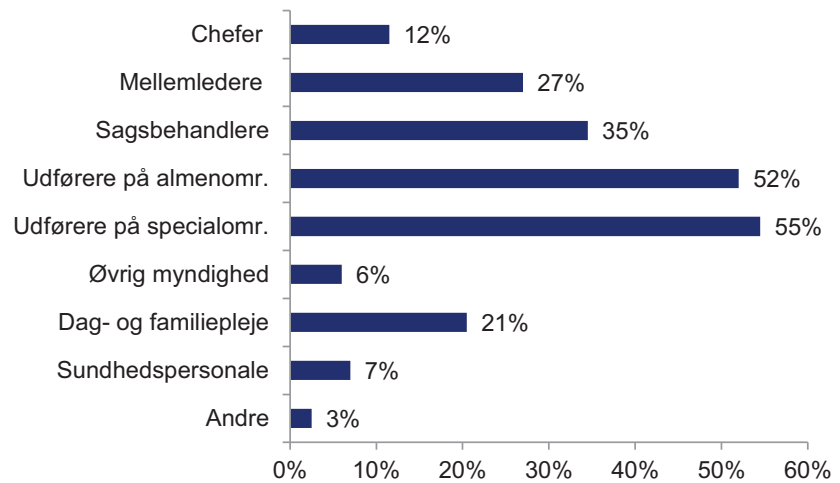
Note: 17 forløb har ikke oplyst varighed.

Børnekataloget omfatter kurser med en varighed på under en uge.

3.3. Uddannelsernes målgrupper

I forbindelse med kortlægningen er der også set nærmere på målgrupperne for de enkelte uddannelser. I figuren nedenfor fremgår det således, hvor stor en andel af de udbudte kurser der retter sig mod de forskellige målgrupper. Der kan godt være flere målgrupper for en uddannelse, hvorfor uddannelserne i mange tilfælde indgår med flere målgrupper i figuren nedenfor.

Figur 7. Efter- og videreuddannelser opdelt efter målgruppe

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

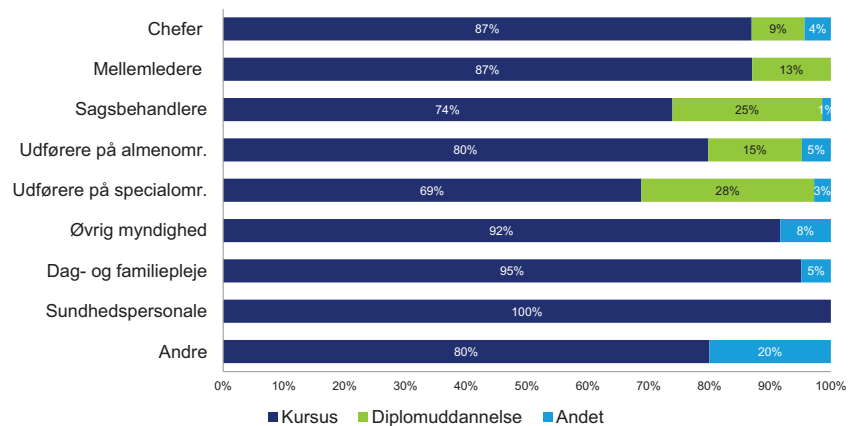
Note: Et uddannelsesstilbud kan rette sig mod mere end én målgruppe, hvorfor procenttallene ikke summerer til 100.

De fleste kurser retter sig mod udførere på almen- og/eller specialområdet (henholdsvis 52 og 55 procent). Dette harmonerer fint med, at disse personalegrupper også udgør det største antal medarbejdere på området for udsatte børn og unge. Endvidere retter godt en tredjedel af tilbuddene sig mod sagsbehandlere. Godt en fjerdedel af kurserne retter sig mod mellemledere, mens 12 procent har chefer som målgruppe. I flere tilfælde er uddannelserne målrettet både medarbejdere og ledere, mens kun få uddannelser udelukkende er målrettet ledere, når der ses specifikt på efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge. Som eksempel på et kursus, der udelukkende er målrettet ledere, kan nævnes et kursus vedrørende tilsyn på børne- og ungeområdet.

Herudover er der et betydeligt antal uddannelsesstilbud, der er rettet mod personer indenfor dag- og familiepleje. Således har hvert femte uddannelsesstilbud medarbejdere og plejere indenfor dag- og familiepleje som målgruppe. Betegnelsen Øvrig myndighed dækker i figur 7 blandt andet tilsynsførende.

Ses på tværs af uddannelsesstyper, fremgår det, at diplomuddannelserne i højere grad er målrettet ledere og sagsbehandlere, jf. figur 8.

Figur 8. Målgrupper for efter- og videreuddannelse opdelt efter uddannelsstype

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Note: Kategorien master-/kandidatuddannelse er udeladt, da der ikke er angivet relevante værdier for denne målgruppe i spørgeskemaundersøgelsen.

På trods af, at der er cirka lige mange uddannelses tilbud, der overordnet retter sig mod udførere på henholdsvis almen- og specialområdet, er der en betydelig forskel i sammensætningen af uddannelsesudbuddet til de to grupper. Kurser i regi af diplomuddannelserne udgør således en noget større andel af udbuddet for udførerne på specialområdet (28 procent), end det er tilfældet for udførerne på almenområdet (15 procent).

Mens kurserne spænder vidt i forhold til målgruppe, er diplomuddannelserne hovedsagelig målrettet fagpersoner på specialområdet. Således udgør diplomuddannelser en væsentlig højere andel af uddannelsesudbuddet til sagsbehandlere og udførere på specialområdet end til de øvrige målgrupper.

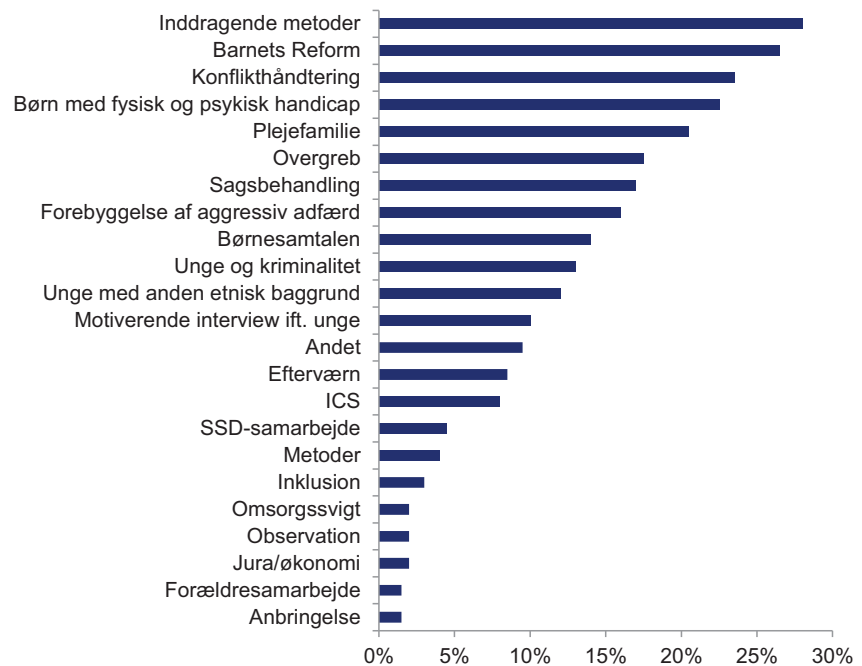
Endelig skal det nævnes, at master-/kandidatuddannelsen ikke indgår i figur 8 på grund af manglende data. Det fremgår imidlertid af uddannelsens formålsbeskrivelse, at den primært er målrettet de personalegrupper, der i denne rapport betegnes chefer og mellemedlere og i nogen grad sagsbehandlere.

3.4. Uddannelsernes indhold

Kortlægningen omfatter ligeledes en afdækning af de faglige temaer i de enkelte uddannelser.

Der er på tværs af de 200 uddannelser, udbyderne har angivet, i alt 22 forskellige faglige temaer, jf. figur 9. Uddannelses tilbuddene kan berøre flere temaer, hvorfor procentsatserne ikke summerer til 100.

Figur 9. Oversigt over temaer i uddannelsesudbuddet

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Inddragende metoder og Barnets Reform er de hyppigste temaer og indgår som temaer i henholdsvis 28 og 27 procent af efter- og videreuddannelserne i figur 10. Konflikthåndtering, Børn med fysisk og psykisk handicap, Plejefamilie, Overgreb, Sagsbehandling og Forebyggelse af aggressiv adfærd indgår dog også alle i omkring en femtedel af uddannelserne².

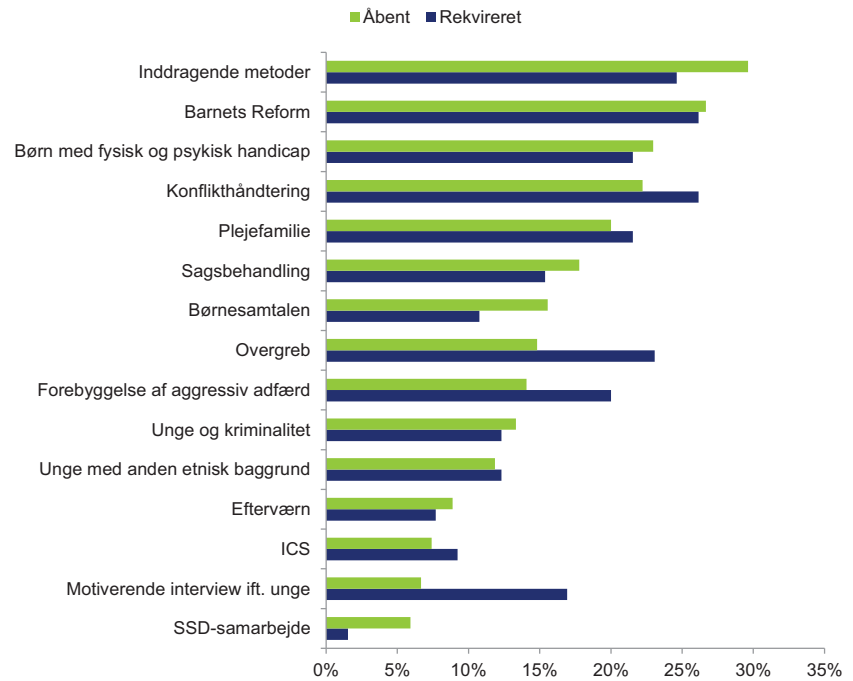
Figur 10 viser andelen af temaer, der inddrages i henholdsvis åbne og rekvirerede forløb. Overordnet ses det, at det i høj grad er de samme temaer, der indgår på tværs af de åbne og de rekvirerede uddannelser.

² Kurser angivet under temaet Plejefamilie omfatter her både kurser rettet mod uddannelse af plejefamilier og kurser rettet mod socialfagligt personale hos enten myndighed eller udfører, hvor plejefamilier har været et tema på kurset.

Temaet Metoder handler blandt andet om, hvordan man arbejder med projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation, evalueringsmetoder mv.

I kategorien Andet har udbyderne angivet en bred vifte af ofte korte kurser med meget fagspecifikke temaer som for eksempel børns leg, neuropsykologi og livshistorie.

Figur 10. Oversigt over temaer på åbne og rekvirerede uddannelser

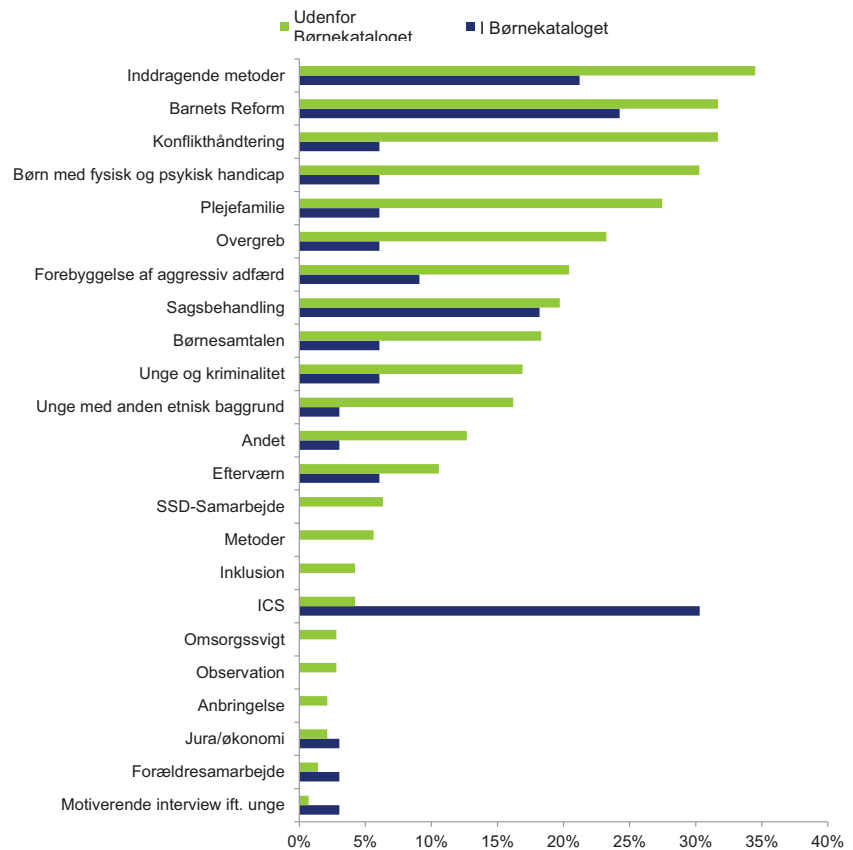

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Der er dog enkelte forskelle mellem temaerne i de åbne og de rekvirerede uddannelser. Det gælder således, at temaerne Overgreb, Konflikthåndtering, Forebyggelse af aggressiv adfærd og Motiverende interview ift. unge udgør en større andel af de rekvirerede kurser. Omvendt udgør temaerne Inddragende metoder, SSD-samarbejde og Børnesamtalen en større andel af de åbne forløb.

Figur 11 viser de primære temaer for henholdsvis uddannelser i Børnekataloget og uddannelser, der ikke indgår i Børnekataloget.

Figur 11. Oversigt over temaer i uddannelserne henholdsvis udenfor og i Børnekataloget

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Overordnet fremgår det af figur 11, at der indenfor de fleste (16 ud af 22) af de temaer, der indgår i Børnekataloget, også udbydes kurser, der ikke indgår i kataloget. Dog er ICS kun i mindre grad dækket af uddannelsesstilbud udenfor Børnekataloget.

I forhold til bredden i det faglige fokus i uddannelses tilbuddene viser kortlægningen, at uddannelserne i Børnekataloget generelt har et mere afgrænset fokus end forløbene i de øvrige uddannelses tilbud. Således omfatter Børnekatalogets kurser i gennemsnit 1,6 temaer, mens uddannelses tilbuddene i de øvrige udbud gennemsnitligt rummer 3,5 temaer.

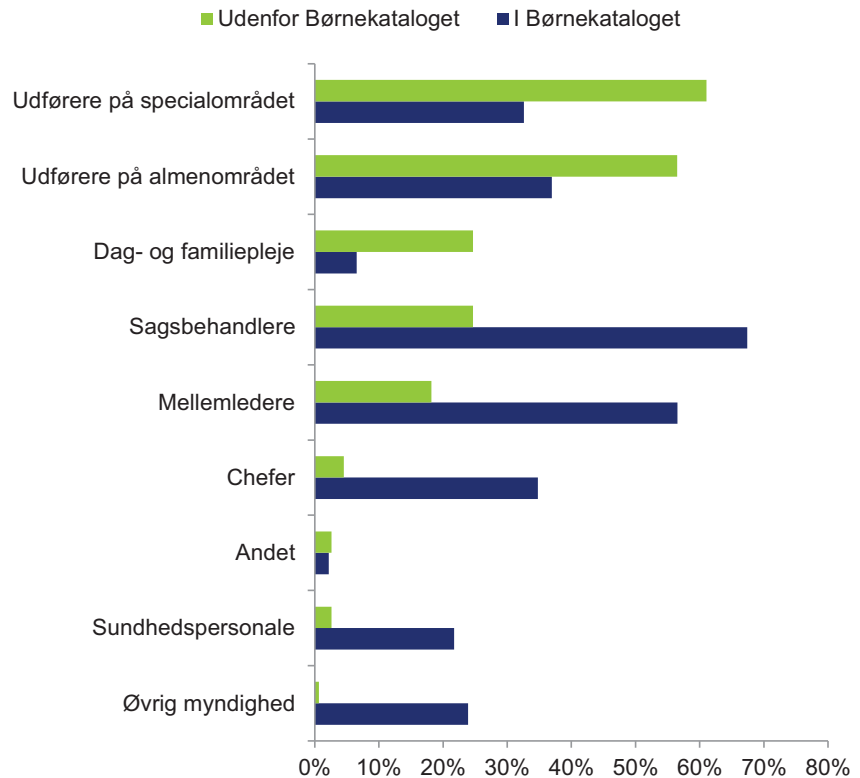
Den største forskel mellem kurserne i Børnekataloget og de øvrige kurser er målgrupperne for kurserne. Cirka 2 ud af 3 kurser i Børnekataloget har sagsbehandlere i myndigheden som målgruppe, hvorimod udførere på specialområdet og udførere på almenområdet er målgruppe for henholdsvis 33 procent og 37 procent af kurserne.

Markedet udenfor Børnekataloget retter sig i langt højere grad mod udførerne. På de udbudte efter- og videreuddannelser udenfor Børnekataloget indgår

udførere på specialområdet således som målgruppe for 61 procent af de angivne efter- og videreuddannelser.

Den samlede målgruppefordeling for henholdsvis kurser i og udenfor Børnekataloget fremgår af figur 12.

Figur 12. Oversigt over målgrupper for kurser henholdsvis i Børnekataloget og udenfor Børnekataloget

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt udbydere, 2013.

Uddannelsesforløb om overgreb

Specifikt i forhold til temaet Overgreb viser kortlægningen, at overgreb indgår som tema i 35 (18 %) af de 200 uddannelsesstilbud. 32 af disse tilbud er kurser, to er diplomuddannelser, og ét er en masteruddannelse³.

24 (75 %) af de 35 kurser har en varighed på mindre end en uge, mens 10 af kurserne har en varighed på tre uger eller derover. Udbyderne har angivet, at de lange kurser omfatter for eksempel uddannelse til børne- og familiekonsulent, den sociale diplomuddannelse, masteruddannelse i udsatte børn og unge og småbørnskonsulentuddannelsen.

³ De to diplomuddannelser er Den sociale diplomuddannelse – børn og unge (Professionshøjskolen Metropol) og Børnerådgiveruddannelsen (Professionshøjskolen Metropol). For så vidt angår masteruddannelsen er der tale om Masteruddannelse i udsatte børn og unge (Aalborg Universitet).

Uddannelsesforløb med fokus på overgreb udbydes hovedsagelig af private aktører (14) og erhvervsskoler (13).

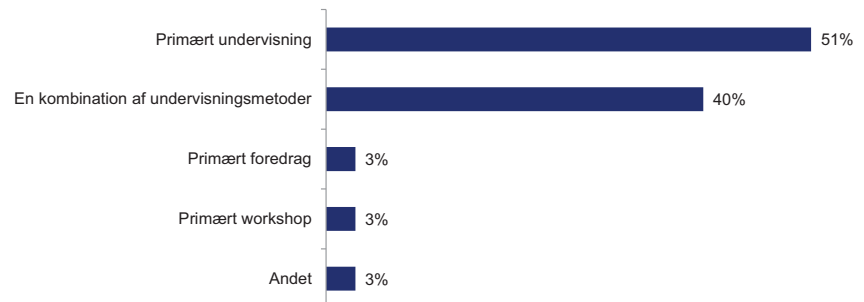
De primære målgrupper for efter- og videreuddannelse indenfor overgreb er udførere på almen- og specialområdet. Således retter 26 ud af de 35 uddannelsesstilbud indenfor dette område sig mod udførere på specialområdet, mens 24 retter sig mod udførere på almenområdet. 15 tilbud retter sig mod sagsbehandlere, mens 13 uddannelsesforløb er målrettet mellemledere, og 5 retter sig mod chefniveauet. Et uddannelsesstilbud kan her godt have mere end én målgruppe.

3.5. Undervisningsmetoder

I forhold til undervisningsmetoder undersøges det, hvilke former for undervisning der typisk anvendes på de forskellige uddannelser, altså om der primært er tale om tavleundervisning, workshops, foredrag eller kombinationer af disse.

I relation til undervisningsmetoder viser kortlægningen af efter- og videreuddannelsesstilbuddene, jf. figur 13, at klasseundervisning er den mest anvendte undervisningsmetode, mens workshops og foredrag anvendes i mindre omfang som primær undervisningsmetode. Til gengæld er der en stor andel af undervisningstilbuddene, der anvender en kombination af forskellige undervisningsmetoder.

Figur 13. Oversigt over anvendte undervisningsmetoder

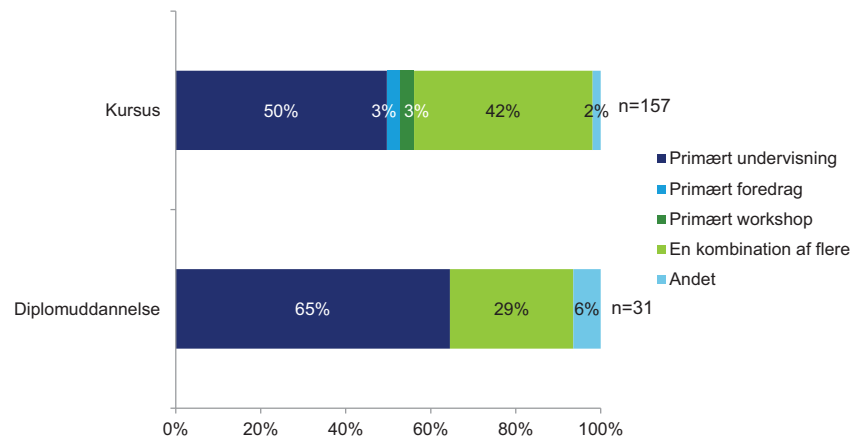
N=194. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

I forhold til undervisningsmetoder, der anvendes på de forskellige uddannelsesstyper, ses en vis forskel mellem de undervisningsmetoder, der anvendes i regi af kurser, og den undervisning, der foregår på diplomuddannelserne, jf. figur 14. Således anvendes der i højere grad klasseundervisning på diplomuddannelserne, mens der på kurserne er større anvendelse af kombinerede undervisningsmetoder.

Denne forskel er ikke overraskende i sig selv, da der især mellem de kortere kurser og diplomuddannelserne kan være en væsensforskellighed i det stof, der tilegnes, hvilket kan forventes at have betydning for undervisningsformen.

Det er imidlertid interessant, at cirka to ud af tre af alle diplomuddannelserne hovedsagelig baseres på klasseundervisning alene.

Figur 14. Undervisningsmetoder opdelt efter uddannelsesstype

N=194. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Note: Kategorien master-/kandidatuddannelse er udeladt, da der ikke er angivet relevante værdier for denne uddannelsesstype i spørgeskemaundersøgelsen.

3.6. Priser

Priserne på de forskellige efter- og videreuddannelsesstilbud varierer ikke overraskende afhængigt af tilbuddets varighed og karakter. Kurser i regi af Børnekataloget er som udgangspunkt gratis for deltagerne. Der betales således udelukkende et gebyr på 250 kr. per dag til dækning af omkostninger.

I tabellen nedenfor fremgår de gennemsnitlige priser for uddannelser, der *ikke* findes i Børnekataloget opdelt efter varighed, og hvorvidt der er tale om åbne eller rekvirerede uddannelser.

Tabel 4. Oversigt over uddannelsestypers gennemsnitlige pris på kurser, der ikke er i Børnekataloget

	Åbne kurser		Rekvirerede kurser	
	Gennemsnitlig pris per deltager i kr.	Antal kurser	Gennemsnitlig pris per deltager i kr.	Antal kurser
½-1 dag	1.142	14	125	6
1½-4½ dag	2.502	29	3.218	24
1 uge	8.947	15	7.190	2
2 uger	19.100	2	-	-
3-4 uger	35.833	6	-	-
Over 4 uger	14.514	26	9.100	5

Note: Antal kurser refererer her til det samlede antal forløb af typen. N=129.
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Det fremgår af tabellen, at der er et noget uensartet billede i forhold til prisforskelle mellem åbne og rekvirerede kurser. Det fremgår, at kurser, der varer 1½-4½ dag er billigere som åbne kurser, mens øvrige kurser er billigere som rekvirerede.

Lidt overraskende er det, at åbne kurser på 3-4 uger gennemsnitligt er dyrere end de kurser, der varer længere end 4 uger. Årsagen er, at kurserne over 4 uger næsten udelukkende er diplomuddannelser, hvortil der gives tilskud ligesom til kurserne i regi af Børnekataloget, jf. tabellen nedenfor. De enkelte moduler koster typisk 8.000-10.000 kr., mens nogle moduler koster helt ned til 2.000 kr.

Tabel 5 Gennemsnitlige priser for uddannelsestyper og varighed

Master-/kandidatuddannelse	Gennemsnitspris	Antal
Over 4 uger	20.000	1
Diplomuddannelse		
Fuld	60.900	1
Modul	8.390	27
Kursus		
½-1 dag	953	16
1½-4½ dag	2.832	53
1 uge	8.595	17
2 uger	19.100	3
3-4 uger	27.190	11
Over 4 uger	1.260	1
Andet		
½-1 dag	1.350	4
Over 4 uger	9.900	1

Note: Antal kurser refererer her til det samlede antal forløb af typen. N=135.
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

3.7. Opsamling

Kortlægningen af udbuddet af efter- og videreuddannelse viser, at der blandt de 200 kortlagte uddannelses tilbud er cirka dobbelt så mange åbne tilbud som rekvirerede. De to tredjedele af uddannelses tilbuddene er kurser, der har en

varighed på mindre end fem dage, mens en fjerdedel er uddannelser med en varighed på tre uger eller derover. Uddannelser på over tre uger er typisk diplomuddannelser og kursusforløb på erhvervsskolerne.

Flest uddannelses tilbud retter sig mod udførerne på henholdsvis almen- og specialområdet, mens færrest tilbud retter sig mod lederne. Diplomuddannelserne er hovedsagelig målrettet sagsbehandlere og udførere på specialområdet.

Overordnet er der overensstemmelse mellem temaerne i de forskellige efter- og videreuddannelses tilbud og temaerne i Børnekataloget. Kortlægningen viser, at temaerne i Børnekatalogets kurser med en enkelt undtagelse også er dækket af øvrige tilbud. Det gælder endvidere, at der kun på enkelte områder er forskel mellem de temaer, der udbydes på henholdsvis åbne og rekvirerede kurser.

Ses bort fra Børnekatalogets kurser, afhænger priserne på efter- og videreuddannelse som udgangspunkt af forløbets varighed og karakter. Dog er kurser af 3-4 ugers varighed dyrere end diplomuddannelserne, hvilket blandt andet skyldes, at diplomuddannelserne modtager offentlig støtte. Ses bort fra Børnekatalogets kurser, er de rekvirerede kurser generelt lidt billigere end de åbne, dog med undtagelse af de åbne kurser af 1/2-4 1/2 dages varighed.

Almindelig klasseundervisning er den hyppigst forekommende undervisningsmetode på tværs af uddannelses typer, men mange kurser tilrettelægges som en blanding af klasseundervisning og caseøvelser. På diplomuddannelserne gælder det, at to ud af tre forløb hovedsagelig baseres på klasseundervisning alene.

Kortlægningen viser specifikt om overgreb, at 18 procent af det overordnede efter- og videreuddannelsesudbud inddrager overgreb som tema. Uddannelses tilbuddene vedrørende overgreb er hovedsagelig målrettet udførere, mens lidt færre er målrettet sagsbehandlere.

4. Omsætning af viden til praksis

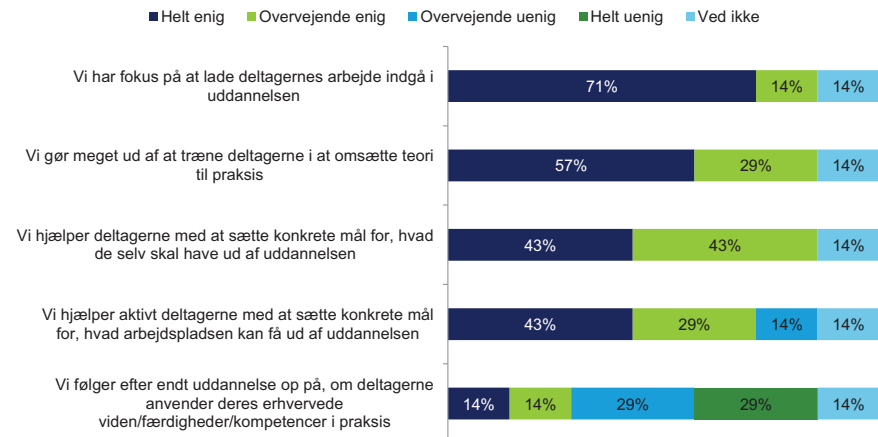
Udbydere af efter- og videreuddannelser skal ikke blot formidle viden til kursusedtagerne, men har også en væsentlig rolle i at sikre, at den formidlede viden omsættes til praksis. I dette kapitel kortlægges de tiltag og aktiviteter, som udbydere gennemfører for at understøtte anvendelsen af den formidlede viden i praksis.

4.1. Omsætning af viden til praksis på master- og diplomuddannelser

I dette afsnit er fokus specifikt på master- og diplomuddannelserne og de tiltag, som udbydere af disse gennemfører med henblik på at sikre, at den viden, som deltagerne får, omsættes til praksis, og de barrierer, udbydere oplever i forhold til omsætning af viden til praksis.

I figuren nedenfor ses en oversigt over de tiltag, udbydere gennemfører for at fremme anvendelsen af den formidlede viden. Det er vigtigt at bemærke, at figuren er baseret på udbydernes angivelser og vurderinger.

Figur 15. Udbydernes initiativer til omsætning af viden til praksis

N=7. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Det fremgår, at udbyderne i vidt omfang lægger vægt på at lade praksisnære eksempler og situationer fra deltageres arbejde indgå i uddannelsen og i at træne deltagerne i omsætning af viden til praksis. Endvidere har mange fokus på at sætte konkrete mål for, hvad deltagerne – og i et vist omfang også arbejdspladsen – skal have ud af uddannelserne.

Det er dog de færreste udbydere, der følger op på anvendelsen af den erhvervede viden i praksis efter endt uddannelse.

Dette opvejes dog i nogen grad af, at disse typer uddannelser tilrettelægges således, at der opstår en vekselvirkning mellem undervisning og arbejde i praksis. Som et eksempel kan fremhæves, at der på masteruddannelsen i udsatte børn og unge på Aalborg Universitet netop er indlagt en vekselvirkning i undervisningen, der sikrer løbende opfølgning på afprøvede tiltag i praksis og dermed kan reducere behovet for opfølgning efter endt uddannelse.

Udbyderne af master-/diplomuddannelserne angiver også en række barrierer, der kan hindre, at deltagerne omsætter viden til praksis. Det nævnes generelt, at ledelsens opbakning og indstilling er vigtig i forhold til, om medarbejderne efterfølgende anvender efter- og videreuddannelsen i det daglige arbejde.

Udbyderne oplever en særlig ledelsesopbakning til de rekvirerede efter- og videreuddannelser, da disse typisk rekvireres af ledelsen og kan tilpasses de lokale forhold og behov.

Master- og diplomuddannelser kan være udfordret i forhold til dette, da det typisk kun er enkelte medarbejdere på en arbejdsplads, der på et givet tidspunkt gennemfører de pågældende uddannelser. Flere af udbyderne oplever således en lavere grad af ledelsesopbakning til især diplomuddannelserne.

På andre punkter står diplomuddannelserne dog stærkere. Således gennemføres de oftere af ledere, der som udgangspunkt lettere selv kan tage ansvar for at implementere lærte metoder, redskaber eller teoretiske forståelsesrammer.

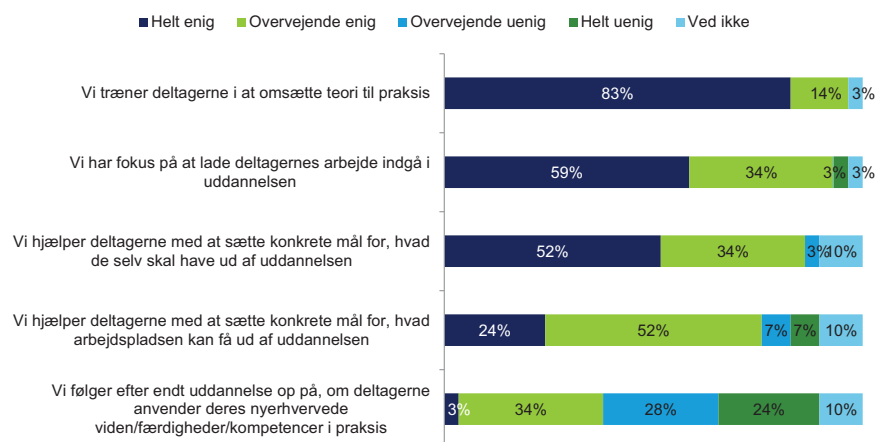
Derudover angives det, at det er vigtigt, at organisationen er gearet til at implementere ny viden. Eksempelvis kan besparelser og dårlig arbejdskultur hindre, at viden fra uddannelserne omsættes til praksis.

4.2. Omsætning af viden til praksis på åbne og rekvirerede kurser

Der er i det følgende fokus på de åbne og de rekvirerede kurser og de tiltag, som udbyderne her gennemfører med henblik på at sikre, at den tillærte viden omsættes til praksis, og de barrierer, som udbyderne oplever kan hindre omsætning af viden til praksis.

Udbyderne af kurser peger også i vidt omfang på, at deltagerne trænes i at omsætte viden til praksis, og at der er fokus på at inddrage praksis i undervisningen, jf. figur 166. Herudover lægges der vægt på at hjælpe deltagerne med at sætte konkrete mål for, hvad de selv skal have ud af uddannelsen. Færre angiver, at de hjælper deltagerne med at sætte konkrete mål for, hvad arbejdspladsen skal have ud af uddannelsen. Dette kan blandt andet skyldes, at det opleves som ledelsens ansvar at sætte mål for arbejdspladsens udbytte af efter- og videreuddannelse.

Figur 16. Udbydernes støtte til deltageres omsætning af viden til praksis

N=29. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Herudover ses det, at udbydere af åbne og rekvirerede kurser kun i mindre grad følger op på, om kursusdeltagerne anvender deres ny erhvervede kompetencer i praksis. Denne tendens genfindes for master- og diplomuddannelserne.

De kvalitative interview med udbydere viser, at den begrænsede opfølgning efter endt forløb kan skyldes flere forhold. Herunder peger udbydere på, at de i stedet følger op på anvendelsen under forløbet og tilrettelægger uddannelsesdage spredt over en periode netop med henblik på at sikre, at deltagerne har mulighed for at afprøve det tillærte mellem uddannelsesdagene. Kursusudbydere peger især på tre barrierer, som de oplever kan hindre, at deltagerne omsætter den nyerhvervede viden til praksis. Ligesom udbydere af master- og diplomuddannelserne peger de på, at den lokale ledelse spiller en vigtig rolle. Hvis der ikke er ledelsesmæssig opbakning, bliver det svært for medarbejderne at udnytte den nye viden i praksis. I de kvalitative interview indikeres, at rekvirerede kurser typisk har større ledelsesopbakning end åbne kurser, da de ofte netop er rekvireret af ledelsen. Alligevel oplever udbydere ofte, at lederne ikke deltager, når der afholdes rekvirerede forløb ude i kommunerne, hvilket flere af udbydere ser som et problem for den efterfølgende implementering af det lærte. Herudover peger udbydere af de rekvirerede kurser på, at der ofte ikke afsættes tilstrækkelig tid til at gennemføre kurserne, så undervisningen risikerer at blive forceret.

I forhold til de åbne kurser peger udbydere på, at der typisk deltager få personer fra samme arbejdsplads på kurserne, og at dette kan medføre, at der er mindre fokus på omsætning af viden og mindre opbakning fra ledelsen. Det kræver således en ekstraordinær indsats fra arbejdspladsen generelt og ledelsen især, hvis en enkeltpersons tilegnede viden skal komme hele arbejdspladsen til gode.

4.3. Opsamling

Udbydere af diplom- og masteruddannelserne angiver generelt, at de har fokus på at understøtte deltagernes anvendelse af den tilegnede viden. Det sker fortrinsvis gennem praksisnære eksempler i undervisningen og fokus på omsætning af teori til praksis. Der er i mindre grad fokus på opfølgende sparring efter endt uddannelse. Billedet er generelt det samme for de åbne og de rekvirerede kurser.

Flere af udbydere arbejder desuden med omsætning af viden til praksis på et strukturelt niveau. Dette sker, ved at kurserne tilrettelægges, så der bliver en vekselvirkning mellem undervisning og praksis.

Udbydere opfatter, på tværs af uddannelsesstyper, manglende ledelsesopbakning som den primære barriere for omsætning af viden til praksis. Udbydere oplever, at opbakningen generelt er størst i relation til de rekvirerede forløb, hvor det normalt er ledelsen, der er opdragsgiver.

De åbne kurser, herunder også diplom- og masteruddannelserne, kan være udfordrede på dette punkt, da det normalt kun er enkelte medarbejdere fra en afdeling, der deltager i disse forløb. Til gengæld har diplom- og masteruddannelserne en styrke i, at det ofte er ledere med selvstændig beslutningskompetence, der gennemfører disse uddannelser.

5. Samarbejdet med kommunerne

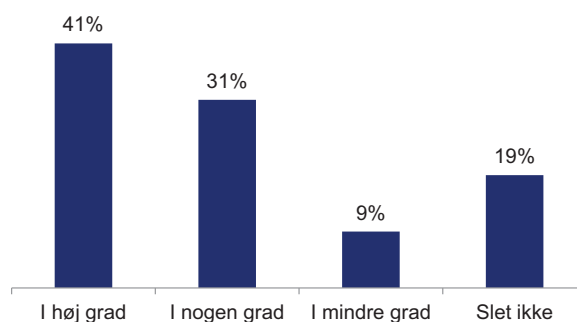
I dette kapitel sættes fokus på udbydernes involvering af kommunerne i sammensætningen af uddannelserne og kommunernes efterspørgsel efter efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge over tid.

5.1. Involvering af kommunerne

Det er naturligvis vigtigt, at efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge har et udbud, der modsvarer kommunernes behov.

Hovedparten af udbyderne angiver, at de i høj grad eller i nogen grad involverer kommunerne, når de sammensætter deres tilbud, jf. figur 177. De kvalitative interview peger på, at det især er på de rekvirerede kurser, der foregår en forudgående dialog og forventningsafstemning, hvor involveringen i forhold til de åbne kurser i højere grad er præget af netværksbaseret dialog og evalueringer fra tidligere kursusedtagere.

Figur 17. I hvilken grad involverer I kommunerne, når I sammensætter jeres udbud?

N=32. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Derudover indikerer de kvalitative interview, at inddragelse af kommunerne er meget betinget af den enkelte udbyder, og at dialogen i flere tilfælde skyldes historiske årsager og bredere samarbejdsaftaler i lokalsamfundet.

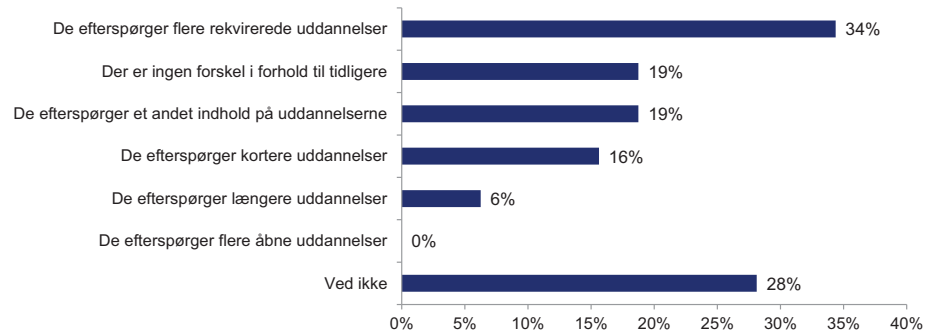
Knap en femtedel (19 procent) af udbydere angiver, at de slet ikke involverer kommunerne i tilrettelæggelsen af deres tilbud. Denne gruppe omfatter primært udbydere af kortere kurser.

5.2. Kommunernes efterspørgsel

I forbindelse med kortlægningen har udbydere angivet deres vurderinger af ændringer i kommunernes efterspørgsel i forhold til efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge over tid.

En tredjedel af udbydere oplever, at kommunerne efterspørger flere rekvirerede uddannelser. Herudover oplever 16 procent af efter- og videreuddannelserne, at der efterspørges flere kortere uddannelser, mens kun 6 procent oplever, at der efterspørges flere længere uddannelser, jf. **Error! Reference source not found.**⁸ nedenfor.

Figur 18. Udbydernes oplevelse af ændringer i kommunernes efterspørgsel

N=32. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013.

Endvidere oplever knap en femtedel af udbydere, at der ønskes kurser med et andet indhold. Der peges her på en øget efterspørgsel efter specialiserede kurser. Dette understøttes af de kvalitative interview, hvor flere af udbydere oplever, at efterspørgslen i stigende grad er styret af faglige hensyn, og at der generelt stilles større krav til det faglige indhold og praksisnære redskaber.

Ingen udbydere oplever, at der i stigende grad efterspørges flere åbne kurser. Dette uddybes i de kvalitative interview, hvor flere udbydere fremhæver, at de oplever en stigning i efterspørgslen efter rekvirerede kurser. Som årsager hertil peger de både på muligheden for lokal tilpasning i de rekvirerede kurser og på en mere fokuseret efter- og videreuddannelsesindsats i kommunerne.

Flere udbydere angiver i de kvalitative interview, at kommunerne og dermed efterspørgslen er drivende for udviklingen af indholdet på efter- og videreuddannelserne. Udbydere angiver således flere gange i de kvalitative interview, at de får henvendelser fra kommunerne om ønsker til kurserne og efterfølgende skal opdyrke ny viden for at kunne imødekomme kommunernes ønsker.

Flere af udbyderne angiver desuden, at Socialstyrelsen har fået en væsentlig betydning for sammensætningen af kursusudbuddet både indholdsmæssigt, og fordi kurserne i Børnekataloget er gratis (der betales kun til dækning af mødeomkostninger). Det har den fordel, at den viden, der formidles indenfor disse temaer, bliver mere ensartet, men har den kommercielle ulempe, at kommunerne vænnes til kunstigt lave priser, hvilket kan gøre det svært at udvikle nye/andre kurser.

Knap hver femte udbyder angiver, at de ikke oplever en ændring i kommunernes efterspørgsel. På dette spørgsmål svarer godt en fjerdedel af udbyderne "ved ikke". Det er interessant, at der blandt disse udbydere er en stor andel, der ligeledes har angivet, at de ikke inddrager kommunerne i sammensætningen af nye udbud.

5.3. Opsamling

Flertallet af udbyderne angiver, at de involverer kommunerne i sammensætningen af uddannelsesstilbuddene. Den direkte dialog med kommunerne foregår ifølge udbyderne typisk omkring de rekvirerede kurser, mens samarbejdet i forhold til de åbne tilbud hovedsagelig foregår gennem netværk og evalueringer. Samarbejdet med kommunerne er ofte betinget af lokale og historiske forhold.

Knap en femtedel af udbyderne involverer slet ikke kommunerne i udformningen af deres udbud. Disse udbydere leverer typisk korte kurser.

Herudover peger flere udbydere på, at Socialstyrelsen gennem udbuddet af gratis kurser i Børnekataloget har indflydelse på kursus efterspørgslen. Ifølge udbyderne medfører Børnekataloget større faglig fokusering i kursusudbuddet, men også skævvridning af priserne.

Generelt oplever udbyderne, at der efterspørges flere rekvirerede og specialiserede efter- og videreuddannelser.

Bilag A: Oversigt over udbydere og antal efter- og videreuddannelser

Udbyder	Antal efter- og videreuddannelser
Care Konsulenterne	*
Center for Konfliktløsning	4
COK	12
Danmarks Specialpædagogiske Forening	4
Fabu	16
Human Insight	1
Huset Zornig	2
Konsulentfabrikken	*
LIVA Kurser	1
Marcado Consult	4
Professionshøjskolen Metropol	7
Professionshøjskolen UCC	7
Professionshøjskolen University College Lillebælt	17
Professionshøjskolen University College Nordjylland	7
Professionshøjskolen University College Syddanmark	9
Professionshøjskolen VIA University College	23
PsykologCompaniet	3
Randers Social- og Sundhedsskole	1
Seminarer.dk	15
SISO	2
Social- og Sundhedsskolen Fyn	1
Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg	8
Social- og Sundhedsskolen Syd	11
Social-og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens	2
Socialstyrelsen	1
SOPU Sundhed, omsorg, pædagogik	1
SOSU Nord	13
SOSU Nykøbing F.	1
SOSU-Sjælland	4
SPUK	5
Toftemosegaard	7
Trine Mors Larsen	*
Udviklingsforum	1
Udviklingsforum I/S og Sundhedsplejersken.dk	2
Aalborg Universitet	1
Århus Social- og Sundhedsskole	7

*Disse udbydere har ikke oplyst, hvilke og hvor mange kurser de udbyder.

Bilag B: Oversigt over udbydere, kursustitler og målgrupper

Udbyder	Målgruppe
Center for Konfliktløsning	
Konfliktløsning	*
Ungemægler	*
Ungemægler – fokus på genoprettende processer	*
Ungemægling i grupper	*
COK	
Børn med særlige behov	Udførere på almenområdet, kommunale medarbejdere, der arbejder med børn i alderen 0-6 år.
Coaching af unge (rekvireret)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet. Kurset henvender sig generelt til fagpersoner, der arbejder med børn og unge.
Coaching af unge (åbent)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet. Kurset henvender sig generelt til fagpersoner, der arbejder med børn og unge.
Fra RUGO til KRITH (rekvireret)	Sagsbehandlere og udførere på almenområdet.
Fra RUGO til KRITH (åbent)	Sagsbehandlere og udførere på almenområdet.
KRITH – faglig opkvalificering for familieplejekonsulenter (rekvireret)	*
KRITH – faglig opkvalificering for familieplejekonsulenter (åbent)	*
Metoder i familieorienteret alkoholbehandling	Alkohol- og familiebehandlere.
Netværkspleje – hvorfor og hvordan?	Familieplejekonsulenter, rådgivere og øvrige medarbejdergrupper, der skal arbejde med netværkspleje.
Serviceovens § 41 og § 42	*
Tag signaleme alvorligt – underretninger om børn og unge	Chefer, mellemledere, udførere på almenområdet, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Tilsyn børneområdet	Chefer.
Danmarks Specialpædagogiske Forening	
Afdækning af elevkompetencer med fokus på hukkommelsen	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Pædagogisk kognitiv profil med udgangspunkt i Chips og holddelings muligheder	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Specialpædagogik i Praksisfællesskaber	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Undersøgelse af elever med specifikke matematik-	Udførere på almenområdet og udførere

vanskeligheder	på specialområdet.
Fabu	
De små børn	Plejeforældre.
De sårbare børn	Plejeforældre.
Det stærkt omsorgsvigtede barn	Plejeforældre.
Det særligt sensitive barn	Plejeforældre og opholdssteder.
Dit barns livshistorie	Plejeforældre og opholdssteder.
KRITH-grunduddannelse	Plejefamilier.
Netværk (overbygningskursus)	Slægtspleje.
Netværksafsøgning (rekvireret)	Mellemedere og sagsbehandlere.
Netværksafsøgning (åbent)	Sagsbehandlere.
Netværksgrundkursus	Grundkursus for netværksplejefamilier.
Plejebarnet i den digitale verden	Sagsbehandlere, udførere på specialområdet, plejeforældre m.fl.
Plejebørn i teenageralderen	Plejeforældre og opholdssteder.
Plejebørns skolegang	Plejeforældre.
Slægtspleje	Slægts- og netværksplejefamilier.
Teenager 2 dage-anbragte unge	Plejeforældre og opholdssteder.
Temadag om samvær	Sagsbehandlere og plejeforældre.
Human Insight	
Psykiatri	Mellemedere, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Huset Zornig	
360 grader rundt om den socialt udsatte familie	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, advokater, læger, sundhedsplejersker, sygeplejersker, ergoterapeuter og psykoterapeuter.
Seksuelle overgreb, 360 grader rundt om den udsatte familie	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
LIVA Kurser	
Omsorgssvigt af børn og underretninger	Mellemedere og udførere på almenområdet.
Marcado Consult	
Adfærds-, kontakt- og trivselsproblemer, hvordan tackler vi dem?	Mellemedere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Hvordan tackler vi negative børn?	Chefer, mellemedere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Inklusion (rekvireret)	Mellemedere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Inklusion (åbent)	Mellemedere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Professionshøjskolen Metropol	
Børnerådgiveruddannelsen (to tonede moduler fra diplomuddannelsen børn og unge)	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Den sociale diplomuddannelse – børn og unge	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Diplomuddannelsen i Familierapi	Professioner, der arbejder med familier.
En børnesag – forløb og centrale regler (rekvireret)	Udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, PPR, familie, behandlere og familiekonsulenter.
En børnesag – forløb og centrale regler (åbent)	Udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, PPR, familien, behandlere og familiekonsulenter.
Gadeplansbaseret arbejde	Udførere på almenområdet, udførere på

	specialområdet og boligsociale medarbejdere.
Kursus om tilsyn	Tilsynsførende fra kommuner, regioner og private leverandører.
Professionshøjskolen UCC	
ICS-grundkursus (rekvireret)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
ICS-grundkursus (åbent)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
Implementering af Barnets Reform for ledere og medarbejdere på leverandørområdet	Mellemledere og udførere på almenområdet.
Kursus om plejefamilier – valgmodul for familieplejekonsulenter	Sagsbehandlere og familieplejekonsulenter.
Kursus om SSD-samarbejdet (rekvireret)	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, sundhedsplejersker, pædagogiske konsulenter og socialrådgivere.
Kursus om SSD-samarbejdet (åbent)	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, sundhedsplejersker, pædagogiske konsulenter og socialrådgivere.
NP-NL – Mindre magt – mindre modstand	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet.
Professionshøjskolen University College Lillebælt	
Afgangsmodulet	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
AKT	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Børn i og med vanskeligheder	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Børnesamtalen – at inddrage børn og unge i deres egen sagsbehandling	Sagsbehandlere samt medarbejdere, der fører tilsyn med anbragte børn og unge.
Den rummelige folkeskole	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Gennemgribende udviklingsforstyrrelser	Udførere på almenområdet, udførere på specialområdet og døgninstitutionspersonale.
ICS-grundkursus (rekvireret)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
ICS-grundkursus (åbent)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
Introduktionskurser for nye sagsbehandlere på børne- og ungeområdet	Sagsbehandlere.
Læring, kontakt, trivsel	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Metoder i arbejdet med udsatte børn og unge	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Myndighed og leverandør på B&U-området	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Projekt- og udviklingsarbejde, dokumentation og evaluering	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Social inklusion	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Specialpædagogik i samtiden	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Specialpædagogik og skolens fag	Udførere på specialområdet.
Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn og unge	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Professionshøjskolen University College Nordjylland	
Generelle indlæringsvanskeligheder	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.

Gennemgribende udviklingsforstyrrelser	Udførere på almenområdet, udførere på specialområdet og døgninstitutionspersonale.
Læring, kontakt og trivsel (rekvireret)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Læring, kontakt og trivsel (åbent)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Pædagogik og relationsarbejde	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Social inklusion (rekvireret)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Social inklusion (åbent)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Professionshøjskolen University College Syd-danmark	
Børn og Unge-diplomuddannelsen	Mellemledere, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Børn, unge og familier i udsatte positioner	Udførere på specialområdet.
ICS-grundkursus (rekvireret)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
ICS-grundkursus (åbent)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
Implementering af Barnets Reform for leverandører	Mellemledere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Inklusion	Chefer, mellemledere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Kursus om plejefamilier for myndighedsrådgivere og familiekonsulenter	Sagsbehandlere og plejefamiliekonsulenter, konsulenter.
SSD	Mellemledere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Tværfaglige grupper	Sagsbehandlere, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker og PPR.
Professionshøjskolen VIA University College	
Afgangprojekt – Børn og Unge, den sociale diplomuddannelse	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Anbragte børns udvikling – fokus på omsorgssvigt (AMU)	Mellemledere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Arbejde med plejebørn i puberteten (AMU)	Familieplejere.
Arbejdet som familieplejer (AMU)	Plejefamilier.
Børn og unge med adfærds- og kontaktførstyrrelser (AMU)	Familieplejere og ansatte på opholdssteder og døgninstitutioner.
Børn, unge og familier i udsatte positioner (modul i den pædagogiske diplomuddannelse)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Den sociale diplomuddannelse, børn og unge (den samlede uddannelse på 6 moduler)	Mellemledere, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
ICS-grundkursus (rekvireret)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
ICS-grundkursus (åbent)	Chefer, mellemledere og sagsbehandlere.
Livshistorie i plejefamilien (AMU)	Plejefamilier.
Metoder i arbejdet med udsatte børn, unge og familier (modul 3 i den sociale diplomuddannelse)	Mellemledere, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Myndighed og leverandør (modul i den sociale diplomuddannelse)	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Neuropsykiatriske funktionsnedsættelser og stress	Udførere på specialområdet.
Projekt- og udviklingsarbejde (modul i den sociale diplomuddannelse)	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Social inklusion (modul i den pædagogiske diplomuddannelse)	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.

Sorg- og krisearbejde i omsorgsarbejde på det pædagogiske område (AMU)	Plejefamilier.
Støtte og indsatser til børn med fysisk og psykisk handicap (rekvireret)	Sagsbehandlere, udførere på specialområdet og socialrådgivere.
Støtte og indsatser til børn med fysisk og psykisk handicap (åbent)	Sagsbehandlere, udførere på specialområdet og socialrådgivere.
Støtte og indsatser til unge, der begår kriminalitet (rekvireret)	Mellemledere, sagsbehandlere og myndighedsrådgivere.
Støtte og indsatser til unge, der begår kriminalitet (åbent)	Mellemledere, sagsbehandlere og myndighedsrådgivere.
Teoretiske perspektiver i socialt arbejde med udsatte børn og unge familier (modul 2 i den sociale diplomuddannelse)	Mellemledere, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Videnskabsteori og teorier om sociale forhold	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Videnskabsteori og teorier om sociale forhold (modul i den sociale diplomuddannelse)	Sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
PsykologCompaniet	
ADHD – Autisme, Håndtering af problemskabende adfærd, etc.	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
ADHD og Autisme, herunder blandt andet håndtering af problemskabende adfærd	Mellemledere og udførere på specialområdet.
Forståelse og håndtering af GUA	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Randers Social- og Sundhedsskole	
Arbejdet med udsatte og sårbare børn og unge	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Seminarer.dk	
8-dages trænerkursus for kommende ART-trænere	Chefer, udførere på specialområdet og psykologer.
Arbejdet med børn og unge med anden etnisk baggrund (rekvireret)	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker, læger og psykologer.
Arbejdet med børn og unge med anden etnisk baggrund (åbent)	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker, læger og psykologer.
Barnets Reform – Implementeringskursus for myndighedssagsbehandlere	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere og børne- og ungekonsulenter.
Inddragende metoder – Det vanskelige forældresamarbejde (rekvireret)	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker og psykologer.
Inddragende metoder – Det vanskelige forældresamarbejde (åbent)	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker og psykologer.
Inddragende metoder – Netværksmøder (rekvireret)	Mellemledere, frontmedarbejdere i fritids- og ungdomsklubber, SSP-medarbejdere og gadeplansmedarbejdere.
Inddragende metoder – Netværksmøder (åbent)	Mellemledere, frontmedarbejdere i fritids- og ungdomsklubber, SSP-medarbejdere og gadeplansmedarbejdere.
Inddragende metoder – Samarbejde og inddragelse	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet, SSP-medarbejdere, sundhedsplejersker, psykologer og gadeplansmedarbejdere.
Inddragende metoder: Familierådslagning (rekvireret)	Mellemledere, frontmedarbejdere, SSP-medarbejdere, gadeplansmedarbejdere og klubmedarbejdere.
Inddragende metoder: Familierådslagning (åbent)	Mellemledere, frontmedarbejdere, SSP-medarbejdere, gadeplansmedarbejdere og klubmedarbejdere.

Inddragende metoder: Samarbejde og inddragelse	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet, SSP-medarbejdere, sundhedsplejersker psykologer og gadeplansmedarbejdere.
Kursus om plejefamilier – valgmodul for myndighedsrådgivere	Sagsbehandlere og familieplejekonsulenter.
MI – Motiverende Interview	Mellemledere, udførere på specialområdet og psykologer.
Når børn og unge har brug for hjælp – samarbejde, der nytter	Mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og PPR.
SISO	
Overgreb på børn og unge – fysisk, psykisk vold og seksuelle overgreb (rekvireret)	Mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker, psykologer og ansatte på børneafdelinger.
Overgreb på børn og unge - fysisk, psykisk vold og seksuelle overgreb (åbent)	Mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet, sundhedsplejersker, psykologer og ansatte på børneafdelinger.
Social- og Sundhedsskolen Fyn	
AMU-uddannelse i regi af Epos	Pædagogiske assistenter, ufaglærte og SSH/SSA.
Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg	
Arbejdet med børn og unges livshistorier	Plejefamilier.
Diagnosespektret	Plejefamilier.
KRAP	Udførere på specialområdet, plejefamilier og konsulenter.
KRITH – for konsulenter	Udførere på specialområdet.
KRITH – Grunduddannelse for plejefamilier	Plejefamilier.
Netværksdag	Plejefamilier.
Netværksdannelse	Plejefamilier.
Tilknytningsforstyrrelser	Plejefamilier.
Social- og Sundhedsskolen Syd	
Arbejdet med anbragte børns livshistorier	Familieplejere.
Arbejdet med efterværn i forhold til anbragte børn	Familieplejere.
Arbejdet med udsatte og sårbare børn og unge	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Arbejdet som aflastningsfamilie	Familieplejere.
Arbejdet som dagplejer	Dagplejere.
Børns kompetenceudvikling 0-5 år	Dagplejere.
Børns leg	Dagplejer, pædagogmedhjælpere og ufaglærte.
Børns motorik, sansning og bevægelse	Udførere på almenområdet, pædagogmedhjælpere, pædagogassistenter og ufaglærte.
Netværksanbringelser, Plejefamiliens samarbejde med barnets forældre	Plejefamilier.
Samspil og relationer i pædagogisk arbejde, Konflikt håndtering i pædagogisk arbejde	Pædagogmedhjælpere.
Temadag: Børn af psykisk syge – 1 dag (familieplejekursus)	Familieplejere.
Social- og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens	
Pædagogmedhjælpere i daginstitutioner og interkulturel pædagogik	Pædagogmedhjælpere fra daginstitutioner.
Pædagogmedhjælpere i daginstitutioner og interkulturel pædagogik	Pædagogmedhjælpere i daginstitutioner.
Socialstyrelsen	
Overgreb på børn og unge – fysisk, psykisk vold og seksuelle overgreb	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet, sundheds-

	plejersker, psykologer og ansatte på børneafdelinger.
SOPU Sundhed, omsorg, pædagogik	
Arbejdet som familieplejer	Familieplejere.
SOSU Nord	
Anbragte børn i pubertet	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Anbragte børns livshistorie	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Anbragte børns udvikling	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Anerkendende pædagogik	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Arbejdet med efterværn i forhold til anbragte unge	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Arbejdet med for tidligt fødte børn	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Arbejdet som aflastningsfamilie	Familieplejere.
Arbejdet som familieplejer (rekvireret)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Arbejdet som familieplejer (åbent)	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Børn og unge med adfærds- og kontaktforstyrrelser	Udførere på almenområdet, udførere på specialområdet og pårørende.
Neuropsykologi og livshistorie	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Plejebørn i pubertet	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Støtte ved selvskadende adfærd	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
SOSU Nykøbing F.	
Arbejdet med udsatte og sårbare børn og unge	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
SOSU-Sjælland	
6-ugers forløb med henblik på ansættelse indenfor specialområdet	Ledige pædagogiske assistenter.
Ansatte på bo- og opholdssteder	Mellemledere, udførere på specialområdet og hele personalegruppen ved rekvirerede forløb.
Kurser for bo- og opholdssteder	Mellemledere og udførere på specialområdet.
Uddannelse for ansatte på døgninstitutioner	Ansatte på døgninstitutioner.
SPUK	
Barnets Reform – kursus om styrkelse af efterværnsindsatsen	Mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Barnets Reform – kursus om styrkelse af efterværnsindsatsen	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet, udførere på specialområdet og kontaktpersoner.
Efter- og videreuddannelse i magtanvendelse overfor anbragte børn og unge	Chefer, mellemledere, udførere på specialområdet, tilsynsførende og pædagogiske konsulenter.
Magtanvendelse på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder	Mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Systematik i sagsbehandlingen	Mellemledere og sagsbehandlere.
Toftemosegaard	
Behandlingsarbejde – en teori mod nærmeste udviklingszone	Mellemledere, sagsbehandlere og udførere på specialområdet.
Børne- og familiekonsulentuddannelse	Sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.

	det.
Den professionelle samtale	Mellemledere og udførere på specialområdet.
Livshistoriefortællinger og narrative metaforer - et pædagogisk redskab	Udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Masterclass kursusforløb med Kari Killén	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Småbørnskonsulent	Mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Småbørnskonsulent i Grønland	Chefer, mellemledere, sagsbehandlere, udførere på almenområdet og udførere på specialområdet.
Udviklingsforum	
Klar til barn (rekvireret)	Sundhedsplejersker, jordemødre og psykologer.
Udviklingsforum I/S og Sundhedsplejersken.dk	
Klar til barn – Brush up	Overbygning til Klar til barn.
Klar til barn (åbent)	Sundhedsplejersker, jordemødre og psykologer.
Aalborg Universitet	
Master i udsatte børn og unge	*
Århus Social- og Sundhedsskole	
Arbejdet med børn med fysiske handicap	Pædagogmedhjælpere på specialskoler og i specialklasser og pædagogmedhjælpere i SFO.
Arbejdet med for tidligt født børn	Udførere på specialområdet, pædagogmedhjælpere og dagplejere.
Arbejdet med udsatte og sårbare børn	Pædagogmedhjælpere, dagplejere og familieplejere.
Arbejdet som familieplejer	Familieplejere.
Børn med sanseintegrationsproblemer	Udførere på almenområdet, pædagogmedhjælpere og pædagoger.
For tidligt fødte i dagplejen	Dagplejere og dagplejepædagoger.
Pædagogmedhjælpere på specialskoler	Pædagogmedhjælpere på specialskoler, pædagogmedhjælpere i folkeskolen og undervisningsassistenter.

* For disse efter- og videreuddannelser er der ikke oplyst målgruppe.

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser indenfor revision, skat, consulting og financial advisory til både offentlige og private virksomheder i en lang række brancher. Vores globale netværk med medlemsfirmaer i mere end 150 lande sikrer, at vi kan stille stærke kompetencer til rådighed og yde service af højeste kvalitet, når vi skal hjælpe vores kunder med at løse deres mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Deloitte's cirka 200.000 medarbejdere arbejder målrettet efter at sætte den højeste standard.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar, og dets netværk af medlemsfirmaer. Hvert medlemsfirma udgør en separat og uafhængig juridisk enhed. Vi henviser til www.deloitte.com/about for en udførlig beskrivelse af den juridiske struktur i Deloitte Touche Tohmatsu Limited og dets medlemsfirmaer.

Kortlægning og analyse af efter- og videre- uddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge

Bilag 3: Kommunernes behov og anvendelse

Indholdsfortegnelse

1. Formål og metode	3
1.1. Formål	3
1.2. Metode	4
2. Politikker og retningslinjer	7
2.1. Opsamling	8
3. Kommunernes anvendelse af efter- og videreuddannelse	10
3.1. Udbydere af efter- og videreuddannelse	10
3.2. Kommunernes anvendelse fordelt på efter- og videreuddannelsesudbydere	11
3.3. Efter- og videreuddannelses typer	13
3.4. Efter- og videreuddannelsernes varighed	19
3.5. Efter- og videreuddannelsernes målgrupper	23
3.6. Deltagere i efter- og videreuddannelserne	26
3.7. Efter- og videreuddannelsernes indhold	27
3.8. Efter- og videreuddannelsernes dækning af kommunernes behov	33
3.9. Pris for efter- og videreuddannelser	35
3.10. Opsamling	37
4. Omsætning af viden	40
4.1. Omsætning af viden til praksis på master- og diplomuddannelser	40
4.2. Omsætning af viden til praksis på åbne og rekvirerede kurser	45
4.3. Opsamling	48
5. Fremadrettede behov	51
5.1. Behov og ønsker til master- og diplomuddannelser	51
5.2. Behov og ønsker til kurser	52
5.3. Opsamling	55

1. Formål og metode

Denne bilagsrapport er den tredje i kortlægningen af efter- og videreuddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge. I denne bilagsrapport kortlægges kommunernes behov for og anvendelse af efter- og videreuddannelse på området.

Kortlægningen og analysen har til formål at bidrage med viden om, hvorvidt den eksisterende vifte af efter- og videreuddannelsesstilbud på området for børn og unge i Social- og Integrationsministeriets regi matcher de politiske intentioner med efter- og videreuddannelsesudbuddet og de kommunale behov for efter- og videreuddannelse. Herudover skal kortlægningen give input til, hvordan et fremtidigt udbud af efter- og videreuddannelsesstilbud kan tilrettelægges optimalt i forhold til at understøtte kommunernes efter- og videreuddannelse og omsætte erhvervet viden og kompetencer i det daglige arbejde.

Kortlægningen og analysen skal danne afsæt for det videre arbejde med målretningen af de eksisterende efter- og videreuddannelsesstilbud i Social- og Integrationsministeriets regi.

Deloitte gennemfører kortlægningen for Socialstyrelsen i perioden april til oktober 2013. I forbindelse med gennemførelsen udarbejdes tre bilagsrapporter:

1. Bilag 1: Kortlægning af eksisterende viden og evidens på området.
2. Bilag 2: Kortlægning af udbuddet af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.
3. Bilag 3: Kortlægning af anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Resultaterne fra dette bilag (bilag 3) er en kortlægning af kommunernes behov for og anvendelse af efter- og videreuddannelse på området og er en central del af den samlede kortlægning. Sammen med de øvrige rapporter indgår denne bilagsrapport som en central del af det samlede grundlag for kortlægningen.

1.1. Formål

Denne rapport er den tredje bilagsrapport og omhandler kommunernes anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Formålet med kortlægningen er at afdække kommunernes anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Det kortlægges, hvilke forskellige efter- og videreuddannelses tilbud kommunerne benytter til henholdsvis myndigheds- og udførerdelen, der arbejder med udsatte børn og unge på såvel almen- som specialområdet. Kortlægningen beskriver kommunernes anvendelse med følgende fokusområder:

- *Uddannelsernes type:* Hvilke typer uddannelser benytter kommunerne? Er det primært masteruddannelser, diplomuddannelser, kortere kurser eller andre typer uddannelses tilbud?
- *Målgrupperne for aktiviteten:* Hvilke medarbejdergrupper i kommunerne deltager på hvilke uddannelser?
- *Undervisningens form og varighed:* Hvilken form og varighed har de uddannelser, som kommunerne benytter?
- *Indhold og temaer:* Hvad er fokus i det faglige indhold i de enkelte uddannelser, herunder hvilke af Børnekatalogets temaer der indgår i de enkelte efter- og videreuddannelser?
- *Omsætning til praksis:* Hvilke tiltag iværksætter kommunerne med henblik på at sikre, at det tillærte omsættes i den daglige praksis?
- *Pris og omfang:* Hvad koster den enkelte aktivitet per medarbejder, og hvor mange har deltaget?
- *Dækning af behov:* Kommunernes vurdering af, om de enkelte uddannelses tilbud levede op til forventningerne, og i hvilket omfang efter- og videreuddannelserne generelt dækker kommunernes behov.

Bilagsrapporten er opbygget således, at kapitel 2 beskriver kommunernes arbejde med politikker og retningslinjer for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge, og kapitel 3 beskriver kommunernes anvendelse af efter- og videreuddannelser samt uddannelsernes karakteristika. Kapitel 4 beskriver kommunernes indsats for at sikre anvendelse og implementering af den formidlede viden, og kapitel 5 beskriver kommunernes behov i forbindelse med den fremtidige tilrettelæggelse af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Nedenfor følger en beskrivelse af den metodiske tilgang til kortlægningen.

1.2. Metode

Kortlægningen af kommunernes anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse tager udgangspunkt i to empiriske delelementer.

Der er indledningsvis sendt et elektronisk spørgeskema til alle landets 98 kommuner. Spørgeskemaet er sendt til direktører på området for udsatte børn og unge, herunder både almen- og specialområdet. I nogle kommuner er disse områder en del af den samme forvaltning og således ansvarsmæssigt placeret hos én direktør. I andre kommuner er ansvaret opdelt på to forvaltning-

ger. Der, hvor området for børn og unge er organisatorisk forankret i flere forvaltninger, er spørgeskemaet sendt til begge forvaltningers direktør. Herudover er spørgeskemaet udsendt som et åbent spørgeskema, så flere i hver kommune har haft mulighed for at besvare skemaet. Formålet med denne fremgangsmåde har været at sikre, at alle relevante personer i den enkelte kommune har haft mulighed for at bidrage. På trods af denne fremgangsmåde kan der være kommuner, hvor alle efter- og videreuddannelsesinitiativer ikke er afdækket i analysen. Det er dog Deloitte's vurdering, at denne tilgang har givet et helhedsbillede af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge i kommunerne.

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i perioden 2. juni til 6. juli 2013. For at sikre udfyldelse af spørgeskemaet og validitet i besvarelsene er alle kommuner blevet kontaktet telefonisk i perioden. Derved har kommunerne fået opklaret eventuelle tvivlsspørgsmål og er blevet opfordret til at besvare spørgeskemaet.

Spørgeskemaet afdækker anvendelsen af efter- og videreuddannelse i kommunerne samt giver en vurdering af det eksisterende udbud og barrierer for implementering af den tillærte viden.

74 kommuner har besvaret spørgeskemaet, og der er således opnået en svarprocent på 76.

I alle fem regioner er der en tilstrækkelig svarprocent, og der ses en god fordeling af kommuner, der har besvaret spørgeskemaet. Spørgeskemaet er således besvaret af både store og små kommuner, kommuner både øst og vest for Storebælt mv. Med den samlede svarprocent på 76 vurderes spørgeskemaundersøgelsen at give et dækkende billede af kommunernes perspektiver på efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Data fra spørgeskemaundersøgelsen er efterbehandlet og valideret efter endt dataindsamling¹. I datavalideringen er der foretaget en grundig gennemgang af alle oplysninger blandt andet med henblik på at sikre, at kommunerne ikke har indsendt de samme oplysninger flere gange.

Kommuner involveret i den kvalitative kortlægning:

- Glostrup Kommune
- Randers Kommune
- Slagelse Kommune
- Tønder Kommune
- Ålborg Kommune

Til perspektivering og validering af spørgeskemaundersøgelsen har Deloitte desuden gennemført interview og fokusgrupper i fem kommuner, jf. boksen til venstre. Der er gennemført 18 fokusgrupper/interview, der har omfattet både myndigheds- og udførerniveauet og repræsentanter fra både almen- og specialområdet.

Som led i kortlægningen er der således gennemført interview og fokusgrupper med et bredt udsnit af ledere og fagpersoner på området for børn og unge. De medarbejdergrupper og ledergrupper, der har været involveret i den kvalitative del af kortlægningen, fremgår af nedenstående boks.

¹ Der, hvor der er modtaget flere besvarelser fra samme kommune, er der for de ikke-kursus-specifikke spørgsmål udarbejdet et vægtet gennemsnit af de modtagne besvarelser.

Medarbejdere og ledere involveret i den kvalitative undersøgelse:

- Ledere i forvaltningerne
- Fagkoordinatorer
- Socialrådgivere
- Pædagogiske konsulenter
- Ledere på specialinstitutioner
- Områdeleder på specialområdet
- Funktionsleder på specialområdet
- Skolelærere
- AKT-lærere (Adfærd, Kontakt og Trivsel)
- Pædagoger på almenområdet
- Pædagog i en specialbørnegruppe i et dagtilbud på almenområdet
- Lærer på en specialskole
- Familieplejekonsulent

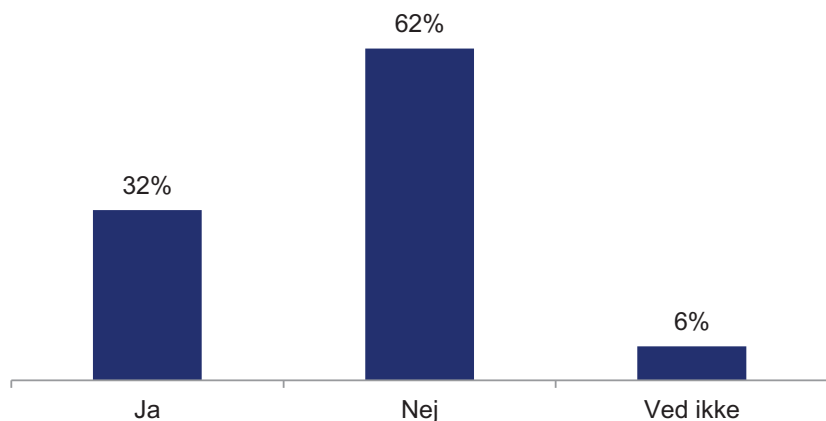
De kvalitative input er brugt til at sætte nuancer og perspektivering på det øvrige datamateriale.

2. Politikker og retningslinjer

I dette kapitel beskrives kommunernes arbejde med politikker og retningslinjer i forhold til efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Der er store forskelle på, hvor systematisk de adspurgte kommuner arbejder med efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Som det fremgår af figuren nedenfor, har knap en tredjedel (32 procent) af de adspurgte kommuner angivet, at de har en nedskrevet politik for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Figur 1. Har kommunen en nedskrevet politik for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge?

N=69. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Der er en klar tendens til, at større kommuner (over 50.000 indbyggere) oftere har en nedskrevet politik. Således har cirka 40 procent af de større kommuner en nedskrevet politik, mens dette gælder for 20 procent af kommunerne med færre end 50.000 indbyggere.

Der er en vis variation i forhold til, hvad de nedskrevne politikker omfatter. Typisk kommer politikker og retningslinjer til udtryk som konkrete målsætninger for en afdeling eller et områdes uddannelsesaktiviteter i en given periode. Det er ikke som led i kortlægningen undersøgt, i hvilket omfang politikkerne er omsat i praksis, eller om der løbende følges op på politikkerne. Flere af de

kommuner, der er indgået i den kvalitative analyse, peger på, at politikkerne ofte fungerer som pejlemærker snarere end konkret og retningsgivende politik.

Flere kommuner har politikker om, at nye medarbejdere skal modtage undervisning i konkrete temaer, metoder og redskaber som for eksempel ICS, Barnets Reform, DUBU og børnesamtalen. Andre kommuner har mål om, at sagsbehandlere og konsulenter skal gennemføre en diplomuddannelse indenfor området.

Langt de fleste kommuner har dog ikke nedskrevne politikker på området og har således ikke en formel systematisk tilgang til efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Dette bekræftes af de gennemførte kvalitative interview, hvor lederne generelt beskriver, at efter- og videreuddannelsesbehov og efter- og videreuddannelsesønsker vurderes løbende og uden fælles retningslinjer eller strategi.

Flere ledere peger på, at de prioriterer efter- og videreuddannelse som opfølgning på reformtiltag og lovgivning eller iværksætter efter- og videreuddannelse i forbindelse med, at det politisk i kommunen besluttes, at der skal arbejdes med en bestemt metode eller et bestemt it-redskab. Reformarbejde, ny lovgivning og lokale politiske beslutninger er således generelt de mest centrale pejlemærker i ledernes tilgang til efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

Flere medarbejdere giver udtryk for, at strategi og retningslinjer ville være gavnlige, da de blandt andet oplever, at valget af efter- og videreuddannelser og deltagere sker for tilfældigt. Der er således et ønske fra nogle af medarbejderne om at arbejde mere bevidst og struktureret med efter- og videreuddannelse og en forventning om, at dette ville give bedre sammenhæng og helhed på området, større gennemsigtighed samt øget relevans og anvendelse af de gennemførte efter- og videreuddannelser.

Enkelte medarbejdere giver udtryk for, at kurser i DUBU og ICS, der gennemføres som følge af en ledelsesmæssig beslutning, ikke opfattes som efter- og videreuddannelse – efter- og videreuddannelse omfatter i dette perspektiv udelukkende kurser, som medarbejderne selv ønsker og vælger.

2.1. Opsamling

Knap en tredjedel af kommunerne har angivet, at de har en nedskrevet politik for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Der er en klar tendens til, at større kommuner (over 50.000 indbyggere) oftere har en nedskrevet politik.

De gennemførte kvalitative interview viser, at lederne generelt beskriver, at efter- og videreuddannelsesbehov og efter- og videreuddannelsesønsker vurderes løbende og uden fælles retningslinjer eller strategi. Flere ledere peger på, at de prioriterer efter- og videreuddannelse som opfølgning på reformtiltag og lovgivning eller iværksætter efter- og videreuddannelse i forbindelse med,

at det politisk i kommunen besluttes, at der skal arbejdes med en bestemt metode eller et bestemt it-redskab.

Der er et ønske fra nogle af medarbejderne om at arbejde mere bevidst og struktureret med efter- og videreuddannelse og en forventning om, at dette ville give bedre sammenhæng og helhed på området, større gennemsigtighed samt øget relevans og anvendelse af de gennemførte efter- og videreuddannelser.

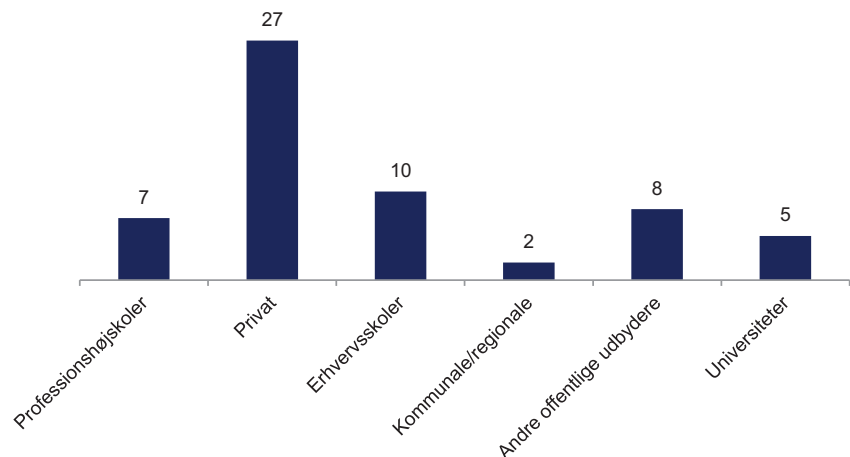
3. Kommunernes anvendelse af efter- og videreuddannelse

I dette kapitel kortlægges kommunernes anvendelse af efter- og videreuddannelse. Indledningsvis beskrives de efter- og videreuddannelsesudbydere, som kommunerne benytter, typer af efter- og videreuddannelse samt fagligt fokus, varighed og målgrupper for efter- og videreuddannelserne.

3.1. Udbydere af efter- og videreuddannelse

Kommunerne peger på i alt 59 specifikke udbydere af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge, som kommunerne benytter. Disse omfatter universiteter, professionshøjskoler, erhvervsskoler, kommunerne selv og andre offentlige og private udbydere. Fordelingen af de forskellige uddannelsesudbydere er illustreret i figuren nedenfor.

Figur 2. Fordeling af udbydere på udbyderkategorier

N=59. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Figuren viser, halvdelen af de 59 udbydere, som kommunerne peger på, er private. Dette siger dog ikke noget om, hvor stor en andel af efter- og videre-

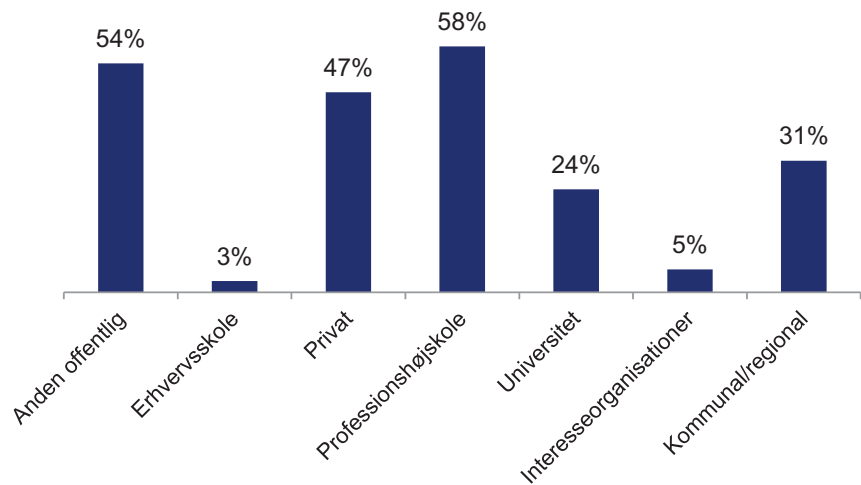
uddannelsesstilbud de forskellige udbydertyper afvikler. Dette præsenteres i næste afsnit.

3.2. Kommunernes anvendelse fordelt på efter- og videreuddannelsesudbydere

Kommunerne benytter således en lang række forskellige udbydere til at dække deres behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. De 74 adspurgte kommuner har anvendt i alt 526 efter- og videreuddannelsesstilbud i perioden 1. januar 2012 til 31. marts 2013 fordelt på 59 udbydere.

I figuren nedenfor fremgår, hvilke udbydertyper kommunerne hyppigst benytter. Professionshøjskolerne og andre offentlige udbydere anvendes af flest kommuner. De benyttes af henholdsvis 58 og 54 procent af kommunerne.

Figur 3. Andel kommuner, der benytter forskellige udbydertyper

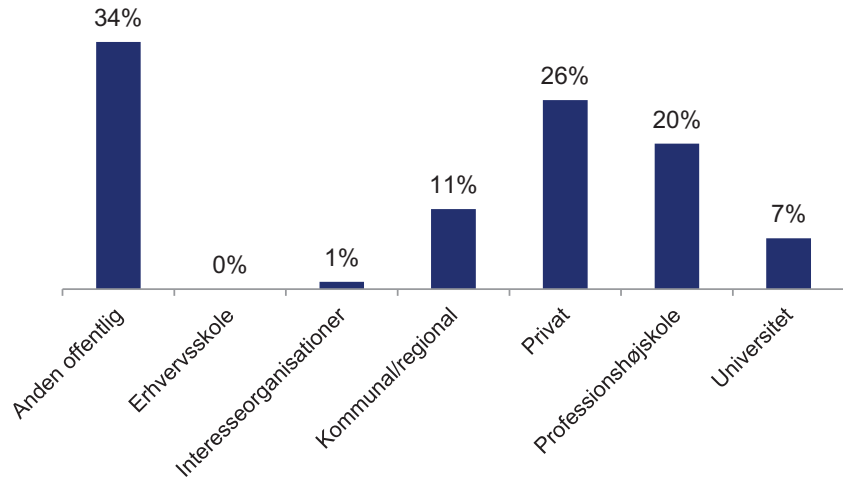
N=74. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Det fremgår endvidere af figuren ovenfor, at næsten halvdelen af kommunerne har anvendt en privat udbyder, mens en tredjedel har anvendt uddannelsesstilbud leveret af en kommunal eller regional udbyder. En fjerdedel af kommunerne har benyttet sig af et universitet som udbyder af uddannelsesstilbud, mens kun ganske få kommuner har benyttet sig af interesseorganisationer og erhvervsskoler som udbydere af efter- og videreuddannelse på området.

Ses i stedet på, hvilke udbydertyper der leverer den største andel af de uddannelsesstilbud, som kommunerne har anvendt, viser det sig, at andre offentlige udbydere leverer 34 procent af de 526 anvendte uddannelser (jf. Figur 4). Andre offentlige udbydere omfatter i denne sammenhæng primært SISO, COK

og Socialstyrelsen og omfatter blandt andet efter- og videreuddannelse udbudt i regi af Børnekataloget.

Figur 4. Udbydernes andel af det samlede efter- og videreuddannelsesforbrug

N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Private udbydere har leveret godt en fjerdedel af uddannelserne. De private omfatter en række private konsulentfirmaer, herunder både større konsulenthuse og enkeltmandsvirksomheder. De private udbydere leverer efter- og videreuddannelse som selvstændig ydelse eller for eksempel i forbindelse med gennemførelse af projekter indenfor området. Professionshøjskolerne har afholdt en femtedel af uddannelserne, mens de øvrige udbydere tilsammen har leveret knap en femtedel af de anvendte uddannelser.

Kommunerne beskriver, at en del kurser vælges med afsæt i reklamer og andet skriftligt materiale, som kommunerne modtager, fx Børnekataloget, eller via beskrivelser og reklamer på internettet. Når kommunerne benytter private udbydere, er det oftest, fordi de har hørt godt om en specifik underviser eller et specifikt kursus. Det kan for eksempel være en privat udbyder, som en anden forvaltning eller institution i samme kommune har gode erfaringer med, eller en udbyder, som de hører om via konferencer, netværk, deltagelse i projekter mv.

De kvalitative interview viser generelt, at typen af udbyder ikke er så vigtig for kommunerne, men at det er afgørende, at den konkrete underviser/de konkrete undervisere omtales positivt og har et godt ry. Den konkrete underviser/de konkrete undervisere opleves som garant for kvaliteten snarere end eksempelvis den udbyder, der annoncerer kurset.

I tabellen nedenfor er en beskrivelse af de udbydere, der findes under hver udbyderkategori.

Table 1. Oversigt over de udbydere af efter- og videreuddannelse, som kommunerne benytter

Kategori	Udbydere	Uddannelsestyper
Universiteter	Aalborg Universitet, CBS, Roskilde Universitet, DPU/Aarhus Universitet	Masteruddannelse
		Enkeltmoduler
Professionshøjskoler	University College Lillebælt, Metropol, UC Syddanmark, VIA University College, University College Nordjylland, UCC, University College Sjælland	Diplomuddannelse
		Kurser
Erhvervsskoler	Randers Social- og Sundhedsskole, Social- og Sundhedsskolen Fyn, Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg, Social- og Sundhedsskolen Syd, Social- og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens, SOPU Sundhed, omsorg, pædagogik, SOSU Nord, SOSU Nykøbing F., SOSU-Sjælland, Århus Social- og Sundhedsskole	Akademiuddannelser
		AMU-kurser
Andre offentlige udbydere	COK, KOMBIT, KL, Læringscenter Brejning, SFI, SISO, Socialstyrelsen, Videncenter for Forebyggelse af Rusmiddelskader hos Børn	Kurser
Kommunale/regionale	Kommuner, regioner	Kurser
Private udbydere	Attractor, Børns Vilkår, CFK, Danmarks Specialpædagogiske Forening, DISPUK, DFTI, Human Insight, Huset Zornig, IBM, LIVA Kurser, Marcado Consult, PsykologCompaniet, SPUK, Toftemosegaard, Fabu, Generator, Care Konsulenterne, Konsulentfabrikken, Inpraxis, Institut for Gestaltanalyse, Psykolog Susan Hart, Seminarer.dk, Seminarer i regioner og kommuner A/S, Solution, Spurveoften, Sundhedsplejersken.dk, Udviklingsforum, Wattar Gruppen og herudover andre enkeltmandsvirksomheder	Kurser

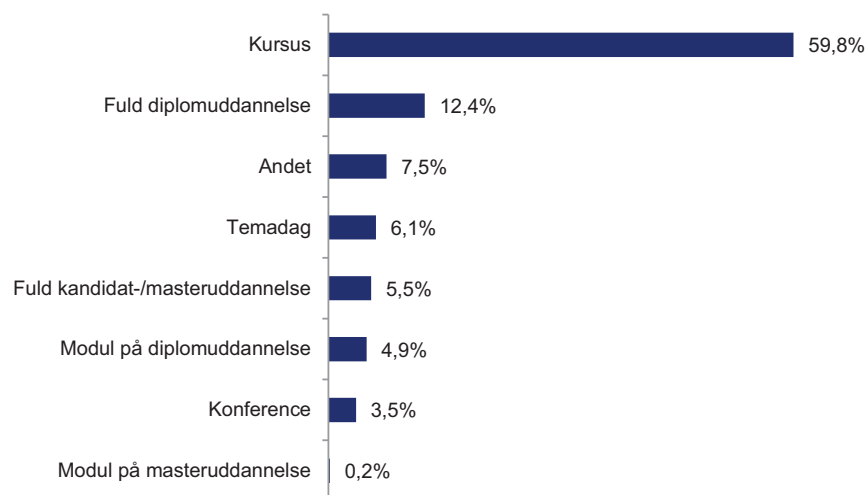
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med udbydere, 2013, og Spørgeskemaundersøgelse med kommuner, 2013.

3.3. Efter- og videreuddannelsestyper

Efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge omfatter både et målrettet masterforløb, enkeltfag på universitetsniveau, diplomuddannelser og en lang række kurser af kortere eller længere varighed.

I figuren nedenfor fremgår det, hvilke efter- og videreuddannelsestyper kommunerne har benyttet.

Figur 5. Det samlede antal efter- og videreuddannelser opdelt efter type

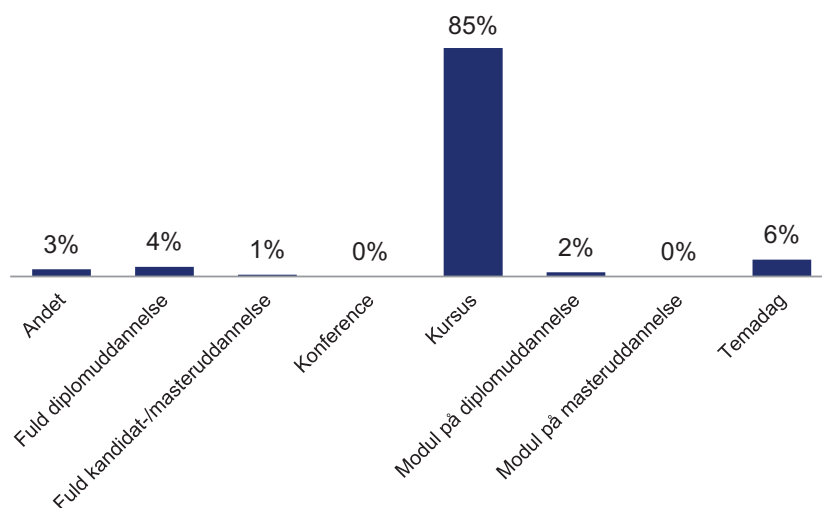

N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren, udgøres langt størstedelen (59,8 procent) af de gennemførte efter- og videreuddannelser af kurser. Diplomuddannelserne udgør godt hver tiende efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Modul på masteruddannelse udgør den mindste andel (0,2 procent) af efter- og videreuddannelserne.

I spørgeskemaundersøgelsen har kommunerne angivet, at i alt 9.379 personer har gennemført efter- og videreuddannelsesforløb i perioden 1. januar 2012 til 31. marts 2013.

Figur 6. Andel konkrete deltagere opdelt efter efter- og videreuddannelsestype

N=9.379. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

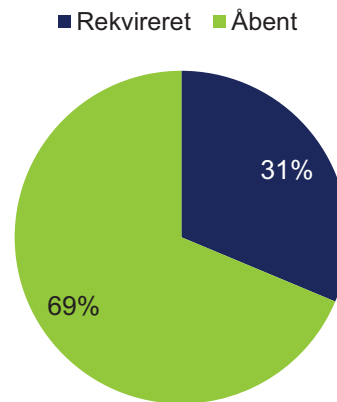
Som det fremgår, har langt de fleste deltagere (85 procent) gennemført kurser, mens 6 procent af deltagerne har gennemført temadage. Kun få deltagere har gennemført hele eller dele af master-/kandidat- eller diplomuddannelser.

Åbne og rekvirerede efter- og videreuddannelser

Der kan overordnet sondres mellem åbne og rekvirerede efter- og videreuddannelser. De åbne uddannelser er her defineret som uddannelser med mulighed for tilmelding for alle, der opfylder de relevante kriterier for deltagelse. De rekvirerede uddannelser omfatter typisk forløb, der bestilles af en kommune og i større eller mindre grad tilpasses de konkrete behov i kommunen².

Størstedelen (69 procent) af de anvendte uddannelses tilbud er åbne efter- og videreuddannelser, jf. figuren nedenfor. På tværs af uddannelses typer er det generelt de kortere kurser, der rekvireres af kommunerne.

Figur 7. Andelen af henholdsvis åbne og rekvirerede kurser

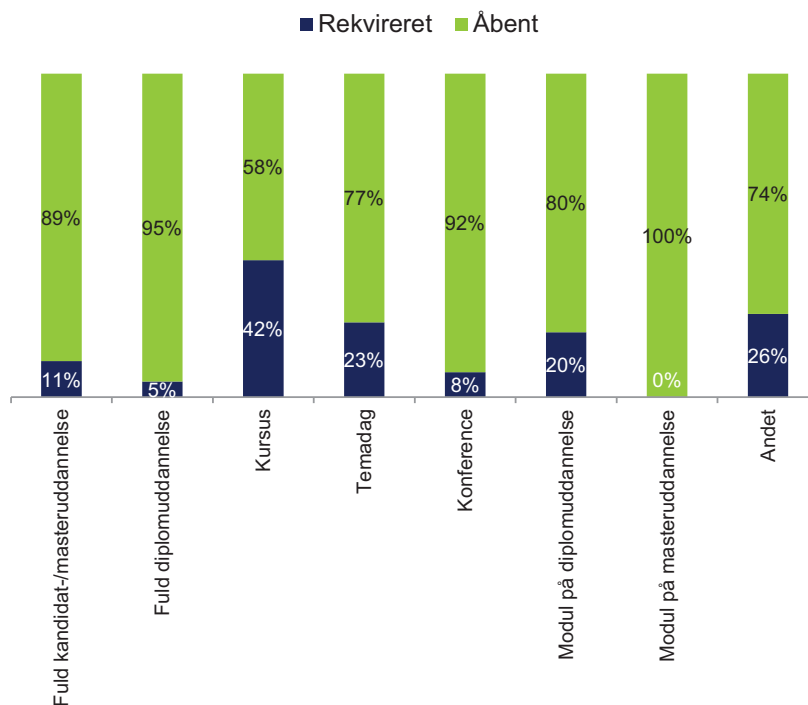

N: 526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

På tværs af efter- og videreuddannelses typer er det typisk kurser, der rekvireres af kommunerne, jf. figuren nedenfor, men også temadage og moduler på diplomuddannelserne rekvireres af kommunerne.

² Dette skal ikke forveksles med *åben uddannelse* som beskrevet i bekendtgørelsen af lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) mv.

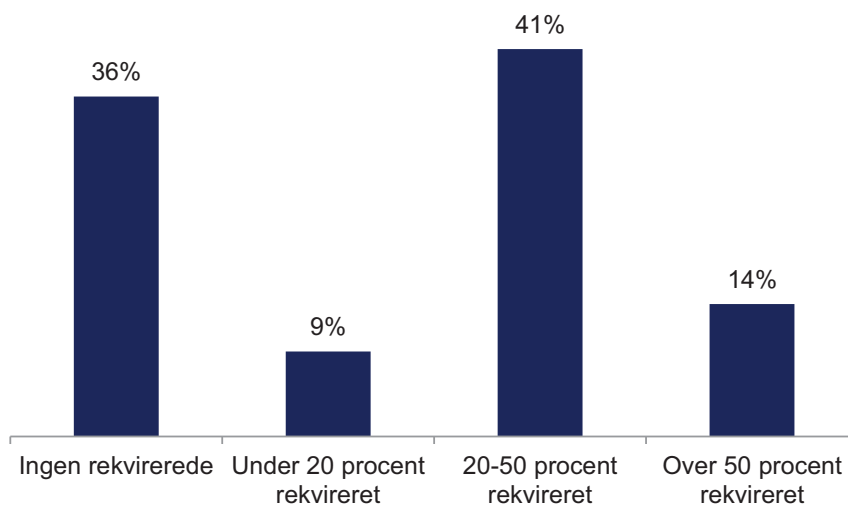
Figur 8. Anvendelse af efter- og videreuddannelsesstilbud opdelt efter type

N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

I figuren nedenfor ses en oversigt over kommunernes tendens til at benytte henholdsvis åbne og rekvirerede efter- og videreuddannelsesstilbud.

Figur 9. Kommunernes anvendelse af rekvirerede efter- og videreuddannelsesstilbud

N=74. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren ovenfor, angiver godt en tredjedel af kommunerne, at de slet ikke har anvendt rekvirerede efter- og videreuddannelser i den givne periode, mens de øvrige kommuner benytter rekvirerede kurser i varierende grad.

Ved de kvalitative interview fremhæver lederne, at fordelene ved de rekvirerede forløb er, at de kan målrettes de specifikke behov og den lokale kontekst. Lederne oplever således, at de med de rekvirerede kurser har bedre mulighed for at præge indhold og form, så de får det bedst mulige udbytte. Derudover peger flere ledere på, at de i forhold til de rekvirerede kurser bedre kan undersøge underviserens erfaringer og ry.

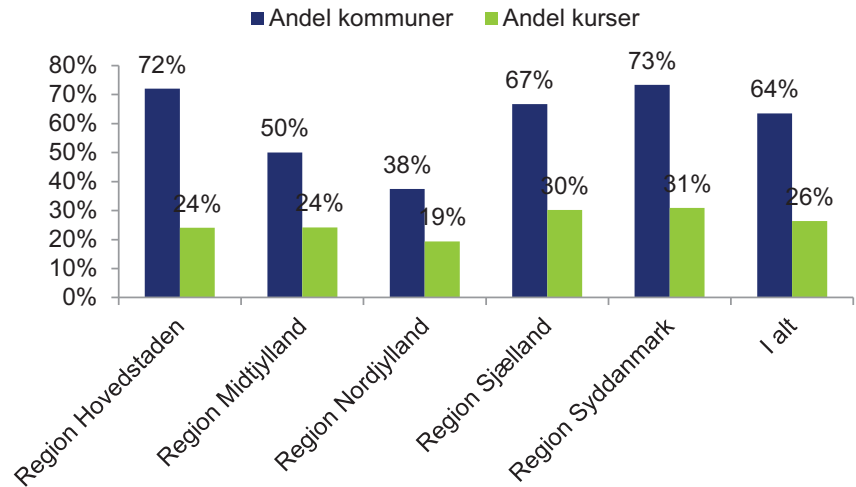
Medarbejderne fremhæver blandt andet som en fordel ved de rekvirerede efter- og videreuddannelser, at de ofte gennemføres for hele eller store dele af personalegruppen (teamet eller afdelingen). Ydermere kan der ved tværgående temaer af relevans for flere medarbejdergrupper inviteres personale på tværs af afdelinger. Som eksempel nævnes et rekvireret kursus vedrørende spædbørnsmålgruppen, hvor der deltog både medarbejdere og ledere fra forvaltningen, vuggestuer, sundhedsplejen, dagplejen mv. Som det beskrives nærmere i kapitel 4, oplever medarbejderne, at deltagerkredsen er af afgørende betydning for, om det lærte omsættes til ny praksis efter endt kursus.

Efter- og videreuddannelser i regi af Børnekataloget

Børnekataloget, der omfatter en række efter- og videreuddannelses tilbud målrettet medarbejdere og ledere på området for udsatte børn og unge, gennemføres i regi af Socialstyrelsen. Socialstyrelsen er således opdragsgiver til Børnekataloget, der administreres af COK – Center for Offentlig Kompetenceudvikling.

I figuren nedenfor fremgår det, hvor stor en andel af kommunerne der benytter efter- og videreuddannelses tilbud fra Børnekataloget (Andel kommuner), og hvor stor en andel af de samlede efter- og videreuddannelser der udgøres af efter- og videreuddannelser fra Børnekataloget (Andel kurser).

Figur 10. Kommunernes anvendelse af efter- og videreuddannelses tilbud fra Børnekataloget

N=74 (Andel kommuner), N=526 (Andel kurser). Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

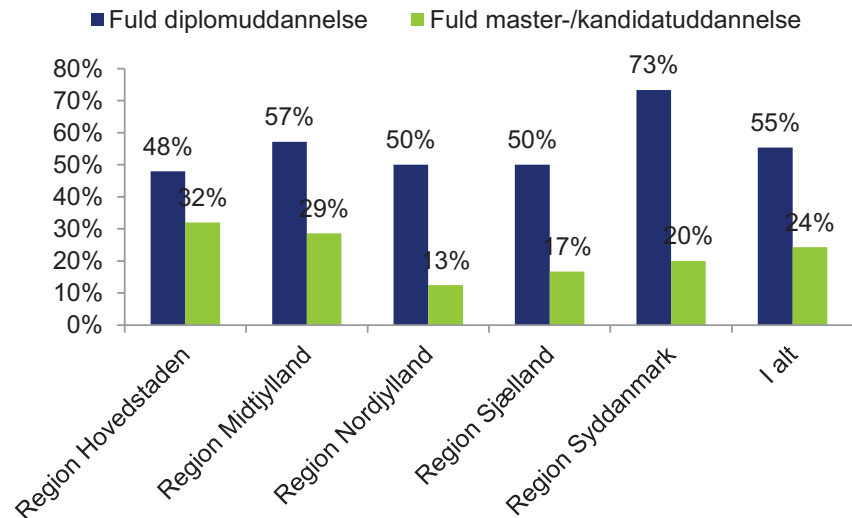
Af figuren ovenfor fremgår det, at 64 procent af kommunerne har angivet, at de benytter kurser fra Børnekataloget. Den største andel af kommuner, der benytter efter- og videreuddannelses tilbud fra Børnekataloget, findes i Region Syddanmark (73 procent) og Region Hovedstaden (72 procent). I Region Nordjylland er andelen af kommuner, der benytter efter- og videreuddannelses tilbud fra Børnekataloget, mindst (38 procent).

Figuren viser endvidere, at 26 procent af de anvendte efter- og videreuddannelser udbydes i regi af Børnekataloget. Denne andel varierer mellem 19 procent af de samlede uddannelser i Region Nordjylland og 31 procent i Region Syddanmark.

På tværs af regioner er der således forskelle i kommunernes anvendelse af kurser fra Børnekataloget. De nordjyske kommuner er mindre tilbøjelige end landets øvrige kommuner til at benytte Børnekatalogets efter- og videreuddannelses tilbud.

Ligesom for kommunernes anvendelse af efter- og videreuddannelses tilbud fra Børnekataloget er der også regionale forskelle i kommunernes anvendelse af henholdsvis diplom- og masteruddannelser. Dette fremgår af nedenstående figur.

Figur 11. Kommunernes anvendelse af henholdsvis fuld diplomuddannelse og fuld master-/kandidatuddannelse³

N=74. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren, er andelen af kommuner, der har anvendt diplomuddannelser, højest i Region Syddanmark (73 procent), mens andelen af kommuner, der har anvendt master-/kandidatuddannelser, er højest i Region Hovedstaden (32 procent) og Region Midtjylland (29 procent).

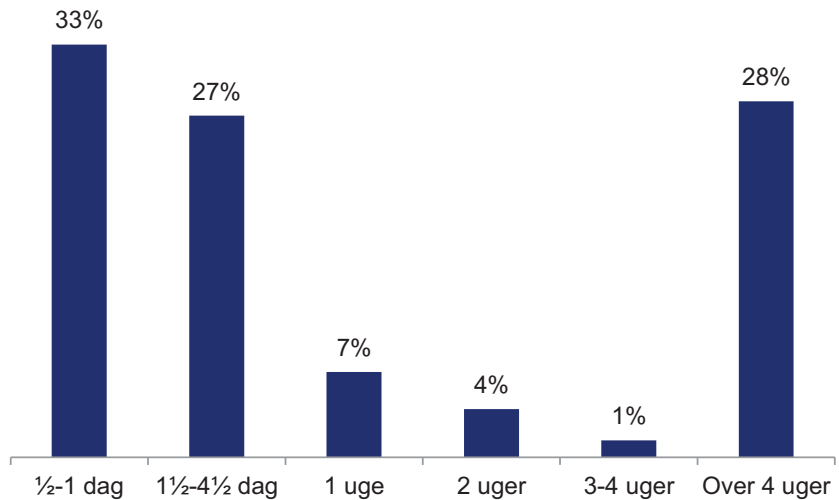
3.4. Efter- og videreuddannelsernes varighed

Varigheden af de efter- og videreuddannelser, som kommunerne benytter, spænder over korte kurser og temadage på en halv til en hel dag og længerevarende forløb som eksempelvis master-, kandidat- eller diplomuddannelser. Varighed er her defineret som efter- og videreuddannelsens effektive undervisningstid.

³ For så vidt angår masteruddannelse, kan kommunerne her have angivet, at de har anvendt masteruddannelse både i de tilfælde, hvor der er tale om masteruddannelse i udsatte børn og unge, og hvor der er tale om øvrige masteruddannelser.

Af figuren nedenfor fremgår varigheden af de efter- og videreuddannelses-tilbud, som kommunerne har angivet, at de benytter. Størstedelen (60 procent) af de 526 efter- og videreuddannelser, som kommunerne har angivet, at de benytter, har en varighed på under en uge. Af de resterende uddannelser har de fleste (28 procent) en varighed på over fire uger.

Figur 12. Efter- og videreuddannelses-tilbuddenes varighed

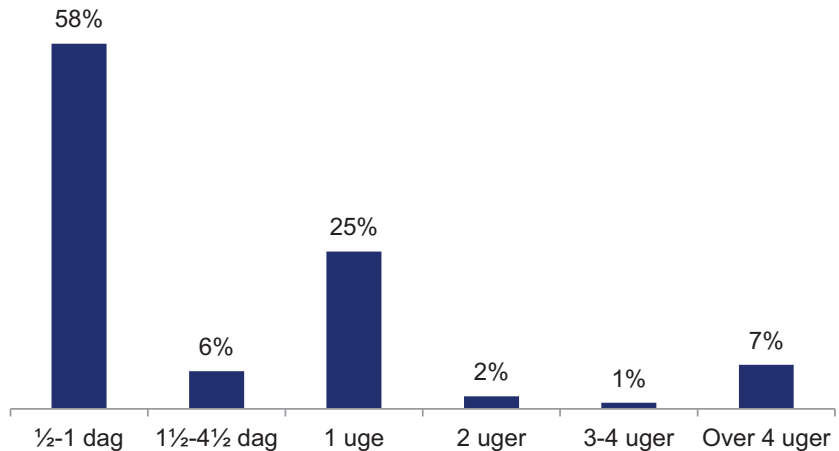
N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår, er størstedelen af efter- og videreuddannelses-tilbuddene på området af under én uges varighed.

De rekvirerede efter- og videreuddannelser varer typisk under én uge, mens kun ganske få af de rekvirerede efter- og videreuddannelser varer længere end fire uger. Disse efter- og videreuddannelser er typisk rekvirerede moduler på diplom- eller masteruddannelser.

I figuren nedenfor ses varigheden af de gennemførte forløb for deltagerne. Det vil sige fordelingen af de 9.379 personer, som kommunerne har angivet har deltaget i efter- og videreuddannelse i perioden fra 12. januar 2012 til 31. marts 2013.

Figur 13. Andel af de gennemførte efter- og videreuddannelser opdelt efter varighed

N=9.379. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren, er langt størstedelen (58 procent) af de faktisk gennemførte efter- og videreuddannelsesforløb af ½-1 dags varighed, og cirka otte ud af ti gennemførte efter- og videreuddannelser har en varighed på under en uge.

Ses dette i forhold til varigheden af de udbudte efter- og videreuddannelser, er det tydeligt, at kommunerne oftere benytter de kortere efter- og videreuddannelser fremfor de længere. Efter- og videreuddannelser af ½-1 dags varighed udgjorde således 31 procent af udbuddet, men udgør 58 procent af de gennemførte efter- og videreuddannelsesaktiviteter.

De kvalitative interview med ledere og medarbejdere i kommunerne peger på, at de længerevarende efter- og videreuddannelsesforløb kan give udfordringer i forhold til opgavevaretagelsen på arbejdspladsen og derfor udgøre en barriere for deltagelse.

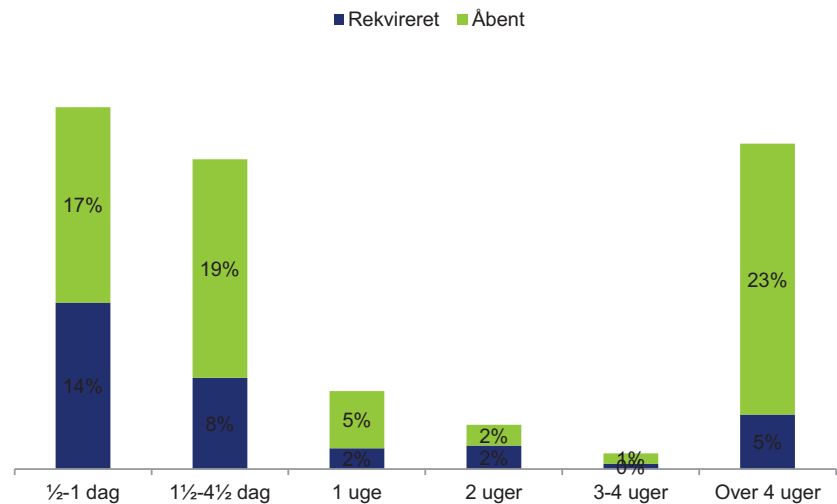
Nogle medarbejdere fremhæver endvidere, at varigheden ikke altid er afgørende for udbyttet, men at det er vigtigt, at efter- og videreuddannelsen udgør et forløb, hvor de har mulighed for undervejs at afprøve den nye viden i egen praksis.

Enkelte medarbejdere opfatter varigheden som vigtig i forhold til at komme i dybden og reelt tage det lærte til sig.

Varighed på tværs af uddannelsestyper

Kortlægningen viser, at der er betydelig variation i længden af efter- og videreuddannelserne på området for udsatte børn og unge. Fra halv- og heldagsseminarer til master- og diplomuddannelser, der varer flere år. Størstedelen (58 procent) af efter- og videreuddannelserne er kortere forløb under fem dages varighed, mens 28 procent varer over fire uger, jf. figuren nedenfor.

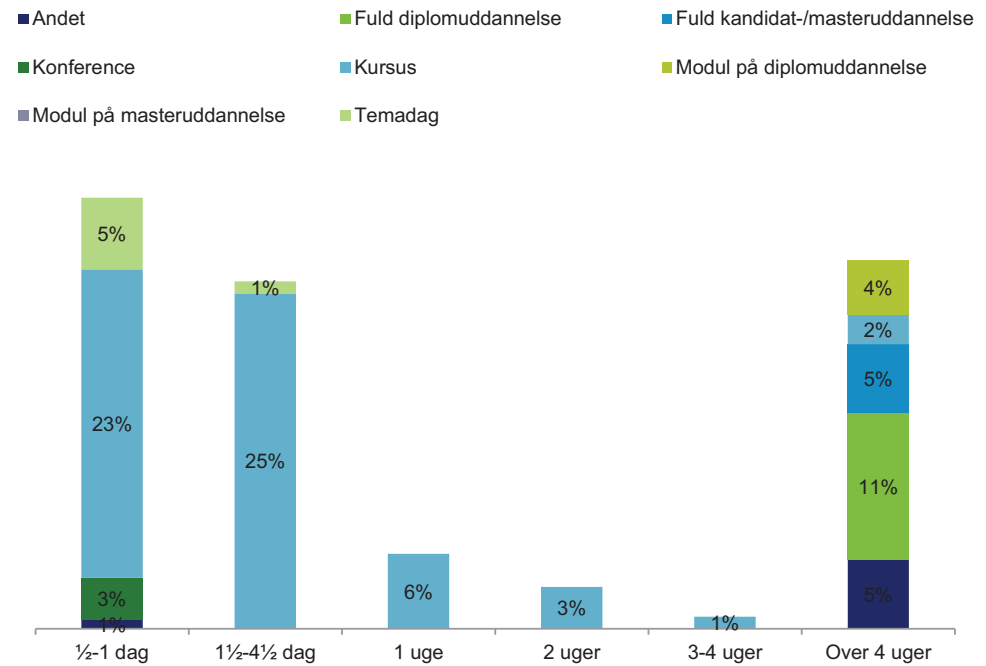
Figur 14. Efter- og videreuddannelsesstilbud opdelt efter varighed

N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Figuren nedenfor viser en oversigt over uddannelsernes varighed på tværs af uddannelsestyper. Som det fremgår af figuren, er kurserne – ikke overraskende – typisk af kortere varighed end diplom- og masteruddannelserne. Der er således kun ganske få kurser, der varer over fire uger, mens master- og diplomuddannelserne alle varer over fire uger.

Figur 15. Efter- og videreuddannelsesstilbuddenes varighed opdelt efter uddannelsestype

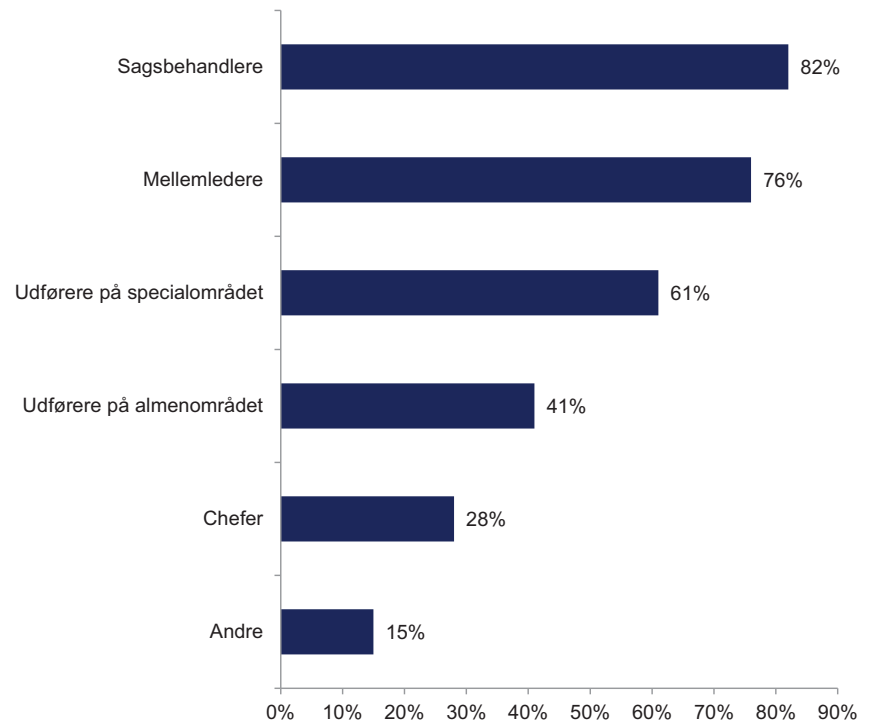
N=440. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Hvad angår de længerevarende efter- og videreuddannelsesforløb, der strækker sig over fire uger eller mere, omfatter disse fortrinsvis fulde diplomuddannelser som for eksempel Den Sociale Diplomuddannelse. Masteruddannelse udgør den næststørste gruppe af efter- og videreuddannelser, der varer over fire uger. Kategorien Andet for de længerevarende forløb dækker blandt andet efter- og videreuddannelse i Marte Meo-metoden eller psykoterapi.

3.5. Efter- og videreuddannelsernes målgrupper

I figuren nedenfor fremgår målgrupperne for de 526 efter- og videreuddannelsesstilbud. Det skal understreges, at der godt kan være flere målgrupper for en efter- og videreuddannelse.

Figur 16. Målgrupper for efter- og videreuddannelserne

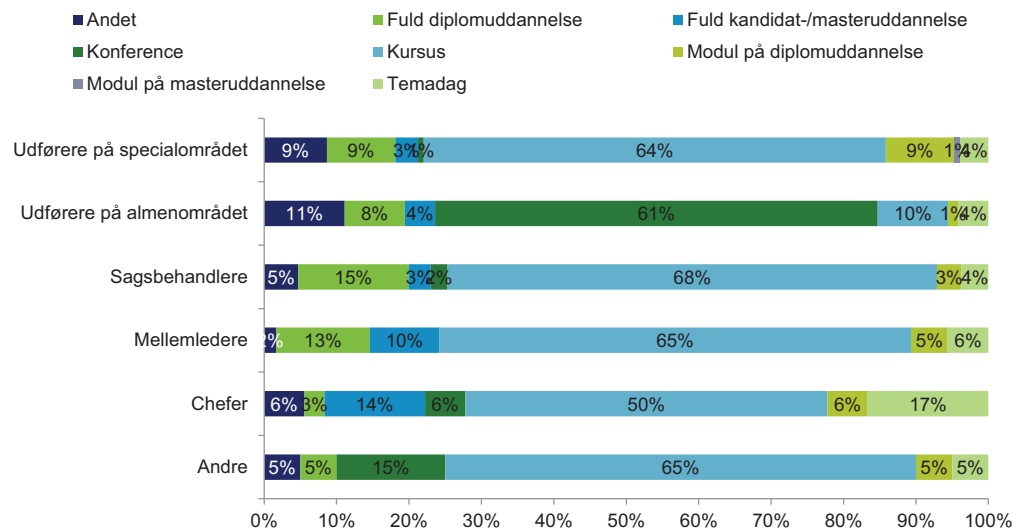

N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren ovenfor, har 82 procent af efter- og videreuddannelserne sagsbehandlere som målgruppe, mens 76 procent har mellemledere som målgruppe. Herudover er 61 procent af efter- og videreuddannelserne målrettet udførere på specialområdet, mens 41 procent har udførere på almenområdet som målgruppe. Endelig har godt hver fjerde efter- og videreuddannelsestilbud chefer som målgruppe.

Figuren nedenfor viser, hvilke uddannelsestyper de forskellige medarbejdergrupper i kommunerne modtager.

Figur 17. Målgrupper for efter- og videreuddannelse opdelt efter uddannelsesstype

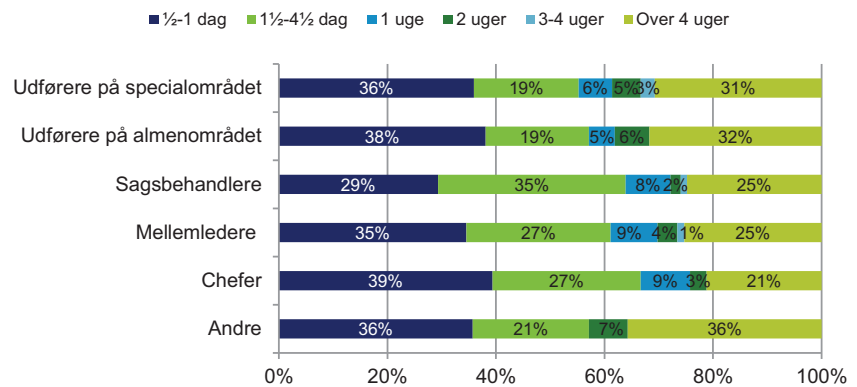
N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det ses af figuren ovenfor, udgør kurser hovedparten (50-68 procent) af efter- og videreuddannelsesstilbuddene for alle målgrupper. Dog adskiller udførere på almenområdet sig herfra ved at have konferencer (61 procent) som det hyppigste efter- og videreuddannelsesstilbud.

Herudover består chefernes efter- og videreuddannelse i højere grad af temadage (17 procent), end det er tilfældet for de andre målgrupper.

Ses dernæst på efter- og videreuddannelsernes varighed opdelt efter målgruppe, viser det sig, at andelen af efter- og videreuddannelse på over fire uger er højst for udførerne (både special- og almenområdet), jf. nedenstående figur 18.

Figur 18. Efter- og videreuddannelsernes varighed opdelt efter målgruppe

N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Kortlægningen af uddannelsesudbuddet viser en tendens til, at de længerevarende kurser og diplomuddannelserne på området for udsatte børn og unge er rettet mod fagpersoner på specialområdet. Kun få uddannelser er målrettet ledelsesniveauet. Dette skal dog ses i lyset af, at der her udelukkende er medtaget uddannelsesaktiviteter med fokus på udsatte børn og unge, og at mere målrettede lederuddannelser således ikke er omfattet.

Ved de kvalitative interview blev det også fremhævet, at ledernes behov for efter- og videreuddannelse ikke altid dækkes af de ofte meget faglige efter- og videreuddannelser. Således peger flere ledere på, at rollen som facilitator og ansvarlig for implementering for eksempel efter et medarbejderkursus kræver kompetencer, der ikke altid er til stede hos ledelsen.

Ved de kvalitative interview blev det endvidere fremhævet, at forventningerne til inklusion af børn med særlige behov i almindelige skoleklasser og dagtilbud i nogle kommuner skaber en større efterspørgsel efter diplomuddannelse i specialpædagogik.

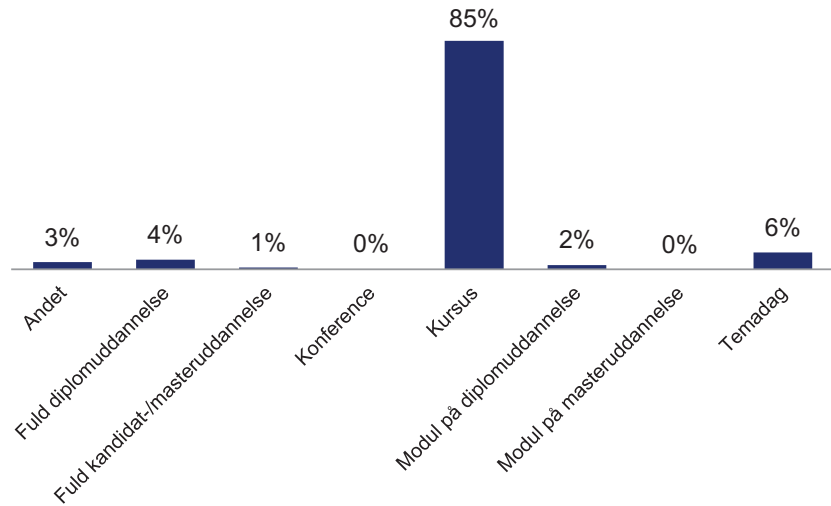
Når det gælder master- og kandidatuddannelser, anvendes disse primært af mellemledere og chefer (henholdsvis 10 og 14 procent).

3.6. Deltagere i efter- og videreuddannelserne

I forbindelse med kortlægningen er der set nærmere på, hvilke medarbejdere kommunerne sender på efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

I spørgeskemaundersøgelsen har kommunerne angivet, at i alt 9.379 personer har gennemført efter- og videreuddannelsesforløb i perioden 1. januar 2012 til 31. marts 2013.

Figur 19. Andel konkrete deltagere opdelt efter efter- og videreuddannelsestype

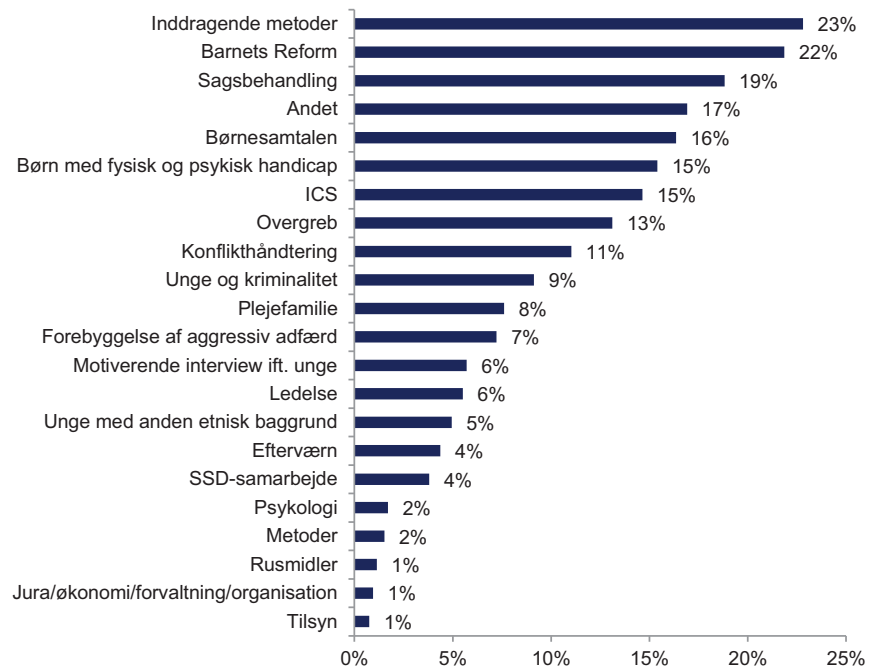
N=9.379. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår, har langt de fleste deltagere (85 procent) gennemført kurser, mens 6 procent af deltagerne har gennemført temadage. Kun få deltagere har gennemført hele eller dele af master- eller diplomuddannelser.

3.7. Efter- og videreuddannelsernes indhold

I forhold til uddannelsernes faglige fokus angiver kommunerne 22 forskellige faglige temaer på tværs af efter- og videreuddannelserne, jf. nedenstående figur 20.

Figur 20. Oversigt over temaer i efter- og videreuddannelserne⁴

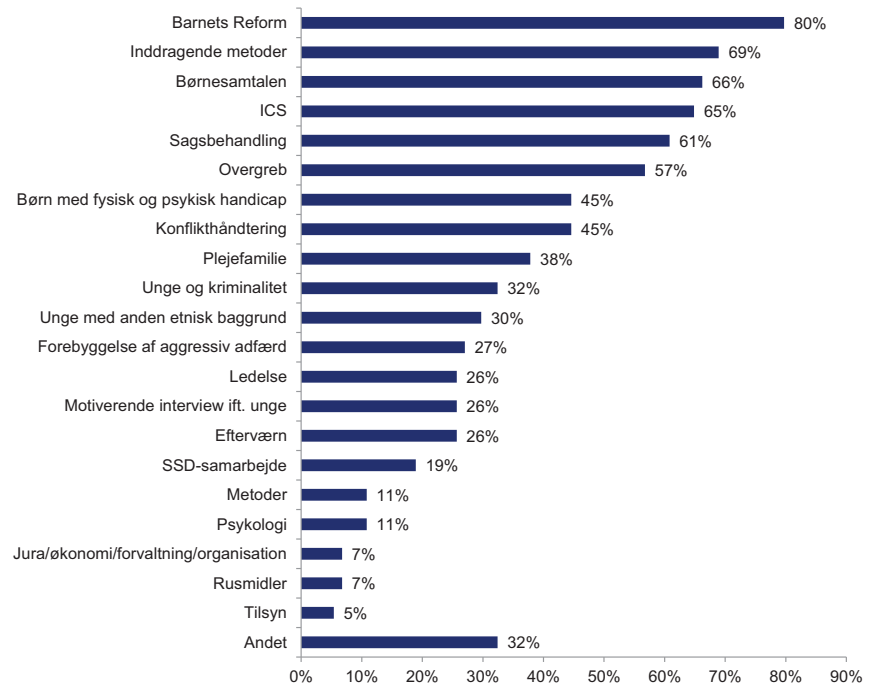
N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Figuren viser kommunernes angivelse af temaer i efter- og videreuddannelserne. Som det fremgår, indgår temaerne Inddragende metoder og Barnets Reform i knap hver fjerde efter- og videreuddannelsesstilbud. Temaerne Tilsyn, Jura/økonomi/forvaltning/organisation og Rusmidler indgår i færrest uddannelsesstilbud.

⁴ Da efter- og videreuddannelsernes temaer i varierende grad overlapper hinanden, og da nogle efter- og videreuddannelsesforløb adresserer en bred og sammensat vifte af temaer, vil procentangivelser ikke summere til 100.

Nedenstående figur 21 viser temaerne for de efter- og videreuddannelsestilbud, som kommunerne har benyttet i perioden.

Figur 21. Oversigt over temaer i de efter- og videreuddannelser som kommunerne har benyttet

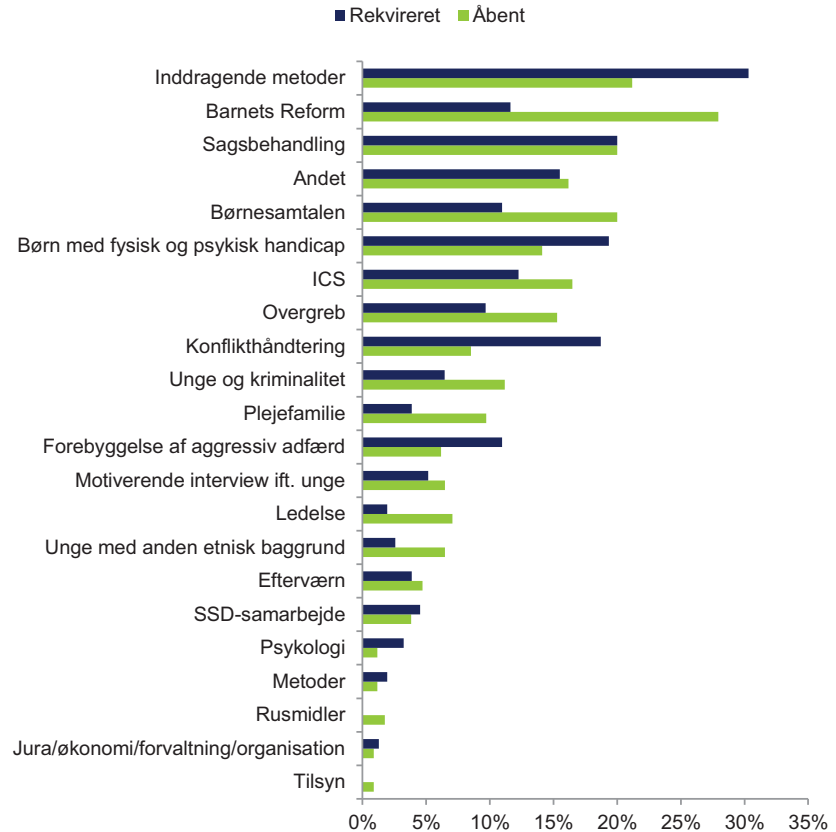
N = 526 Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Barnets Reform er det hyppigst forekommende tema for de efter- og videreuddannelser, som kommunerne benytter. Således har 80 procent af de efter- og videreuddannelser, som kommunerne har benyttet, haft Barnets Reform som tema.

Derudover er Inddragende metoder (69 procent), Børnesamtalen (66 procent), ICS (65 procent), Sagsbehandling (61 procent) og Overgreb (57 procent) de hyppigst forekommende temaer i de benyttede efter- og videreuddannelser. Til gengæld er det kun omkring en fjerdedel af de benyttede efter- og videreuddannelsestilbud, der har haft Forebyggelse af aggressiv adfærd (27 procent), Motiverende interview ift. unge (26 procent) og Efterværn (26 procent) som temaer.

Figur 22 viser, hvilke temaer der inddrages i henholdsvis åbne og rekvirerede forløb. Overordnet ses det, at det i høj grad er de samme temaer, der indgår på tværs af de åbne og de rekvirerede uddannelser.

Figur 22. Oversigt over temaer på åbne og rekvirerede efter- og videreuddannelser

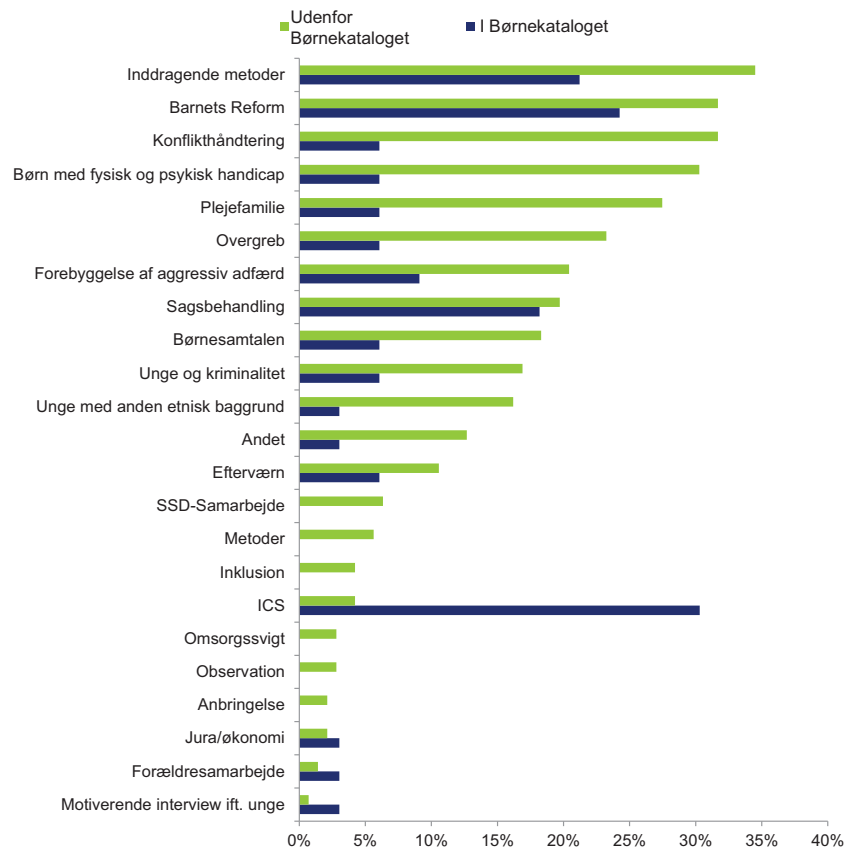
N=526. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Der er dog enkelte forskelle mellem temaerne for de åbne og de rekvirerede efter- og videreuddannelser. Det gælder således, at temaerne Overgreb, Konflikthåndtering, Forebyggelse af aggressiv adfærd og Motiverende interview ift. unge udgør en større andel af de rekvirerede efter- og videreuddannelser. Omvendt udgør temaerne Inddragende metoder, SSD-samarbejde og Børnesamtalen en større andel af de åbne efter- og videreuddannelser.

Temaer i Børnekataloget

Nedenfor ses temaerne i Børnekataloget sammenlignet med temaerne i de efter- og videreuddannelser, der ikke indgår i Børnekataloget.

Figur 23. Oversigt over temaer i uddannelserne henholdsvis i og udenfor Børnekataloget

N=200. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt udbydere, 2013.

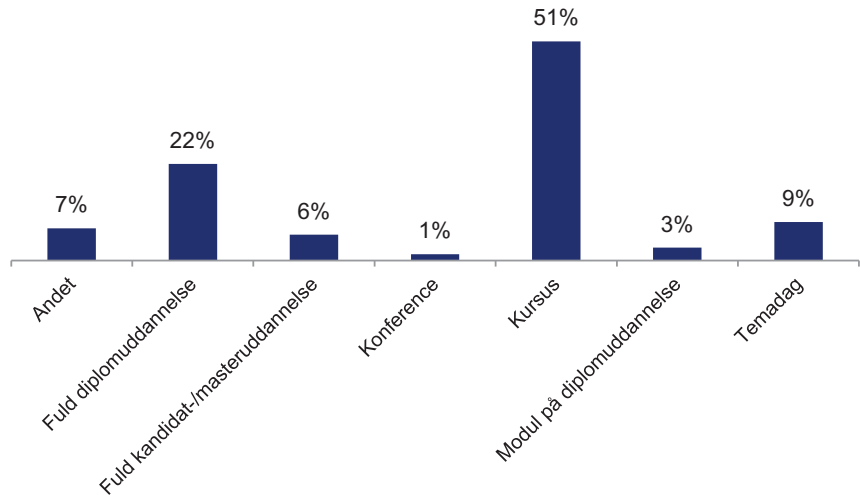
Overordnet fremgår det af figuren, at der indenfor de fleste af de temaer (16 ud af 22), der indgår i Børnekataloget, også udbydes kurser, der ikke indgår i kataloget. Dog er ICS kun i mindre grad dækket af uddannelsesstilbud udenfor Børnekataloget.

Overgreb som tema

I det følgende gives en karakteristik af de specifikke efter- og videreuddannelser, der har overgreb som tema.

Som det fremgår af nedenstående figur, udgør kurser lidt over halvdelen af de gennemførte efter- og videreuddannelsesaktiviteter, der har haft overgreb som tema.

Figur 24. Efter- og videreuddannelser med overgreb som tema opdelt efter type

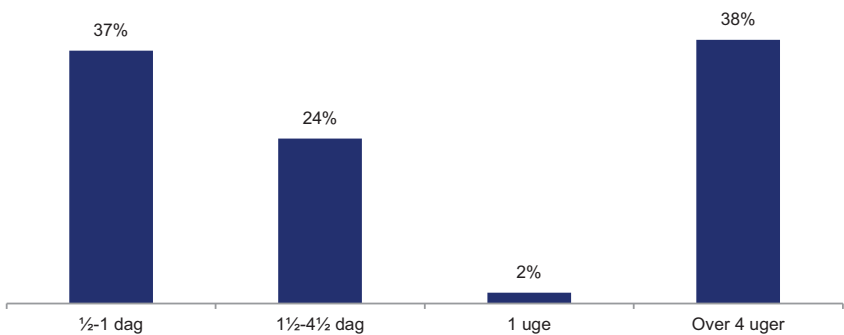

N=69. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Det fremgår endvidere, at en fjerdedel af efter- og videreuddannelsesaktiviteterne, der har haft overgreb som tema, er diplomuddannelser, mens hver tiende aktivitet er en temadag.

I forlængelse heraf fremgår det af nedenstående, at 37 procent af aktiviteterne varer ½-1 dag, og at cirka en lige så stor andel (38 procent) varer over fire uger. Der er således både i relation til type og varighed stor spredning indenfor efter- og videreuddannelser med temaet Overgreb.

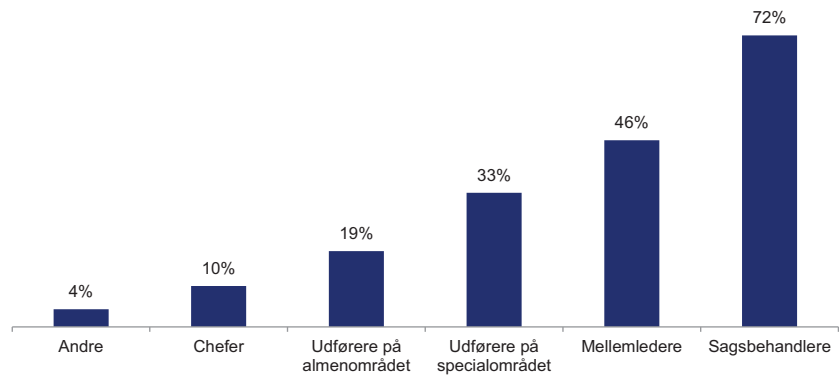
Figur 25. Efter- og videreuddannelser med overgreb som tema opdelt efter varighed

N=69. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Nedenstående figur 26 præsenterer målgrupperne for efter- og videreuddannelsesaktiviteter med overgreb som tema.

Figur 26. Efter- og videreuddannelser med overgreb som tema opdelt efter målgruppe

N=69. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

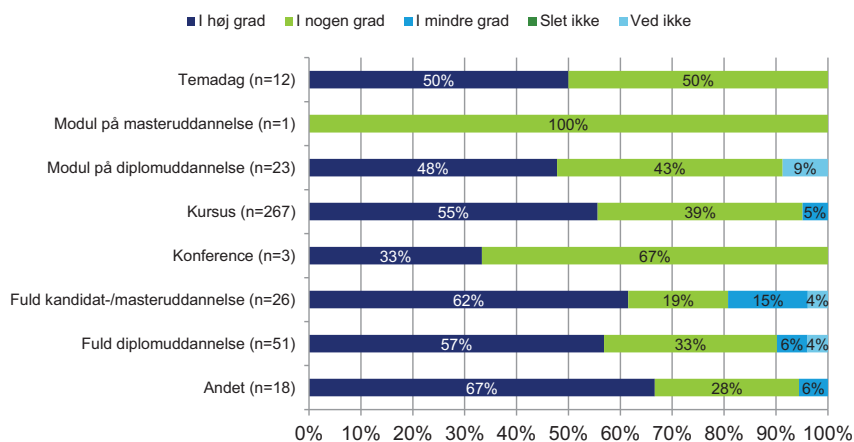
Som det fremgår, er sagsbehandlere indgået i målgruppen for størstedelen af efter- og videreuddannelsesstilbuddene vedrørende overgreb. For cirka halvdel af efter- og videreuddannelserne er mellemledere indgået i målgruppen. Det er bemærkelsesværdigt, at udførere på almenområdet udelukkende har været en del af målgruppen i 19 procent af efter- og videreuddannelsesstilbuddene. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt efter- og videreuddannelserne indenfor temaet Overgreb understøtter den tidlige indsats og opsporing i tilstrækkeligt omfang. Data indikerer, at der kan være øget behov for særlige efter- og videreuddannelsesaktiviteter for udførere på almenområdet.

3.8. Efter- og videreuddannelsernes dækning af kommunernes behov

For hvert uddannelsesstilbud, kommunerne benytter, er de blevet spurgt, hvordan de vurderer match mellem deres behov og kursets indhold.

I figuren nedenfor fremgår det, hvordan kommunerne vurderer overensstemmelsen mellem behov og indhold opdelt efter de forskellige uddannelsesstyper.

Figur 27. Kommunernes vurdering af match mellem behov og indhold i de benyttede efter- og videreuddannelses tilbud

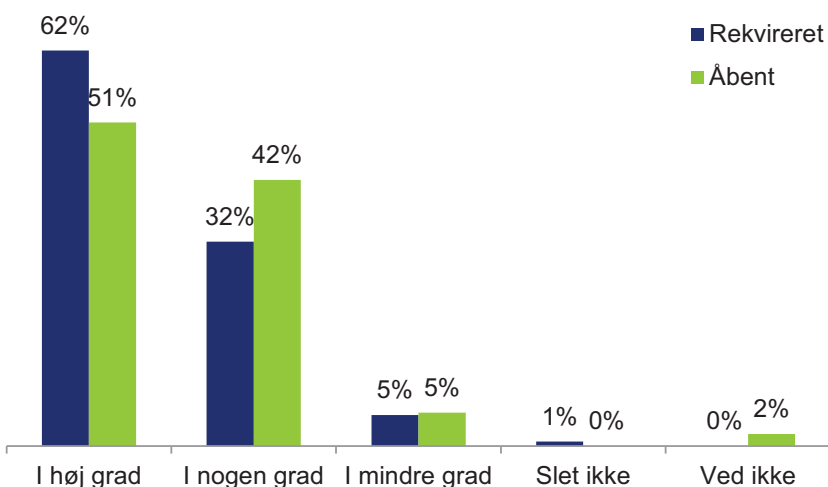

N=408. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår ovenfor, vurderes der på fulde masteruddannelser og diplomuddannelser at være den højeste grad af match mellem behov og indhold. Henholdsvis 62 og 57 procent vurderer, at der i høj grad er overensstemmelse mellem kursernes indhold og kommunens behov. For kurser og temadage gælder det for henholdsvis 45 og 50 procent af tilfældene, at der i nogen eller mindre grad vurderes at være overensstemmelse mellem indhold og behov.

I figuren nedenfor fremgår kommunernes oplevelser for henholdsvis åbne og rekvirerede uddannelser. Kommunerne vurderer generelt i lidt højere grad, at der er overensstemmelse mellem behov og indhold for de rekvirerede forløb. I 62 procent af tilfældene vurderes det således, at der i høj grad er overensstemmelse for de rekvirerede uddannelser mod 51 procent for de åbne.

Figur 28. Oplevelse af match mellem behov og indhold i uddannelsen

N=408. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

3.9. Pris for efter- og videreuddannelser

Priserne på de forskellige efter- og videreuddannelses tilbud varierer ikke overraskende afhængigt af tilbuddets varighed og karakter. Kurser i regi af Børnekataloget er som udgangspunkt gratis for deltagerne. Der betales således udelukkende et gebyr på 250 kr. per dag til dækning af omkostninger.

I tabellen nedenfor fremgår de gennemsnitlige priser for uddannelser, der *ikke* findes i Børnekataloget opdelt efter varighed, og om der er tale om åbne eller rekvirerede uddannelser.

Tabel 2. Oversigt over uddannelsestypers gennemsnitlige pris på kurser, der ikke er i Børnekataloget

	Åbne		Rekvirerede	
	Gennemsnitlig pris per deltager i kr.	Antal kurser	Gennemsnitlig pris per deltager i kr.	Antal kurser
½-1 dag	1.192	65	1.993	48
1½-4½ dag	1.500	75	2.156	32
1 uge	6.815	21	5.500	6
2 uger	12.360	5	8.070	8
3-4 uger	15.000	4	27.500 ⁵	2
Over 4 uger	28.314	96	15.788	19

Note: Antal kurser refererer her til det samlede antal forløb af typen. N=381.
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

⁵ Den forholdsmeæssigt høje pris på kurser af 3-4 ugers varighed skyldes, at der blandt de angivne kurser er et enkelt udviklet forløb, der trækker gennemsnittet op.

Det fremgår af tabellen, at der er et noget uensartet billede i forhold til prisforskelle mellem åbne og rekvirerede kurser. Det fremgår, at kurser, der varer 1½ -4½ dag, er billigere som åbne kurser, mens øvrige kurser er billigere som rekvirerede.

Lidt overraskende er det, at åbne kurser på 3-4 uger gennemsnitligt er dyrere end de kurser, der varer længere end 4 uger. Årsagen er, at kurserne over 4 uger næsten udelukkende er diplomuddannelser, hvortil der gives tilskud ligesom til kurserne i regi af Børnekataloget, jf. tabel 3 nedenfor. De enkelte moduler koster typisk 8.000-10.000 kr., mens nogle moduler koster helt ned til 2.000 kr.

Tabel 3. Gennemsnitlige priser for uddannelsestyper og varighed

Master-/kandidatuddannelse	Gennemsnitspris	Antal
Over 4 uger	66.333	21
Fuld diplomuddannelse		
½-1 dag	250	1
1 uge	50.000	1
3-4 uger	15.000	1
Over 4 uger	23.258	44
Modul på diplomuddannelse		
1 uge	3.500	2
Over 4 uger	10.362	16
Kursus		
½-1 dag	1.701	79
1½-4½ dag	1.565	22
1 uge	2.600	100
2 uger	10.215	13
3-4 uger	23.250	4
Over 4 uger	11.988	10
Konference		
½-1 dag	950	14
1½-4½ dag	4.000	1
Temadag		
½-1 dag	889	22
1½-4½ dag	1.000	4
Andet		
½-1 dag	250	3
1 uge	14.000	2
3-4 uger	7.000	1
Over 4 uger	26.970	23

Note: Antal kurser refererer her til det samlede antal forløb af typen. N=385.

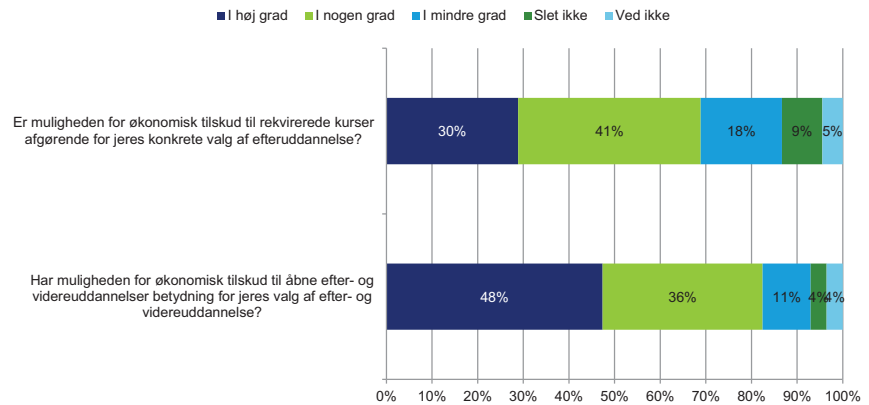
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse med kommuner, 2013.

Tilskud og valg af uddannelser

Der gives i dag tilskud til en række forskellige efter- og videreuddannelser på området for udsatte børn og unge, herunder Børnekataloget.

I figuren nedenfor ses kommunernes svar på, hvilken betydning tilskud har for valget af henholdsvis åbne og rekvirerede uddannelses tilbud. Muligheden for at få økonomisk tilskud synes især at have betydning for valget af åbne uddannelser. Her angiver 84 procent af kommunerne, at det i høj eller nogen grad har betydning for valget af åbne efter- og videreuddannelser mod 71 procent for de rekvirerede uddannelser.

Figur 29. Kommunernes vurdering af betydningen af tilskud i forhold til kursusaktivitet

N=44. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

At kommunerne har blik for økonomien og muligheden for tilskud bliver meget tydeligt ved de kvalitative interview, der er gennemført i kommunerne. Kommunerne peger således på, at prisen kan være en afgørende faktor, når et kursus skal vælges til eller fra. Især for de åbne kurser er kommunerne meget opmærksomme på, om de for eksempel via Børnekataloget kan gennemføre et billigere kursus, end hvis de gennemfører det på anden vis.

3.10. Opsamling

Kommunerne benytter en lang række forskellige udbydere til at dække deres behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Professionshøjskolerne og andre offentlige udbydere benyttes af flest kommuner (henholdsvis 58 og 54 procent).

Private udbydere har leveret godt en fjerdedel af uddannelserne. De private omfatter en række private konsulentfirmaer, herunder både større konsulenthuse og enkeltmandsvirksomheder. Når kommunerne benytter private udbydere, er det oftest, fordi de har hørt godt om en specifik underviser eller et specifikt kursus.

De kvalitative interview viser generelt, at typen af udbyder ikke er så vigtig for kommunerne, men at det er afgørende, at den konkrete underviser/de konkrete undervisere omtales positivt og har et godt ry.

I relation til de kurser, der udbydes i regi af Børnekataloget, har 64 procent af kommunerne angivet, at de benytter kurser fra Børnekataloget. Den største andel af kommuner, der benytter kurser fra Børnekataloget, findes i Region Syddanmark (73 procent) og region Hovedstaden (72 procent). I Region Nordjylland er andelen af kommuner, der benytter efter- og videreuddannelsesstilbud fra Børnekataloget, mindst (38 procent).

Kortlægningen viser, at varigheden af de efter- og videreuddannelser, som kommunerne benytter, spænder over korte kurser og temadage på en halv til en hel dag og længerevarende forløb. Langt de fleste deltagere (85 procent) har gennemført kurser, mens 6 procent af deltagerne har gennemført temadage. Kun få deltagere har gennemført hele eller dele af master- eller diplomuddannelser.

Nogle medarbejdere fremhæver, at varigheden ikke altid er afgørende for udbyttet, men at det er vigtigt, at efter- og videreuddannelsen udgør et forløb, hvor de har mulighed for undervejs at afprøve den nye viden i egen praksis.

For så vidt angår efter- og videreuddannelsernes målgrupper, viser kortlægningen, at 82 procent af efter- og videreuddannelserne har sagsbehandlere som målgruppe, mens 76 procent har mellemledere som målgruppe. Herudover er 61 procent af efter- og videreuddannelserne målrettet udførere på specialområdet, mens 41 procent har udførere på almenområdet som målgruppe. Endelig har godt hver fjerde efter- og videreuddannelsesstilbud chefer som målgruppe.

I forhold til uddannelsernes faglige fokus angiver kommunerne 22 forskellige faglige temaer på tværs af efter- og videreuddannelserne. Barnets Reform er det hyppigst forekommende tema i efter- og videreuddannelserne. Således har 80 procent af efter- og videreuddannelserne haft Barnets Reform som tema. Derudover er Inddragende metoder (69 procent), Børnesamtalen (66 procent), ICS (65 procent), Sagsbehandling (61 procent) og Overgreb (57 procent) de hyppigst forekommende temaer i efter- og videreuddannelserne.

I relation til dækningen af kommunernes behov viser kortlægningen, at der på fulde masteruddannelser (62 procent) og diplomuddannelser (57 procent) opleves en høj grad af match mellem behov og indhold. For så vidt angår kurser, vurderer kommunerne generelt, at der på de rekvirerede forløb (62 procent) er en lidt højere grad af overensstemmelse mellem behov og indhold i forhold til de åbne forløb (51 procent).

Priserne på de forskellige efter- og videreuddannelser varierer ikke overraskende afhængigt af tilbuddets varighed og karakter. Kurser i regi af Børnekataloget er som udgangspunkt gratis for deltagerne. Der betales således udelukkende et gebyr på 250 kr. per dag til dækning af omkostninger. 84 procent af kommunerne angiver, at muligheden for tilskud i høj eller nogen grad har betydning for valget af åbne efter- og videreuddannelser mod 71 procent for de rekvirerede uddannelser. At kommunerne har blik for økonomien og muligheden for tilskud bliver endvidere også meget tydeligt ved de kvalitative interview, der er gennemført i kommunerne. Kommunerne peger således på, at prisen

kan være en afgørende faktor, når efter- og videreuddannelse skal vælges til eller fra. Især for de åbne kurser er kommunerne meget opmærksomme på, om de for eksempel via Børnekataloget kan gennemføre et billigere kursus, end hvis de gennemfører det på anden vis.

4. Omsætning af viden

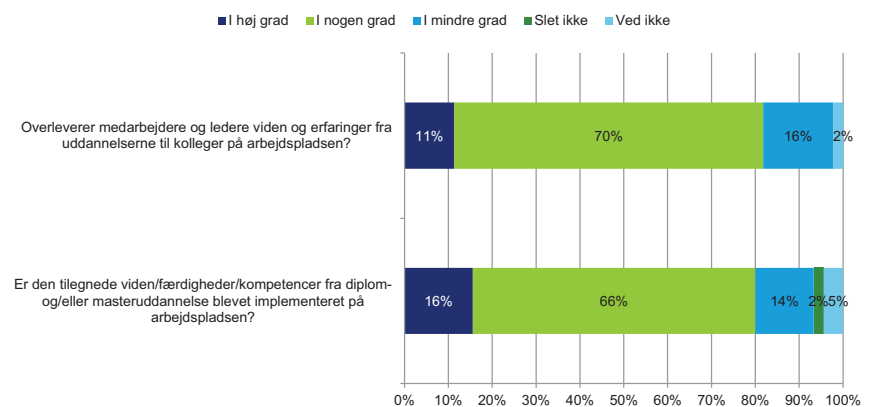
Det er vigtigt, at kommunerne har fokus på, at medarbejderne får den rigtige efter- og videreuddannelse, men også at den tilegnede viden anvendes i det daglige arbejde. I dette kapitel afdækkes kommunernes oplevelse heraf og barrierer i forbindelse med omsætning af viden til praksis.

4.1. Omsætning af viden til praksis på master- og diplomuddannelser

I dette afsnit er der specifikt fokus på omsætning af viden til praksis på master- og diplomuddannelserne, herunder hvad kommunerne gør for at sikre, at den erhvervede viden fra disse efter- og videreuddannelsesforløb omsættes til praksis.

Hovedparten af de kommuner, der har benyttet master- og diplomuddannelser, oplever, at der i nogen grad (70 procent) udveksles viden mellem dem, der har gennemført efter- og videreuddannelserne og de øvrige kolleger på arbejdspladsen, mens en mindre andel (11 procent) oplever, at dette sker i høj grad, jf. figuren nedenfor.

Figur 30. Kommunernes oplevelse af overførsel af viden fra master- og diplomuddannelser til arbejdspladsen

N=44. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

I forlængelse heraf oplever 66 procent af kommunerne, at den viden, der tilegnes i forbindelse med efter- og videreuddannelse, i nogen grad implementeres

på arbejdspladsen, mens 16 procent mener, at den tilegnede viden i høj grad er blevet implementeret på arbejdspladsen.

I forhold til kommunernes egne vurderinger af, i hvilket omfang der deles og implementeres viden på arbejdspladsen, er vurderingerne i spørgeskemaet ofte mere positive, end det bliver udtrykt ved de drøftelser, der er gennemført som led i de kvalitative interview og fokusgrupper. Dette kan blandt andet hænge sammen med, at det ved spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne selv, der har vurderet deres implementeringskraft. Ved interviewene er der stillet uddybende spørgsmål, og kommunerne har via dialogen reflekteret over udfordringer og set nye potentialer for øget implementering.

Ved de kvalitative interview med kommunerne opleves det generelt, at der videndeles i et vist omfang, men også at der kan gøres mere for at udbrede den tilegnede viden til kolleger, end det er tilfældet i dag.

Når der videndeles, foregår det som oftest ved, at de medarbejdere, der deltager i diplom- eller masteruddannelsen, fortæller om deres erfaringer og ny viden på teammøder eller personalemøder. Medarbejdere og ledere beskriver, at formålet er dels at dele viden på møderne, dels at sikre, at alle kolleger ved, hvem de kan bruge som ressourcepersoner, hvis de får brug for viden. De skal således vide, hvem af deres kolleger der har særlig viden indenfor specifikke metoder, målgrupper mv. Det er dog forskelligt fra kommune til kommune, hvor meget og hvor bevidst enkeltmedarbejdere udpeges og bruges som faglige ressourcepersoner.

Flere kommuner fremhæver i spørgeskemaet, at de lokalt ønsker at blive bedre til at understøtte vidensspredning fra medarbejdere, der har deltaget i diplomuddannelser.

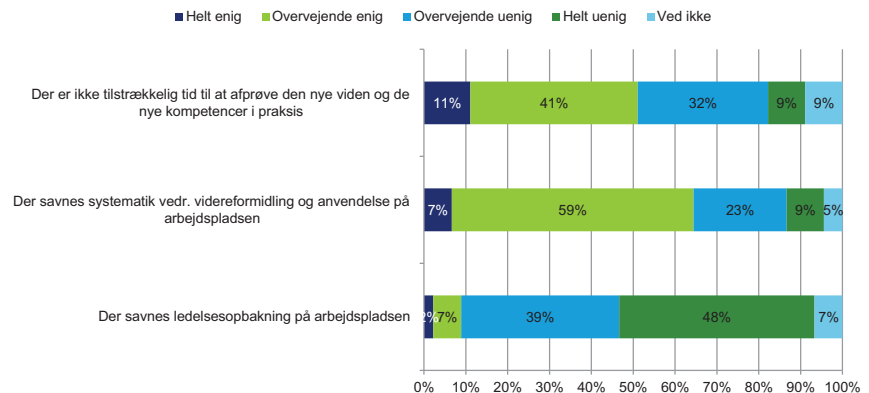
Ved de kvalitative interview er det dog tydeligt, at dem, der gennemfører en diplom- eller masteruddannelse, oplever, at den viden og de metoder, de har tilegnet sig, fortsat primært er iboende viden hos dem selv. Flere oplever det vanskeligt at dele det, de lærer, i det omfang de ønsker, og i det omfang det kunne være relevant. En medarbejder beskriver således, at det, hun har lært, primært kommer til gavn i de sager, hun selv har ansvaret for. For at sikre forankring fremhæver en kommune i spørgeskemaet, at de fremadrettet udelukkende vil benytte master- og diplomuddannelser, hvis der er mulighed for at lade minimum to medarbejdere deltage i samme uddannelse.

En enkelt af de interviewede medarbejdere har i samarbejde med den nærmeste leder arbejdet med at opstille mål, i forbindelse med at medarbejderen gennemfører en fuld diplomuddannelse. Konkret foregår det således, at leder og medarbejder afholder et møde, hvor temaerne for næste modul drøftes, og de bliver enige om, hvordan indholdet på modulet kan bruges af medarbejderen og arbejdspladsen, og hvilke forventninger arbejdspladsen har til udbyttet. Efter hvert modul drøftes indholdet igen, og der indgås en mundtlig aftale om, hvordan stoffet skal formidles til de øvrige, og hvilke konkrete forandringer der med afsæt i det lærte eventuelt skal gennemføres på arbejdspladsen.

Andre medarbejdere fortæller, at der slet ikke foregår formidling af det lærte, når en medarbejder har deltaget i en diplomuddannelse. Det lærte forbliver således tavs, iboende viden hos den enkelte.

Af figur 31 fremgår det, hvordan kommunerne oplever forskellige barrierer i relation til at omsætte viden fra master- og diplomuddannelserne til praksis.

Figur 31. Barrierer for omsætning af viden fra master- og diplomuddannelser til praksis

N=44. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren, er 52 procent af de adspurgte kommuner helt eller overvejende enige i, at der ikke er tilstrækkelig tid til at afprøve den tilegnede viden i praksis.

Deltagerne har ved de kvalitative interview peget på, at dette i vidt omfang gør sig gældende, når der er tale om viden eller redskaber, som en enkelt eller enkelte medarbejdere har opnået kendskab til. Hvis den enkelte medarbejder skal forsøge at bruge ny viden eller nye metoder, uden at dette foregår som led i en fælles beslutning eller strategi, opleves det særlig tidskrævende og svært at implementere. Derudover opleves det særlig vanskeligt at implementere eller anvende de mere videnskabsteoretiske perspektiver. Dette kan hænges sammen med denne type videns karakteristika, der i sin form udgør en tankemæssig ramme for forståelsen af problemstillinger snarere end et konkret redskab.

Figuren viser endvidere, at 66 procent af kommunerne er helt eller overvejende enige i, at der savnes systematik vedrørende videreformidling og anvendelse af det lærte på arbejdspladsen. Omvendt oplever kun 9 procent, at der savnes ledelsesopbakning på arbejdspladsen i forhold til anvendelse og implementering af det lærte. Det skal her nævnes, at det overvejende er ledere, der har besvaret spørgeskemaet.

Ovenstående indikerer, at kommunerne vurderer, at manglende ledelsesopbakning ikke i sig selv udgør en barriere, men at der i kommunerne ikke i tilstrækkelig grad skabes en struktur og systematik i relation til videreformidling og implementering i praksis. Dette kan blandt andet skyldes, at efter- og vide-

reuddannelse i nogle tilfælde bruges som en individuel belønning af en medarbejder som led i motivations- og fastholdelsesarbejde snarere end et redskab til faglig udvikling på arbejdspladsen.

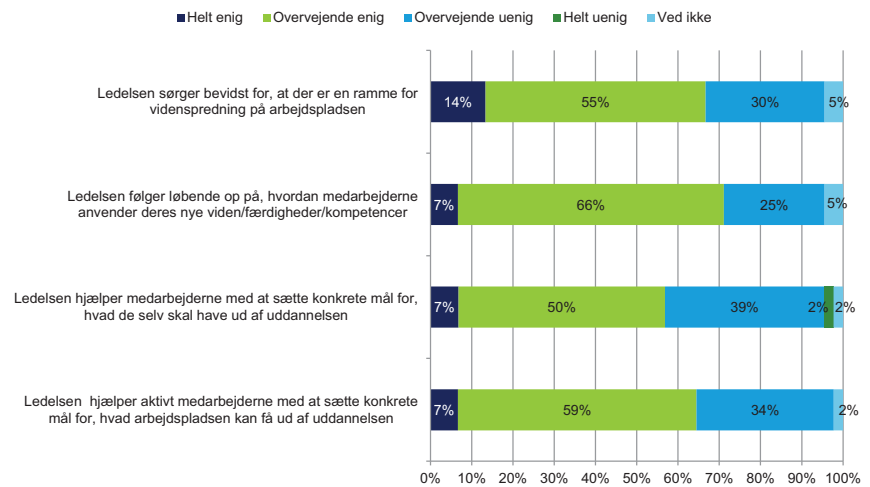
Flere af de ledere, der har deltaget i den kvalitative del af kortlægningen, har peget på, at videreformidling og implementering er et udviklingspunkt i organisationen, og at de gerne vil blive bedre til at håndtere dette. Enkelte peger endvidere på, at det kan kræve efter- og videreuddannelse af lederne, da de skal lære at skabe processer og lede forandringer, når ny viden og nye metoder skal tages i brug.

Medarbejderne i kommunerne fremhæver, at de typisk oplever ledelsesopbakning til deltagelse i uddannelsen, men som tidligere beskrevet arbejdes der kun få steder systematisk med målsætninger, opfølgning og formidling undervejs og efter endt uddannelse. Disse pointer gør sig i vidt omfang gældende for omsætning af viden erhvervet ved master- og diplomuddannelserne såvel som ved åbne og rekvirerede kurser.

En leder i en forvaltning peger på, at ledernes viden om de kurser, medarbejderne deltager i, er for lille. Dette vanskeliggør ledernes opgave i relation til støtte medarbejderne i at anvende det, de har lært. I den forbindelse foreslås det, at der arbejdes med mere omfattende og præcise kursusbeskrivelser og digital udlevering af kursusmaterialer. Dette vil kunne klæde lederne bedre på til at støtte medarbejderne i implementeringsfasen.

Figuren nedenfor viser, hvordan kommunerne søger at fremme anvendelsen af den tilegnede viden ved master- og diplomuddannelser – med særligt fokus på ledelsens rolle.

Figur 32. Kommunernes tiltag for at sikre omsætning af viden fra master- og diplomuddannelser til praksis

N=44. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Som det fremgår af figuren, er hovedparten af kommunerne overvejende enige i udsagnene, der vedrører ledelsens rolle i relation til vidensspredning, opfølgning og målsætninger. Kun en mindre andel (7-14 procent) er helt enige og omkring en tredjedel er overvejende uenige i de fire udsagn. Særligt gælder det, at en stor andel af kommunerne (41 procent) angiver, at de er helt eller overvejende uenige i, at ledelsen understøtter medarbejderne i at sætte mål for, hvad de skal have ud af uddannelsen.

Dette understøttes af de kvalitative interview, hvor både ledere og medarbejdere peger på, at der i et vist omfang opsættes rammer for vidensspredning, men at der i mindre grad sættes mål og følges op.

I spørgeskemaet peger enkelte kommuner på, at implementering af læring fra master- og diplomuddannelserne kræver, at uddannelserne er mere praksisnære, idet dette opfattes som den sikreste vej til efterfølgende anvendelse. En kommune beskriver det således, at hvis læring fra disse typer uddannelser skal omsættes, kræver det, at *man har arbejdspladsen med på efter- og videreuddannelsen.*

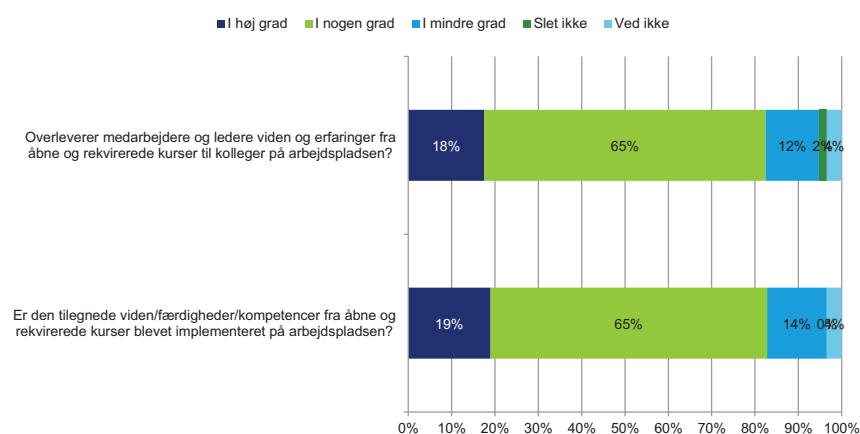
Kortlægningen peger således på, at der er et udviklingspotentiale i forhold til at arbejde med at opstille konkrete mål for udbyttet af master- og diplomuddannelserne for henholdsvis medarbejderne og arbejdspladsen. Der foregår i et vist omfang en uformel drøftelse af formål og behov for efter- og videreuddannelse i relation til både arbejdspladsen og den enkelte medarbejder. Det er dog de færreste steder, at målene formuleres eksplicit, og der følges op på dem.

4.2. Omsætning af viden til praksis på åbne og rekvirerede kurser

I dette afsnit beskrives kommunernes oplevelse af, om den viden, der tilegnes på de åbne og de rekvirerede kurser, omsættes til praksis. Derudover kortlægges, hvilke primære barrierer der findes for omsætning af viden til praksis. Endelig beskrives de tiltag, kommunerne iværksætter for at sikre overførsel af viden til praksis.

I figuren nedenfor fremgår det, i hvilken grad kommunerne vurderer, at medarbejdere og ledere deler erfaringer fra åbne og rekvirerede kurser med kolleger, og om den tilegnede viden er blevet implementeret på arbejdspladsen.

Figur 33. Kommunernes oplevelse af overførsel af viden fra kurser til arbejdspladsen⁶

N=61. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Figuren viser, at 83 procent af kommunerne angiver, at der i høj eller nogen grad er overlevering af den erhvervede viden til kolleger. 84 procent angiver desuden, at den tilegnede viden i nogen eller høj grad implementeres på arbejdspladsen.

Kommunerne vurderer således, at der i højere grad er overførsel af viden fra kurser end fra master- og diplomuddannelserne (jf. figur 30).

De kvalitative interview viser, at kommunerne har en oplevelse af, at det kan være svært at fastholde og anvende den viden, der er tilegnet på et efter- og videreuddannelsesforløb, hvis man deltager som den eneste fra sin arbejdsplads. Da dette oftere gør sig gældende for diplom- og masteruddannelserne end for de åbne og de rekvirerede kurser, kan det være en del af forklaringen på, at kommunerne oplever en forskellig grad af overførsel på henholdsvis kurser og master-/diplomuddannelser.

⁶ Der skelnes her ikke mellem henholdsvis åbne og rekvirerede kurser.

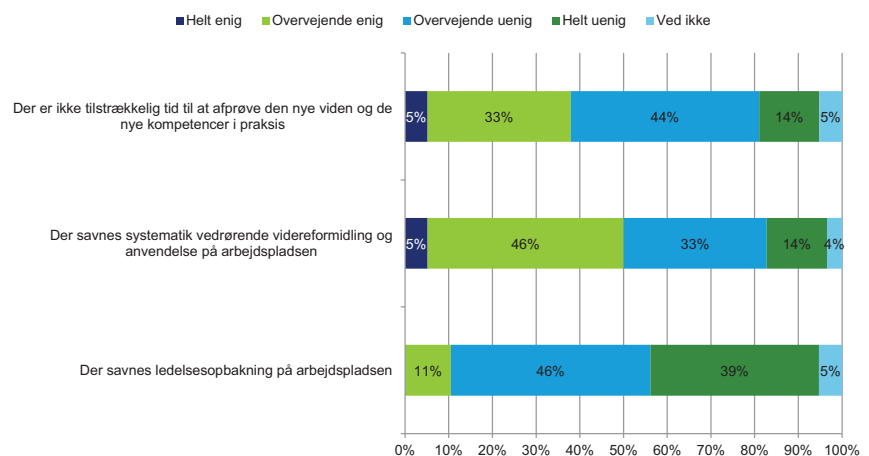
Der er i den kvalitative del af kortlægningen bred enighed om, at det er en fordel, når flere medarbejdere modtager den samme undervisning. Det gør det lettere at omsætte det lærte, når medarbejderne har et fælles udgangspunkt og kan sparre med kolleger. På tværs af de interviewede medarbejdere og ledere fra både udfører og myndighed er der således enighed om, at et fælles udgangspunkt, fælles sprog og fælles forståelse er et afgørende afsæt for at skabe implementering og forandring i praksis. Dette understreger relevansen af fælles kurser.

For så vidt angår de rekvirerede kurser, er det endvidere centralt, at kommunerne indgår i dialog med udbyderen med det formål, at kurserne målrettes den enkelte afdelings/institutions konkrete behov. Det er kommunernes opfattelse, at denne målretning og tilpasning af kurserne også i vidt omfang bidrager til, at det lærte anvendes i praksis. Når kurserne rekvireres, kan lederen sikre, at kursusindholdet passer direkte til den virkelighed og de udfordringer, som medarbejderne arbejder med til daglig. Ledere i enkelte kommuner beskriver således, at de på baggrund af ledelsestilsyn og sagsgennemgang vurderer, hvilke generelle og specifikke behov der er i medarbejdergruppen, og på denne baggrund gennemfører et målrettet rekvireret kursus.

I figuren nedenfor fremgår kommunernes oplevelse af forskellige barrierer for anvendelse af det lærte i relation til kurser.

38 procent af de adspurgte kommuner oplever i høj eller nogen grad, at der ikke er tilstrækkelig tid til at afprøve det, de har lært på åbne og rekvirerede kurser. Ud af de adspurgte kommuner vurderer 51 procent, at der savnes systematik vedrørende videreformidling og anvendelse på arbejdspladsen, mens kun 11 procent angiver, at de oplever manglende ledelsesopbakning.

Figur 34. Barrierer for omsætning af viden fra kurser

N=61. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Sammenlignet med kommunernes vurdering af barrierer for omsætning af det lærte for master- og diplomuddannelserne er barriererne mindre for kurserne. Mens 38 procent af kommunerne vurderer, at der mangler tid til at omsætte

viden fra kurser, oplever 52 procent det samme for master- og diplomuddannelserne. 51 procent oplever videreformidling som en barriere for at omsætte viden fra kurser mod 66 procent for master- og diplomuddannelserne.

Kortlægningen indikerer således, at læringen fra master- og diplomuddannelserne opleves vanskeligere at videreformide og omsætte i praksis på arbejdspladsen, end det er tilfældet for de kortere kurser. Som tidligere beskrevet forstærkes vanskelighederne med at dele viden fra disse uddannelser formodentlig af, at det lærte er mere teoretisk og videnskabsteoretisk, og at medarbejdere og ledere ofte deltager alene (fra den enkelte arbejdsplads) i disse efter- og videreuddannelsesforløb.

Ved de kvalitative interview fremhæver både ledere og medarbejdere, at tidspress opleves som en hæmsko for at bruge det lærte i praksis. Især medarbejderne beskriver, at anvendelse af nye metoder og redskaber er krævende for dem, og at forandringerne opleves som tidskrævende. På den baggrund kan det undre, at tid i spørgeskemaundersøgelsen ikke fremstår som den største barriere for omsætning af viden til ny praksis. En del af forklaringen kan være, at det er lederne, der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, og at de i vidt omfang opfatter tid som et vilkår og derfor er mere fokuserede på de øvrige barrierer for omsætning af viden.

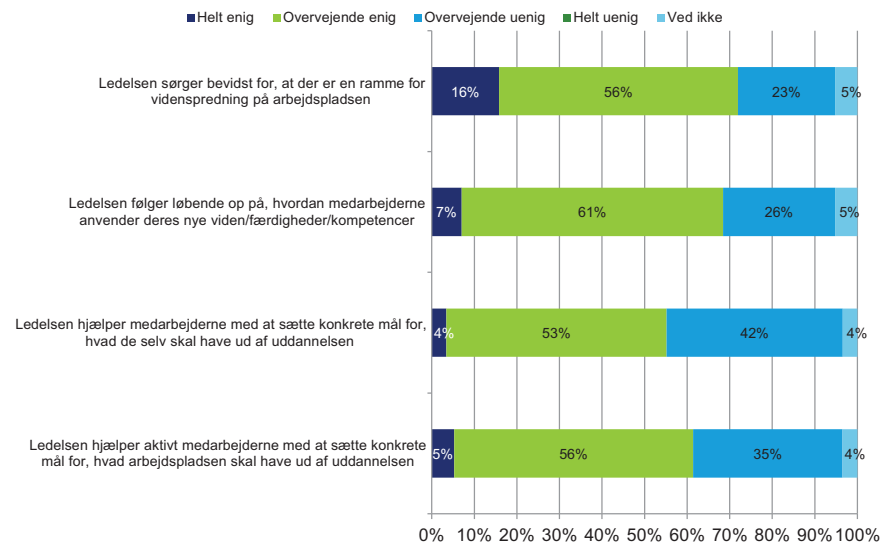
Ligesom for master- og diplomuddannelserne opleves fravær fra arbejdspladsen som en barriere i forbindelse med kurser. Dette fremhæves uafhængigt af efter- og videreuddannelsesstype i forbindelse med de kvalitative interview. Det er dog givet, at en efter- og videreuddannelse med lang varighed skaber flere udfordringer end et kortvarigt kursus. Støttemidler til vikarer, fx gennem SVU, fremhæves af flere kommuner som et tiltag, der kan mindske barrieren vedrørende fravær på arbejdspladsen.

Derudover fremhæver enkelte medarbejdere, at manglende fokus og opfølgning fra ledelsens side i forbindelse med implementering kan være en barriere i relation til at få anvendt den nye viden og de nye metoder i praksis.

Nogle medarbejdere oplever, at efter- og videreuddannelserne vælges lidt tilfældigt, og at der ikke bevidst og strategisk er taget stilling til, hvorvidt og hvordan det lærte skal anvendes.

Figuren nedenfor viser, hvordan kommunerne søger at fremme anvendelsen af den tilegnede viden fra kurser – med særligt fokus på ledelsens rolle.

Figur 35. Kommunernes tiltag for at sikre omsætning af viden fra kurser til praksis

N=61. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Tilsvarende vurderingen i forhold til master- og diplomuddannelser angiver hovedparten af kommunerne her, at de er overvejende enige i, at de arbejder bevidst med vidensspredning, følger op og arbejder med mål. Kun en mindre andel (4-16 procent) angiver, at de *i høj grad* iværksætter tiltag, der understøtter omsætning af viden til praksis fra kurserne.

Dette understøttes af de kvalitative interview, der som tidligere beskrevet også indikerer, at en del kommuner ikke arbejder systematisk og struktureret med at skabe rammer, opsætte mål og følge op.

Resultaterne vedrørende kommunernes tiltag for at sikre omsætning af viden er forholdsvis ens for åbne/rekvirerede kurser og master-/diplomuddannelserne. Dette indikerer, at kommunerne agerer forholdsvis ensartet i forhold til at omsætte viden fra de forskellige uddannelsestyper.

De kvalitative interview viser, at det hyppigst anvendte tiltag til at understøtte overførsel af viden fra kurser er opfølgning via oplæg og præsentationer for kolleger på personalemøder, ligesom det gjorde sig gældende for master- og diplomuddannelserne. Flertallet af kommunerne oplever, at en væsentlig del af videndelingen finder sted i det daglige arbejde ved drøftelse af konkrete sager og problemstillinger.

4.3. Opsamling

I relation til omsætning af viden til praksis på master- og diplomuddannelserne oplever kommunerne generelt, at der videndeles i et vist omfang, men også at der kan gøres mere for at udbrede den tilegnede viden til kolleger, end det er tilfældet i dag. Når der videndeles, foregår det som oftest ved, at de medarbej-

dere, der deltager i diplom- eller masteruddannelsen, fortæller om deres erfaringer og nye viden på teammøder eller personalemøder.

En enkelt af de interviewede medarbejdere har i samarbejde med den nærmeste leder arbejdet med at opstille mål, i forbindelse med at medarbejderen gennemfører en fuld diplomuddannelse. Andre medarbejdere fortæller, at der slet ikke foregår formidling af det lærte, når en medarbejder har deltaget i en diplomuddannelse. Det lærte forbliver således tavs, iboende viden hos den enkelte.

Flere kommuner fremhæver i spørgeskemaet, at de lokalt ønsker at blive bedre til at understøtte vidensspredning fra de medarbejdere, der har deltaget i diplomuddannelser.

For så vidt angår barrierer, er 52 procent af de adspurgte kommuner helt eller overvejende enige i, at der ikke er tilstrækkelig tid til at afprøve den tilegnede viden i praksis. Endvidere er 66 procent af kommunerne helt eller overvejende enige i, at der savnes systematik vedrørende videreformidling og anvendelse af det lærte på arbejdspladsen.

Kommunerne vurderer, at manglende ledelsesopbakning ikke i sig selv udgør en barriere, men at der i kommunerne ikke i tilstrækkelig grad skabes en struktur og systematik i relation til videreformidling og implementering i praksis.

I spørgeskemaet peger enkelte kommuner på, at implementering af læring fra master- og diplomuddannelserne kræver, at uddannelserne er mere praksisnære, idet dette opfattes som den sikreste vej til efterfølgende anvendelse.

I relation til omsætning af viden fra åbne og rekvirerede kurser vurderer kommunerne, at dér i højere grad omsættes viden end fra master- og diplomuddannelserne. 83 procent af kommunerne angiver, at der i høj eller nogen grad er overlevering af den erhvervede viden mellem kolleger. 84 procent angiver desuden, at den tilegnede viden i nogen eller høj grad implementeres på arbejdspladsen.

De kvalitative interview viser, at kommunerne har en oplevelse af, at det kan være svært at fastholde og anvende den viden, der er tilegnet i et efter- og videreuddannelsesforløb, hvis en medarbejder deltager som den eneste fra sin arbejdsplads. Det gør det lettere at omsætte det lærte, når medarbejderne har et fælles udgangspunkt og kan sparre med kolleger.

For så vidt angår de rekvirerede kurser, er det endvidere centralt, at kommunerne indgår i dialog med udbyderen med det formål, at kurserne målrettes den enkelte afdelings/institutions konkrete behov. Ifølge kommunerne bliver det nemmere at bruge det lærte, hvis arbejdspladsen går aktivt ind i denne dialog.

Vedrørende barrierer for anvendelse af det lærte er det bemærkelsesværdigt, at sammenlignet med kommunernes vurdering af barrierer for anvendelse af det lærte for master- og diplomuddannelserne er barriererne mindre for kur-

serne. Mens 38 procent af kommunerne vurderer, at der mangler tid til at anvende viden fra kurser, oplever 52 procent det samme for master- og diplomuddannelserne. 51 procent oplever videreformidling som en barriere for anvendelse af viden fra kurser mod 66 procent for master- og diplomuddannelserne.

Enkelte medarbejdere fremhæver, at manglende fokus og opfølgning fra ledelsens side i forbindelse med implementering kan være en barriere i relation til at få anvendt den nye viden og de nye metoder i praksis. Nogle medarbejdere oplever, at efter- og videreuddannelserne vælges lidt tilfældigt, og at der ikke bevidst og strategisk er taget stilling til, hvorvidt og hvordan det lærte skal anvendes.

Resultaterne vedrørende kommunernes tiltag for at sikre omsætning af viden er forholdsvis ens for åbne/rekvirerede kurser og master-/diplomuddannelserne. Dette indikerer, at kommunerne agerer forholdsvis ensartet i forhold til at omsætte viden fra de forskellige uddannelsestyper. De kvalitative interview viser ligeledes, at det hyppigst anvendte tiltag til at understøtte overførsel af viden fra kurser er opfølgning via oplæg og præsentationer for kolleger på personalemøder, ligesom det gjorde sig gældende for master- og diplomuddannelserne.

5. Fremadrettede behov

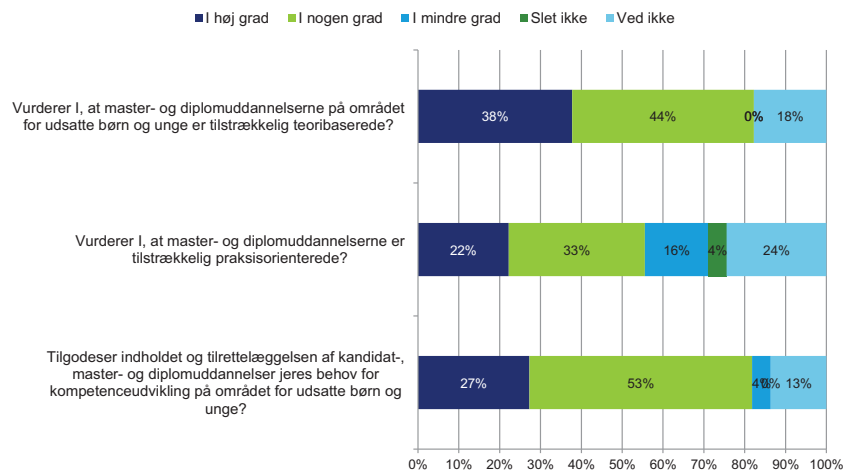
I dette afsnit afdækkes det, om det eksisterende udbud af efter- og videreuddannelser matcher kommunernes behov og kommunernes ønsker og krav til den fremtidige tilrettelæggelse.

5.1. Behov og ønsker til master- og diplomuddannelser

I dette afsnit belyses, om kommunerne oplever, at eksisterende master- og diplomuddannelser modsvarer deres uddannelsesbehov.

Kortlægningen viser, jf. figur 36, at et stort flertal (82 procent) af kommunerne oplever, at master- og diplomuddannelserne i høj eller nogen grad er tilstrækkelig teoribaserede⁷. Til gengæld er der færre (55 procent), der oplever, at master- og diplomuddannelserne er tilstrækkelig praksisorienterede.

Figur 36. Master- og diplomuddannelsers match med kommunale behov

N=44. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Dette understøttes af de kvalitative interviews og fokusgrupper, hvor der er flere ledere og medarbejdere i kommunerne, især på udførersiden, der peger

⁷ Dette skal ses på baggrund af, at 21 af de kommuner, der har besvaret spørgeskemaet, har haft deltagere i master-/kandidatuddannelse i perioden 1. januar 2012 til 1. marts 2013, som spørgeskemaet omhandler. 58 kommuner har i perioden haft deltagere i diplomuddannelse. I begge tilfælde kan der være tale om både enkeltmoduler og fulde uddannelser.

på, at det kan være vanskeligt at omsætte dele af diplommodulerne til praksis, og at diplommodulerne til tider opleves som værende for teoretiske. Dette fremhæves også af flere kommuner i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen, hvor det påpeges, at der er behov for, at uddannelserne tilrettelægges mere praksisnært. Andre oplever til gengæld, at den teoretiske tilgang på master- og diplomuddannelserne understøtter anvendelsen af de mere praksisnære elementer⁸.

Hovedparten (80 procent) af kommunerne oplever endvidere, jf. figur 36, at master- og diplomuddannelserne i høj eller nogen grad modsvarer de lokale behov for kompetenceudvikling på området for udsatte børn og unge. Kommunerne har således en oplevelse af, at indholdet på master- og diplomuddannelserne i vidt omfang matcher deres behov.

I spørgeskemaet fremkommer kun enkelte ønsker til nye master- og diplomuddannelser. Det drejer sig om ønsker vedrørende familieplejekonsulentfunktionen og behov vedrørende relationer til borgerne og den gode samtale⁹.

Dette bekræftes i forbindelse med de kvalitative interview, hvor kommunerne ikke umiddelbart har nye behov og ønsker specifikt til diplom- og masteruddannelserne. Der er generelt en opfattelse af, at udbuddet af disse uddannelser dækker de nuværende behov godt.

Flere kommuner fremhæver i spørgeskemaundersøgelsen, at de ønsker en mere fleksibel tilrettelæggelse af master- og diplomuddannelserne, så medarbejderne bedre kan varetage deres job, samtidig med at de deltager i efter- og videreuddannelse.

5.2. Behov og ønsker til kurser

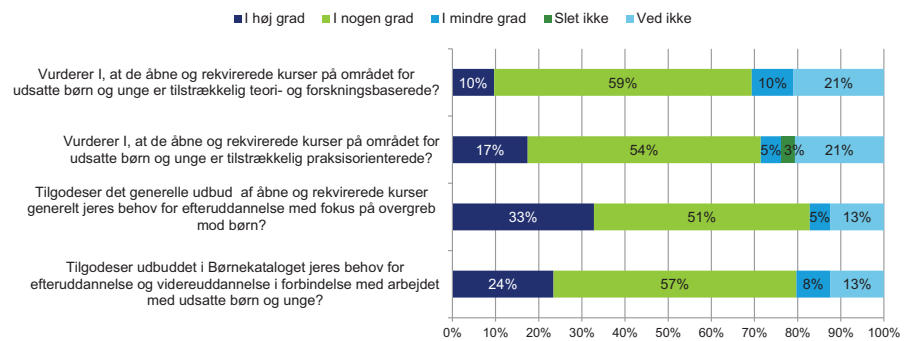
I dette afsnit kortlægges kommunernes oplevelse af det eksisterende udbud af åbne og rekvirerede kurser.

I figuren nedenfor er en oversigt over de adspurgte kommuners svar på de spørgsmål, der handler om kommunernes vurdering af temaer og indhold i det eksisterende udbud af kurser.

⁸ Den samme opfattelse gjorde sig gældende for de deltagere i de kvalitative interview, der havde deltaget i en masteruddannelse. Det var dog kun ganske få af de interviewede, der havde deltaget i en masteruddannelse. Derudover havde nogle af de deltagende medarbejdere en leder, der havde deltaget i en masteruddannelse. De vurderinger vedrørende omsætning til praksis, der er fremkommet ved de kvalitative interview, er beskrevet med afsæt i udsagn fra både deltagere og medarbejdere, der refererer til deltagere i en masteruddannelse.

⁹ De nævnte behov for master- og diplomuddannelser er kun angivet af én kommune hver, hvorfor det ikke er udtryk for en generel opfattelse af mangler på området.

Figur 37. Kursernes match med de kommunale behov

N=61. Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, 2013.

Det fremgår af figuren ovenfor, at hovedparten (59 procent) af de adspurgte kommuner vurderer, at det eksisterende udbud af uddannelser i nogen grad er tilstrækkelig teoribaserede. Hver tiende kommune mener, at dette i høj grad er tilfældet, mens lige så mange mener, at dette kun i mindre grad er tilfældet. Stort set samme billede gør sig gældende i forhold til vurderingen af, om kurserne er tilstrækkelig praksisbaserede. Således mener 71 procent af kommunerne, at kurserne i høj eller nogen grad er tilstrækkelig praksisorienterede. På den baggrund kan det undre, at der som tidligere beskrevet ikke i videre omfang finder omsætning af den opnåede viden sted.

En tredjedel af de adspurgte kommuner oplever endvidere, at det eksisterende udbud i høj grad dækker deres behov med hensyn til kurser, der har fokus på overgreb mod børn, og halvdelen mener, at dette i nogen grad er tilfældet. Kun 5 procent af kommunerne oplever, at dette i mindre grad eller slet ikke er tilfældet.

De kvalitative interview viser, at kommunerne oplever, at det samlede eksisterende uddannelsesudbud i vidt omfang dækker de kommunale behov. Medarbejdere og ledere peger dog på nedenstående områder, indenfor hvilke de ønsker yderligere kursusmuligheder.

Behov for åbne og rekvirerede kurser vedrørende:

- Inddragelse af børn, unge og deres netværk
- Afholdelse af børnesamtalen og inddragelse af børn
- Overgrebspakken
- Styrkelse af samarbejdet med plejefamilie og biologisk familie
- Den nye ungegruppe (utilpassede unge, unge, der ikke vil have kontakt, unge, der er kriminelle og misbrugere, udadreagerende unge mv.)
- Viden om uddannelsessystemet og jobcentrene/arbejdsmarkedet
- Inklusion i praksis
- Familieorienteret rådgivning (§ 11)
- Netværksinddragelse
- Arbejdet med handleplaner og målfastsættelse
- Børnepsykiatri
- Tilsynsreformen
- Efterværn og overgang til voksenområdet
- God sagsbehandlingspraksis, jura (herunder notatpligt)
- Aggressiv adfærd og magtanvendelse
- Børn med alkoholskader
- Tidlig indsats for børn med psykisk syge forældre
- Børnehuse

De temaer, der efterspørges i forhold til åbne og rekvirerede kurser, rækker således vidt: fra god og lovmedholdelig sagsbehandling over reformer til viden om specifikke målgrupper og indsatser.

For en del af de ovenstående temaer gør det sig gældende, at de i vidt omfang findes på markedet og således er en del af det allerede eksisterende efter- og videreuddannelsesudbud.

Medarbejderne peger endvidere på, at der er behov for udbud af kurser, hvor målgruppen for kurserne går på tværs af medarbejdergrupper.

Endelig viser figur 37, at knap en fjerdedel af kommunerne vurderer, at Børnekataloget i høj grad tilgodeser deres behov for efter- og videreuddannelse i forbindelse med arbejdet med udsatte børn og unge. 57 procent vurderer, at dette i nogen grad er tilfældet.

I nedenstående boks fremhæves en række temaer, som kommunerne efterspørger i forhold til Børnekataloget¹⁰.

Behov for kurser i regi af Børnekataloget:

- Overgrebspakken
- Tvangsforanstaltninger
- Familieorienteret rådgivning (§ 11)
- Psykiatri
- Årskursus for sagsbehandlere (fokus på ny lovgivning, metoder, reformer mv.)
- Kurser rettet mod handicapfagligheden

¹⁰ Som det fremgår, er der en række overlap mellem ønskerne til åbne og rekvirerede kurser generelt og de specifikke ønsker til Børnekataloget. Det må formodes at være udtryk for, at der er udækkede behov i forhold til disse temaer, men at det ikke er altafgørende, hvordan behovet dækkes.

Ved de kvalitative interview har der været stor opbakning til det nuværende indhold, og der udtrykkes tilfredshed med de efter- og videreuddannelser, der udbydes. Flere kommuner peger endvidere på, at Børnekataloget gennem de lavere priser giver lidt større frihed til at sende flere medarbejdere af sted på de samme efter- og videreuddannelser, og som tidligere beskrevet oplever kommunerne, at dette er afgørende for den efterfølgende implementering af det lærte.

Især i forhold til kurserne i Børnekataloget peger en del kommuner dog på, at kapaciteten på kurserne er for lille, idet de ofte oplever, at kurserne er overbooket.

5.3. Opsamling

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 55 procent af kommunerne oplever, at master- og diplomuddannelserne er tilstrækkelig praksisorienterede. Dette understøttes af de kvalitative interviews, hvor der er flere ledere og medarbejdere i kommunerne, især på udførersiden, der peger på, at det kan være vanskeligt at omsætte dele af diplommodulerne til praksis, og at diplommodulerne til tider opleves som værende for teoretiske.

Hovedparten (53 procent) af kommunerne oplever, at master- og diplomuddannelserne i nogen grad modsvarer de lokale behov for kompetenceudvikling på området for udsatte børn og unge. Godt en fjerdedel angiver, at dette i høj grad er tilfældet.

For så vidt angår ønsker/behov i relation til nye efter- og videreuddannelser, peger enkelte kommuner på behov for master- og diplomuddannelser vedrørende familieplejekonsulenten, relationer til borgerne og den gode samtale med familierne. Der er dog generelt en opfattelse af, at udbuddet af disse uddannelser dækker de nuværende behov godt.

I relation til kurser peger hovedparten (59 procent) af kommunerne på, at det eksisterende udbud af kurser i nogen grad er tilstrækkelig teoribaserede, og 54 procent angiver, at kurserne er tilstrækkelig praksisbaserede. Specifikt for kurser vedrørende overgreb oplever en tredjedel af de adspurgte kommuner, at det eksisterende udbud i høj grad dækker deres behov med hensyn til kurser, der har fokus på overgreb mod børn, og halvdelen mener, at dette i nogen grad er tilfældet.

De kvalitative interview viser, at kommunerne oplever, at det samlede eksisterende uddannelsesudbud i vidt omfang dækker de kommunale behov. Medarbejdere og ledere peger på en række temaer, indenfor hvilke de ønsker yderligere kursusmuligheder. De temaer, der efterspørges i relation til kurserne, rækker vidt: fra god og lovmedholdelig sagsbehandling over reformer til viden om specifikke målgrupper og indsatser. For en del af disse temaer gør det sig gældende, at de i vidt omfang findes på markedet og således er en del af det allerede eksisterende efter- og videreuddannelsesudbud.

I relation til Børnekataloget vurderer knap en fjerdedel af kommunerne, at Børnekataloget i høj grad tilgodeser deres behov for efter- og videreuddannelse i forbindelse med arbejdet med udsatte børn og unge. 57 procent vurderer, at dette i nogen grad er tilfældet. Konkrete temaer, som kommunerne oplever burde være bedre dækket af Børnekataloget, er overgrebspakken, tvangsforanstaltninger, familieorienteret rådgivning (§ 11), psykiatri, årskursus for sagsbehandlere (fokus på ny lovgivning, metoder, reformer mv.) og kurser rettet mod handicapfagligheden.

Især i forhold til kurserne i Børnekataloget peger en del kommuner dog på, at kapaciteten på kurserne er for lille, idet de ofte oplever, at kurserne er overbooket.

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser indenfor revision, skat, consulting og financial advisory til både offentlige og private virksomheder i en lang række brancher. Vores globale netværk med medlemsfirmaer i mere end 150 lande sikrer, at vi kan stille stærke kompetencer til rådighed og yde service af højeste kvalitet, når vi skal hjælpe vores kunder med at løse deres mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Deloitte's cirka 200.000 medarbejdere arbejder målrettet efter at sætte den højeste standard.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar, og dets netværk af medlemsfirmaer. Hvert medlemsfirma udgør en separat og uafhængig juridisk enhed. Vi henviser til www.deloitte.com/about for en udførlig beskrivelse af den juridiske struktur i Deloitte Touche Tohmatsu Limited og dets medlemsfirmaer.

Kortlægning og analyse af efter- og videre- uddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge

Bilag 4: Opsamling på fremtids- værksted

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
1.1. Formål og metode	3
1.2. Deltagere	4
2. Opsamling på fra fremtidsværksted	6
2.1. Strategisk anvendelse af efteruddannelse	6
2.2. Ideer vedrørende relevant fagligt indhold – for alle målgrupper	11
2.3. Ideer vedrørende kobling mellem efteruddannelse og praksis – før, under og efter	13

1. Indledning

Dette bilag samler op på input fra fremtidsværkstedet, hvor aktører med viden på området for udsatte børn og unge fremkom med deres perspektiver og ideer til udviklingen af efter- og videreuddannelsesindsatsen på området.

Kortlægningen og analysen har til formål at bidrage med viden om, hvorvidt den eksisterende vifte af efter- og videreuddannelses tilbud på området for udsatte børn og unge i Social- og Integrationsministeriets regi matcher de politiske intentioner og de kommunale behov for efter- og videreuddannelse. Herudover skal kortlægningen give input til, hvordan et fremtidigt udbud af efter- og videreuddannelse kan tilrettelægges optimalt i forhold til at understøtte kommunernes efter- og videreuddannelse og omsætte erhvervet viden og kompetencer i det daglige arbejde.

Kortlægningen og analysen skal danne afsæt for det videre arbejde med målretningen af de eksisterende efter- og videreuddannelses tilbud i Social- og Integrationsministeriets regi.

Deloitte gennemfører kortlægningen for Socialstyrelsen i perioden april til oktober 2013. I forbindelse med gennemførelsen udarbejdes følgende bilagsrapporter:

1. Bilag 1: Kortlægning af eksisterende viden og evidens på området.
2. Bilag 2: Kortlægning af udbuddet af efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.
3. Bilag 3: Kortlægning af anvendelse af og behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

På baggrund af resultaterne fra de tre kortlægninger er der gennemført et fremtidsværksted med fokus på at identificere løsninger til udvikling af efter- og videreuddannelsesindsatsen fremadrettet. Resultaterne af fremtidsværkstedet præsenteres i denne bilagsrapport (bilag 4).

1.1. Formål og metode

Formålet med afholdelse af et fremtidsværksted er at udvikle ideer og løsninger til, hvordan et fremtidigt udbud af efteruddannelses tilbud kan tilrettelæg-

ges optimalt i forhold til at understøtte kommunernes efter- og videreuddannelse og omsætte erhvervet viden og kompetencer i det daglige arbejde¹.

Fremtidsværkstedet bidrager således til at udvikle ideer for en målretning af efter- og videreuddannelserne, der hviler på de udfordringer og løsninger, som kortlægningen og analysen peger på.

På fremtidsværkstedet blev der arbejdet med tre temaer:

1. Strategisk anvendelse af efteruddannelse.
2. Relevant fagligt indhold – for alle målgrupper.
3. Kobling mellem efteruddannelse og praksis – før, under og efter.

Fremtidsværkstedet blev indledt med en præsentation af en række centrale resultater fra de tre kortlægninger. Derved blev værkstedets udviklingsfokus baseret på kortlægningernes resultater. Dernæst blev der fremlagt en række fremadrettede overvejelser. De fremadrettede overvejelser var baseret på resultater fra kortlægningerne og input fra projektets følgegruppe.

Efter den korte indledende præsentation blev der gennemført en workshop med tre faser, herunder:

- *Kritikfasen*, hvor udfordringer og kritik bliver synliggjort.
- *Ide-/visionsfasen*, hvor drømme og ønsker tydeliggøres, og hvor alt er muligt.
- *Realiseringsfasen*, hvor der arbejdes med konkrete ideforslag, det vil sige formulering af realistiske ønsker.

I kritikfasen drøftes konkrete udfordringer i forhold til det eksisterende. Dernæst arbejdes med drømme og ønsker for den fremtidige udvikling i ide-/visionsfasen. I fremtidsværkstedets sidste fase, realiseringsfasen, arbejdes med at udvikle konkrete og realiserbare forslag, der kan understøtte den fremtidige udvikling af området, der ønskes.

1.2. Deltagere

For at understøtte formålet med fremtidsværkstedet blev en bred kreds af aktører på området inviteret til at deltage. Blandt de inviterede var praktikere fra kommunernes forvaltninger, kommunale special- og almentilbud, udbydere af efteruddannelse, eksperter på området, interesseorganisationer og projektets følgegruppe.

¹ Således var fokus for fremtidsværkstedet ikke, at deltagerne skulle give konkrete input til de enkelte dele af afrapporteringen. Deltagerne bidrog alene til udviklingen af de ideer til den fremtidige udvikling af området, der præsenteres i denne bilagsrapport, og bidrog ikke ved valideringen eller kvalificeringen af de øvrige bilagsrapporter (bilag 1-3) eller analyserapporten.

Af nedenstående boks fremgår det, hvem der deltog i fremtidsværkstedet.

Organisation	Navn
Metropol	Annetette Matthiessen
VIA University College	Christine Hemme
VIA University College	Anne Marie Villumsen
University College Syd	Anette Nielsen
University College Sjælland	Joan Mathiasen
Børns Vilkår	Helle Tilburg Johnsen
Dansk Socialrådgiverforening	Pernille Maskell
BUPL	Ida Elbæk
SOSU Nord	Britta Dietz Rykind
EPOS	Mette Nørholm
SPUK	Peter Jensen
Aalborg Universitet	Karin Kildedal
Faaborg-Midtfyn Kommune	Jørgen Kyed
Faaborg-Midtfyn Kommune	Anne-Marie Storgaard
Københavns Kommune	Hanne Grinda Rasmussen
Odense Kommune	Susanne W. Mortensen

Udover ovenstående deltog repræsentanter fra Socialstyrelsen og fra Social-, Børne- og Integrationsministeriet.

2. Opsamling fra fremtidsværksted

I dette kapitel præsenteres de ideer og løsningsforslag, der er udviklet som led i fremtidsværkstedet.

Nedenstående udgør opsamlingen af input af fremtidsværkstedet. Ideerne har meget forskellig karakter. Nogle ideer peger på mindre justeringer, for eksempel at der i regi af Børnekataloget bør afvikles et kursus med fokus tværfagligt arbejde. Andre ideer har mere karakter af modelforslag og peger på større omlægninger af det samlede efter- og videreuddannelsesområde på tværs af kurser, diplom- og masteruddannelser. Endvidere varierer løsningernes færdiggørelsesgrad. Nogle løsninger har mere karakter af skitser, der vil kræve betydelig videreudvikling, hvis de skal implementeres på området.

Input og løsninger er struktureret efter de tre hovedtemaer, der var afsættet for fremtidsværkstedet:

1. Strategisk anvendelse af efteruddannelse.
2. Relevant fagligt indhold – for alle målgrupper.
3. Kobling mellem efteruddannelse og praksis – før, under og efter.

Herudover er der ikke foretaget yderligere bearbejdning af input og løsningsforslag fra fremtidsværkstedet².

2.1. Strategisk anvendelse af efteruddannelse

2.1.1. Strategi for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge

Der bør stilles krav om, at alle kommuner udarbejder en strategi for deres efter- og videreuddannelsesindsats på området for udsatte børn og unge. En mulighed kunne være, at strategien indgår i den sammenhængende børne-

² Idet der er tale om en opsamling fra gruppearbejde på fremtidsværkstedet, kan der være modsatte input. Ydermere er alle deltagere ikke nødvendigvis enige i alle input.

politik. Formålet er at sikre et strategisk og velovervejet fokus som retning for det samlede område i kommunen.

2.1.2. Behovsafdækning

Hver kommune bør gennemføre en afdækning af de lokale behov for efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Afdækningen skal skabe overblik over målgrupper og kompetencer (kompetenceprofiler) i kommunen. Kompetenceprofilerne skal omfatte både medarbejdere og ledere. Afdækningen kan gennemføres af kommunen selv, via et netværk på tværs af kommuner eller ved bistand fra eksterne (fx Socialstyrelsen eller øvrige eksterne).

Det skal dels afdækkes, hvilke grundlæggende behov der er i forhold til eksempelvis lovgivning, nye reformtiltag og mere specialiserede behov. De specialiserede kompetenceudviklingsbehov kan for eksempel handle om specifikke målgrupper, arbejdsmetoder eller lignende.

2.1.3. Efter- og videreuddannelsespyramide

Efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge bør tænkes mere sammenhængende og ikke som i dag, hvor efter- og videreuddannelse fremstår som enkeltstående tilbud. Det foreslås derfor, at tilbuddene tænkes sammen, så man kan bygge videre, uanset hvilken type efter- og/eller videreuddannelsesaktivitet man gennemfører. Det kræver, at det samlede udbud hænger sammen. Det vil sige, at der skabes sammenhæng mellem efter- og videreuddannelses tilbuddene, for eksempel ved at tænke kurserne som kursuspakker, der tilsammen bygger op til et modul på diplomuddannelsen.

I relation til forslaget fremhæves det, at det er centralt, at der bygges på praksisnær forskning, at man er tæt på målgruppens behov, og at der i hele pyramiden bygges på viden om læringsteori (hvordan man lærer og sikrer transfer).

Løsningen er illustreret i nedenstående figur.

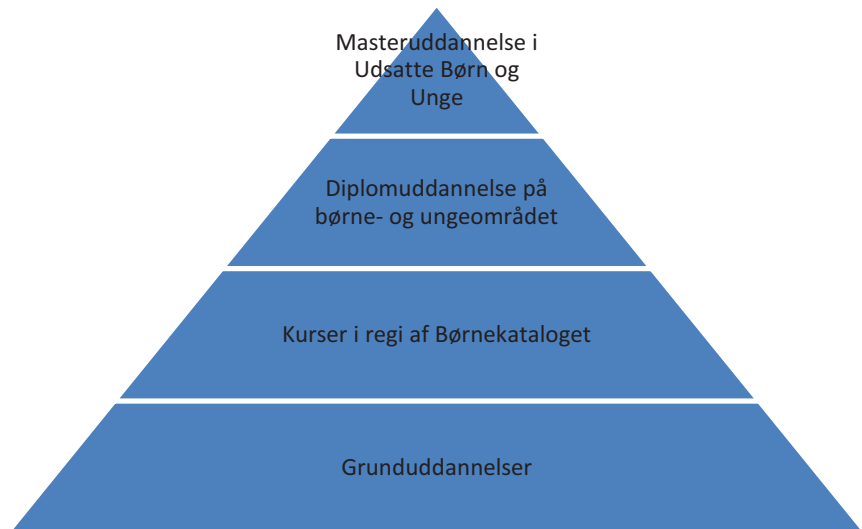

Det skal synliggøres overfor kommunerne, at alle har behov for kurser (nederste niveau), at mange har behov for diplomuddannelse (mellemste niveau), og at nogle har behov for masteruddannelse (øverste niveau).

2.1.4. Samlet uddannelsestænkning

I relation til behovet for øget sammenhæng opleves der også behov for, at grunduddannelserne hænger sammen med efter- og videreuddannelserne. For eksempel er det afgørende, at man på tværs har en fælles forståelse af, hvad der er grundlitteratur, hvad man forstår ved de forskellige begreber mv.

Forslaget går således på at bygge et led mere på ovenstående pyramide, så grunduddannelserne danner fundamentet i pyramiden.

2.1.5. Arbejde med niveauer og pakker af uddannelsesforløb

Det foreslås, at der arbejdes med niveauer og palletering af efter- og videreuddannelse. Målet er at skabe sammenhænge og fleksibilitet.

Der kan for eksempel arbejdes med tre niveauer/spor:

1. *Kortere videnkurser:* For eksempel konkret lovgivning, nye reformer og lignende.
2. *Længerevarende tematiserede kurser:* Uafhængige af lovgivning og den politiske dagsorden. Kurserne har for eksempel fokus på systematik i sagsbehandlingen. Kurserne kører over længere perioder og modulopdeles. Kurserne differentieres ud fra målgruppernes erfaring og uddannelse. Man kan kun deltage i kurserne, hvis der samtidig indgås en aftale med arbejdspladsen om implementering (en implementeringsaftale).

3. *Ledelseskurser:* Fokus på faglig og organisatorisk efter- og videreuddannelse af forskellige niveauer af ledelse. I forhold til disse kurser stilles der også krav om, at der indgås en aftale med arbejdspladsen om implementering (en implementeringsaftale).

Der bør være et tydeligt spor mellem kortere videnkurser og længerevarende tematiserede kurser, og i forlængelse heraf bør der også være et tydeligt spor fra længerevarende tematiserede kurser over mod diplom- og masteruddannelserne.

2.1.6. Øget fleksibilitet og vertikal sammenhæng

Efter- og videreuddannelsesudbuddet på området fremstår fragmentarisk. På den baggrund foreslås det, at der arbejdes med at skabe øget vertikal sammenhæng i systemet, for eksempel at kurser i regi af Børnekataloget bygger op til et diplommodul. Det kan for eksempel dreje sig om kurser i Børnesamtalen og Inddragende metoder, der også er temaer på diplomuddannelserne på området. Det vil give deltagerne en oplevelse af, at de – også med de korte kurser – bygger videre, og at de samlet set opnår mere viden og flere kompetencer indenfor området.

2.1.7. Godkendelse af udbydere og/eller kurser

Efter- og videreuddannelsesmarkedet på området kan være uoverskueligt. Der bør derfor arbejdes med at skabe en certificering af udbydere eller konkrete efter- og videreuddannelses tilbud, så markedet bliver mere gennemskueligt, og kvaliteten af efter- og videreuddannelses tilbuddene sikres. De godkendte efter- og videreuddannelsesudbydere/kurser foreslås præsenteret i et katalog/på en portal, så det gøres nemt tilgængeligt for kommunerne.

Ideen skal understøtte, at kommunerne nemmere kan navigere i efter- og videreuddannelsesmarkedet.

2.1.8. Fokuserede efter- og videreuddannelser

Det foreslås, at antallet af temaer på de kurser, der afvikles i regi af Børnekataloget og diplom- og masteruddannelserne, fokuseres. Ideen skal understøtte, at deltagerne opnår øget dybde i deres viden, får større sikkerhed i deres specifikke faglighed og får øget kompetence til at agere særlige videnpersoner på deres arbejdsplads. Ideen sigter således på, at efter- og videreuddannelserne skal være mere ambitiøse i dybden og mindre ambitiøse i bredden.

2.1.9. Midler til partnerskabsaftaler mellem udbydere og kommuner

Der afsættes en pulje penge, som kommunerne kan søge til at indgå partnerskabsaftaler med udbydere af efter- og videreuddannelse. Kommunerne's behov er meget forskellige, og puljen skal understøtte, at kommuner og

udbydere kan indgå et samarbejde og målrette efter- og videreuddannelse specifikt til den enkelte kommune.

2.1.10. Støtte til diplommoduler

For nogle medarbejdere kan det være en for stor udfordring at skulle gennemføre en hel diplomuddannelse. For at understøtte, at flere medarbejdere kommer i gang med en diplomuddannelse, foreslås det, at der ydes tilskud til enkelt diplommoduler.

2.1.11. Kontraktssamarbejde mellem kommuner og Socialstyrelsen

Det bør være muligt for kommunerne at rekvirere kurser fra Socialstyrelsen vedrørende behov indenfor temaer og målgrupper, der er relevante lokalt. Når Socialstyrelsen skal afvikle kurser for kommunerne indenfor et specifikt indsatsområde, skal der indgås en kontrakt mellem kommunerne og Socialstyrelsen med henblik på at definere, hvad der skal leveres, hvad de kommunale målsætninger er, og hvordan der skal følges op på dem. Derved kædes kurser og indsats sammen.

Kontrakten skal være handlingsorienteret og understøtte ændringer af lokal praksis med afsæt i lokale behov.

2.1.12. Afdække bedste praksis

Der er behov for, at ledelsen i kommunerne arbejder mere strategisk med efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge. Udbydere oplever, at det er vanskeligt at få involveret lederne i relevant omfang, for eksempel i forbindelse med at medarbejdere deltager i diplomuddannelse. På den baggrund foreslås det, at Socialstyrelsen forestår en afdækning af bedste praksis indenfor strategisk arbejde med efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

2.1.13. Øget risikovillighed

Det opleves, at sagsbehandlerne i kommunerne mest af alt er optaget af at overholde gældende lovgivning. Det foreslås, at ledelsen i kommunerne arbejder med øget risikovillighed, det vil sige vilje til at afprøve nye ideer og initiativer. På den baggrund skabes ny viden, og der kan arbejdes med, hvordan man skaber de bedste resultater.

2.2. Ideer vedrørende relevant fagligt indhold – for alle målgrupper

2.2.1. Tværfaglige kurser/tværfagligt modul på diplomuddannelserne

Der bør afholdes kurser/et modul på diplomuddannelsen i, hvordan man arbejder tværfagligt. Målgruppen skal være de personalegrupper, der i det daglige har behov for at arbejde sammen tværfagligt. Derved kan de opnå en fælles forståelse og tage afsæt i løsning af konkrete opgaver som led i efter- og videreuddannelsen. Kurset skal understøtte, at deltagerne forstår, hvordan de forskellige professioner tænker, og skal give redskaber til at håndtere disciplinen tværfagligt arbejde.

Der peges specifikt på, at man ikke blot skal tænke tværfaglighed indenfor kommunens grænser, for eksempel mellem socialområdet og beskæftigelsesområdet eller mellem myndighed og udfører, men også tværfaglighed i et bredere perspektiv, for eksempel i forhold til sundhedsvæsen, politi og kriminalforsorg.

2.2.2. Særligt fokus på efter- og videreuddannelse af medarbejdere på normalområdet

Kortlægningen peger på, at efter- og videreuddannelsesinitiativer for medarbejdere på normalområdet er beskeden, og at de efter- og videreuddannelsesaktiviteter, der afvikles, primært er korte kurser, temadage og konferencer. Det foreslås, at der igangsættes efter- og videreuddannelsesinitiativer specifikt for medarbejdere på normalområdet. Forslaget skal for eksempel understøtte, at medarbejderne kan bidrage med den tidlige opsporing og inklusion.

2.2.3. Kortere moduler med henblik på efter- og videreuddannelse på normalområdet

Det foreslås, at diplommodulerne brydes ned til kortere forløb, der gøres kompetencegivende. Med den nuværende struktur bliver et fuldt diplommodul for omfattende og uoverskueligt for mange. Især på normalområdet vurderes kortere diplommoduler at kunne appellere til mange.

2.2.4. Øget input fra praktikere ved udvælgelse af temaer i Børnekataloget

Børnekataloget er retningsgivende for markedet, hvorfor det er afgørende at sikre, at Børnekataloget driver markedet i den rigtige retning. Det foreslås, at der er øget inddragelse af praktikere fra kommunerne, eksperter og udbydere, så det sikres, at Børnekataloget er på linje med de aktuelle behov, for eksempel via et efter- og videreuddannelsespanel eller via anvendelse af de lokale uddannelsesudvalg. Forslaget skal understøtte, at man får den rette

fremdrift og de rette temaer i Børnekataloget og dermed forventeligt også på den resterende del af markedet.

2.2.5. Udvikling af diplommodul i faglig ledelse

Det bør være et krav, at ledere på området har en faglig uddannelse indenfor området og ikke blot er administratorer. Det er afgørende for områdets udvikling, at de lokale ledere har både organisatoriske og faglige kompetencer.

Udviklingen de seneste år har betydet øget fokus på økonomi og ledelsesinformation på området, og den administrative del af ledelsesopgaven har været højt prioriteret i kommunerne. Der opleves nu øget behov for at sætte den faglige del af ledelsesopbakningen på dagsordenen, så lederne på området for udsatte børn og unge får øget viden og redskaber til at understøtte den faglige udvikling på området. Et diplommodul i faglig ledelse foreslås endvidere understøttet af netværk på tværs af kommuner.

2.2.6. Øget fokus på barnet/den unge

Der skal i alle efter- og videreuddannelsessammenhænge arbejdes med at øge fokus på høring af barnet/den unge. Det er afgørende på området, at vi bliver bedre til at lytte til barnet/den unge og barnets/den unges behov, og at sagsbehandlere lærer, hvordan de kan involvere barnet/den unge i processen.

2.2.7. Øget fokus på børns, unges og familiers liv og oplevelser

Det foreslås, at der forskes mere i børns, unges og familiers liv og oplevelser. Hvordan forandrer børnene og de unge sig, og hvad er de nye familiers behov? Forskningen skal tættere på målgrupperne og målgruppernes behov for dernæst at blive inddraget aktivt i efter- og videreuddannelse på området for udsatte børn og unge.

2.2.8. Mere praksisnær forskning

Der er et ønske om, at forskningen i stigende grad fokuserer på de temaer, der er behov for at blive klogere på i praksis. Det, der forskes i, skal kunne anvendes af praktikerne fremfor at have fokus på eksempelvis videnskabssteoretiske overvejelser. Det nævnes for eksempel, at der bør være mere målgruppespecifik forskning, der sætter fokus på udvalgte målgruppers særlige behov, og hvordan medarbejderne kan arbejde med dette.

2.3. Ideer vedrørende kobling mellem efteruddannelse og praksis – før, under og efter

2.3.1. Didaktikken på efter- og videreuddannelserne

Der bør arbejdes med, at efter- og videreuddannelserne i større omfang tager afsæt i praksis og dernæst præsenterer teorien. Teorien skal bruges til at forstå praksis og til at generalisere ud fra. Det vil kræve, at man vender undervisningen på hovedet, fordi man i dag de fleste steder er vant til at præsentere teori og dernæst drøfte praksis eksempler og cases ud fra teorien.

2.3.2. Ledelsen skal deltage, når medarbejderne er på kursus

Det foreslås, at der altid deltager en ledelsesrepræsentant, når medarbejderne deltager i efter- og videreuddannelse. Forslaget søger at understøtte implementeringen af det lærte, idet der er en forventning om, at lederes blik for anvendelse bliver større, når de selv deltager i aktiviteten. Forventningen er således, at transfer bliver bedre, hvis lederne er repræsenteret.

2.3.3. Inddragelse af ledere ved diplom- og masteruddannelser

For at understøtte transfer skal lederne inddrages mere ved medarbejdernes/fagkonsulenternes/mellemlidernes deltagelse i diplom- og/eller masteruddannelse. Fokus for inddragelse skal være en drøftelse af, hvad lederne ønsker at opnå, hvad strategien er, og hvordan de forventer, at indholdet skal anvendes i praksis mv.

2.3.4. Arbejde med implementeringsplaner

I forlængelse af gennemført efter- og videreuddannelse bør lederne udarbejde en implementeringsplan. Planen skal beskrive, hvordan de vil sikre, at viden fastholdes og anvendes i organisationen, så efter- og videreuddannelse skaber den relevante udvikling lokalt.

2.3.5. Arbejde med læringsmål

Alle efter- og videreuddannelser bør arbejde med at opstille læringsmål. Herudover skal medarbejdere og ledere lære, hvordan de kan bruge læringsmålene som et redskab til opfølgning på de gennemførte efter- og videreuddannelsesaktiviteter. Sigtet med forslaget er at understøtte, at det lærte anvendes i praksis.

2.3.6. Bedre mulighed for at rekvirere forløb i regi af Børnekataloget

Kortlægningen indikerer, at der er øget transfer ved rekvirerede forløb. På den baggrund foreslås det, at kommunerne i højere grad får mulighed for at rekvirere forløb via Børnekataloget. Ligeledes foreslås det, at kommunerne skal kunne rekvirere diplommoduler eller fulde diplomuddannelser, der er tilpasset til de kommunale behov og ønsker. Det kan ske enten med afsæt i en enkelt kommune, eller ved at flere kommuner indenfor samme geografiske område eller med ens behov og ønsker går sammen om at rekvirere forløb i regi af Børnekataloget.

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser indenfor revision, skat, consulting og financial advisory til både offentlige og private virksomheder i en lang række brancher. Vores globale netværk med medlemsfirmaer i mere end 150 lande sikrer, at vi kan stille stærke kompetencer til rådighed og yde service af højeste kvalitet, når vi skal hjælpe vores kunder med at løse deres mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Deloitte's cirka 200.000 medarbejdere arbejder målrettet efter at sætte den højeste standard.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar, og dets netværk af medlemsfirmaer. Hvert medlemsfirma udgør en separat og uafhængig juridisk enhed. Vi henviser til www.deloitte.com/about for en udførlig beskrivelse af den juridiske struktur i Deloitte Touche Tohmatsu Limited og dets medlemsfirmaer.